

ศูนย์มรดกวัฒนธรรมสุโขทัย 7 เส้นทาง

อุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัย – ศรีสัชนาลัย

รายละเอียด

อุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัย อยู่ตรงข้ามพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติรามคำแหง ห่างจากตัวจังหวัดสุโขทัยไปทางทิศตะวันตกประมาณ 12 กิโลเมตร ถนนจรดวิถีถ่อง ทางหลวงหมายเลข 21 สายสุโขทัย – ตาก ในอดีตเมืองสุโขทัยเคยเป็นราชธานีของไทยมีความเจริญรุ่งเรือง เป็นศูนย์กลางการปกครอง ศาสนา และเศรษฐกิจภายในอุทยานฯ มีสถานที่สำคัญที่เป็นพระราชวัง ศาสนสถาน โบราณสถาน โดยมีคูเมือง กำแพงเมือง และประตูเมืองโบราณล้อมรอบอยู่ในรูปสี่เหลี่ยมจัตุรัส กำแพงเมืองสุโขทัยตั้งอยู่ตำบลเมืองเก่า เป็นรูปสี่เหลี่ยมผืนผ้า เป็นกำแพงปูนดิน 3 ชั้น โดยการขุดดินเอาดินขึ้นมาถมเป็นกำแพง และพื้นดินที่ขุดขึ้นยังเป็นคูน้ำไว้ใช้สอยและเป็นกำแพงน้ำขึ้นอีก 2 ชั้น กำแพงด้านทิศเหนือจดทิศใต้ยาว 2,000 เมตร ด้านทิศตะวันตกยาว 1,600 เมตร มีประตูเมือง 4 ประตู ด้านเหนือเรียกว่า “ประตูศาลหลวง” ด้านใต้เรียกว่า “ประตูนะโม” ด้านทิศตะวันออกเรียกว่า “ประตูกำแพงหัก” ด้านทิศตะวันตกเรียกว่า “ประตูอ้อ” อุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัยภายนอกกำแพงเมืองในรัศมี 5 กม. มีโบราณสถานประมาณ 70 แห่ง สร้างขึ้นไว้ในพุทธศาสนาและศาสนาพราหมณ์ ได้รับการบูรณะซ่อมแซมโดยองค์การ UNESCO ในปี 2537 บริเวณพื้นที่อุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัยครอบคลุมพื้นที่กว่า 70 ตารางกิโลเมตร และมีโบราณสถานสำคัญที่น่าชมมากมาย อัตราค่าเข้าชม นักท่องเที่ยว ชาวไทย 10 บาท ชาวต่างชาติ 40 บาท หรือสามารถซื้อตั๋วรวมได้ ชาวไทย 30 บาท ชาวต่างชาติ 150 บาท โดยบัตรนี้สามารถเข้าชมอุทยานฯ ภายในระยะเวลา 30 วัน เปิดให้เข้าชมทุกวัน ตั้งแต่เวลา 06.00-21.00 น. (ปิดจำหน่ายบัตรเวลา 18.00 น.) หมายเหตุ ตั้งแต่เวลาประมาณ 19.00-21.00 น. จะมีการส่องไฟชมโบราณสถาน ในกรณีที่นำยานพาหนะเข้าเขตโบราณสถานจะต้องเสียค่าธรรมเนียมอีกด้วย และที่บริเวณลานจอดรถของอุทยานฯ ศูนย์บริการนักท่องเที่ยวมีบริการ รถราง นำชมรอบ ๆ บริเวณอุทยานฯ อัตราค่าบริการ นักท่องเที่ยว ชาวไทย 10 บาท ชาวต่างชาติ 20 บาท นอกจากนั้นที่บริเวณด้านหน้าอุทยานฯ มีบริการ รถจักรยาน ให้เช่าในราคาคันละ 20 บาท กรณีเข้าชมเป็นหมู่เป็นคณะ และต้องการวิทยากรนำชม หรือนักท่องเที่ยวที่ต้องการสอบถามรายละเอียดเพิ่มเติม ติดต่อได้ที่ ศูนย์บริการข้อมูล นักท่องเที่ยวอุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัย ตำบลเมืองเก่า อำเภอเมือง จังหวัดสุโขทัย 64210 โทร. 0-5569-7310 การเดินทาง จากตัวเมืองสุโขทัย นักท่องเที่ยวสามารถนั่งรถประจำทางสายเมืองเก่า (รถสองแถว) มีรถออกทุก 20 นาที จอกรอบบริเวณท่ารถใกล้ปั๊อมยามตำรวจมาลงที่หน้าอุทยานฯ มีรถออกทุก 20 นาที

ที่อยู่ : อุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัย ตำบล เมืองเก่าอำเภอ เมืองสุโขทัยจังหวัด สุโขทัย

การแสดงมังกละ

รายละเอียด

มังกละ เป็นเครื่องดนตรีที่ผู้รู้กล่าวว่า มีมาตั้งแต่สมัยกรุงสุโขทัย หรืออาจกล่าวได้ว่าเป็นเครื่องดนตรีของชาวสุโขทัย การสืบทอดกลองมังกละอยู่ระหว่างรอยต่อสามจังหวัด คือ สุโขทัย อุตรดิตถ์ พิษณุโลก ในแต่ละอำเภอของสามจังหวัดดังกล่าว จังหวัดสุโขทัย มีอำเภอเมือง อำเภอกงไกรลาศ อำเภอศรีสำโรง อำเภอศรีนคร จังหวัดอุตรดิตถ์ มีอำเภอพิชัย จังหวัดพิษณุโลก มีอำเภอพรมพิราม ซึ่งในปัจจุบันได้มีการฟื้นฟูเผยแพร่ในโรงเรียนทุกระดับ มีการจัดประกวดแข่งขันกันทุกปี กลองมังกละคณะ ศ. ราชพฤกษ์ศิลป์ ได้รับรางวัลโล่พระราชทาน จาก สมเด็จพระเทพรัตนฯ มีสมาชิก 25 คน เครื่องประกอบ ฆ้องกะเต 2 ใบ กลองสองหน้า 4 ลูก กลองมังกละ 1 ลูก ฉาบ ขนาด 8 นิ้ว 1 คู่ ฉาบขนาด 6 นิ้ว 1 คู่ ปี่ใน 1 ราว มีคนรำหญิงชายรวม 14 คน

ที่อยู่ : อำเภอเมือง อำเภอกงไกรลาศ อำเภอศรีสำโรง อำเภอศรีนคร

รำระบำสุโขทัย

รายละเอียด

ระบำ สุโขทัย เป็นระบำชุดที่ ๕ อยู่ในระหว่างพุทธศตวรรษที่ ๑๙ – ๒๐ นับเป็นยุคสมัยที่ชนชาติไทย เริ่มสร้างสรรค์ศิลปะด้านนาฏศิลป์ และดนตรีในเป็นสมบัติประจำชาติ โดยอาศัยหลักฐานอ้างอิงที่กล่าวไว้ในเอกสาร และหลักศิลาจารึก ประกอบศิลปกรรมอื่น ๆ การแต่งทำนอง กระทบทำรำ และเครื่องแต่งกาย ประดิษฐ์ขึ้นให้มีลักษณะที่อ่อนช้อยงดงาม ตามแบบอย่างของศิลปะสมัยสุโขทัย ระบำชุดสุโขทัย จัดแสดงครั้งแรกเมื่อวันที่ ๒๕ พฤษภาคม พ.ศ.๒๕๑๐ และภายหลังได้นำออกแสดง ในโรงละครแห่งชาติ และที่อื่น ๆ เพื่อให้ประชาชนชม นายมนตรี ตราโมท ผู้เชี่ยวชาญดุริยางค์ไทย กรมศิลปากร ศิลปินแห่งชาติ สาขา ศิลปะการแสดง (ดนตรีไทย) ปีพุทธศักราช ๒๕๒๘ เป็นผู้แต่งทำนองเพลง โดยนำทำนองเพลงเก่าของสุโขทัยมาดัดแปลง ท่านผู้หญิงแก้ว สนิทวงศ์เสนี ผู้เชี่ยวชาญนาฏศิลป์ไทย กรมศิลปากร ศิลปินแห่งชาติ สาขาศิลปะการแสดง(นาฏศิลป์ไทย) ปีพุทธศักราช ๒๕๒๘ เป็นผู้ประดิษฐ์ทำรำ นายสนิท ดิษฐพันธ์ ออกแบบเครื่องแต่งกาย นางชนานันท์ ช่างเรียน สร้างเครื่องแต่งกาย นายชิต แก้วดวงใหญ่ สร้างศิราภรณ์ และเครื่องประดับ นาฏยศัพท์ที่ใช้ประกอบการรำ ๑.จีบหิ้งสัสยะหัตต์ โดยการนำนิ้วหัวแม่มือจรดข้อสุดท้ายของ

นิ้วชี้ หักข้อนิ้วชี้ลงมา นิ้วที่เหลือกรีดดึงออกไป ๒.ท่าปางลีลา เป็นท่าออก โดยมีซ้ายจับแบบหงส์สยะหัตต์ มือขวาแบส่งไปหลังหงายท้องแขนขึ้น เอียงศีรษะด้านซ้าย ก้าวเท้าขวามาข้างหน้า เท้าซ้ายเปิดสั้นเท้า ๓.ท่าดอกบัว คิดจากการเคารพบูชากราบไหว้ มือทำเป็นรูปดอกบัว อยู่ระหว่างอกเป็นดอกบัวตูม ชูมือขึ้นแล้ว ค่อยๆบานปลายนิ้วออกเป็นบัวบาน ๔.ท่าพระนารายณ์ แทนองค์พระนารายณ์ พระอิศวร ทำจับแบบหงส์สยะหัตต์ ตั้งวงกลางข้างลำตัว กระดกเท้าซ้าย ๕.ท่ายุ่งฟ้อนหาง คิดจากท่านาฏศิลป์ แม่มือ แขนทั้งสองตั้งส่ง หลัง หงายท้องแขนขึ้น ๖.ท่าบัวชูฝัก คิดจากการขอพร อีกมือหนึ่งไว้ข้างสะโพก มือจับคว่ำแล้วสอดมือขึ้น เป็นท่าสอดสูงเหนือศีรษะ ๗.ท่าชะนีร้ายไม้ คิดจากมนุษย์โลกต้องการดำรงชีวิต หมุนเวียนเปลี่ยนไป โดยหมุนเป็นวงกลมแทนการเวียน วาย ตาย เกิด มือข้างหนึ่งตั้งวงสูง มืออีกข้างหนึ่งหงายท้อง แล่แขนตั้ง แม่มือและชีปลายนิ้วลง มองมือสูง การแต่งกาย แบ่งออกเป็นตัวเอกและตัวรอง ดังนี้ ศิระะ ทรงยอดรัศมี สำหรับตัวเอก และทรงระฆังคว่ำสำหรับตัวรอง ต่างหู เป็นดอกกลม เสื้ออินนาง สีชมพูอ่อน กรองคอ สีดำ ปักคิ่นและเลื่อม ต้นแขน ตัวรองพื้นสีดำ ปักคิ่นและเลื่อม ตัวเอกทำด้วยหนังลงรักปิดทอง กำไลข้อมือ ตัวรองพื้นสีดำ ปักคิ่นและเลื่อม ตัวเอกทำด้วยหนังลงรักปิดทอง ข้อมือ ตัวรองพื้นสีดำ ปักคิ่นและเลื่อม ตัวเอกทำด้วยหนังลงรักปิดทอง ผ้ารัดเอว ทำด้วยผ้าสีดำ มีลวดลายเป็นดอกไม้ประดับและห้อยที่ชายเป็นรูป สี่เหลี่ยมขนมเปียกปูน มีริบบิ้นสีเขียวห้อยมาทั้งสองข้าง ผ้าถุง เป็นกระโปรงบานจับหน้าสีส้ม มีลูกไม้สีขาว ระบายเป็นชั้น ๆ ทรงผมเกล้าผม ครอบด้วยที่รัดผม

ที่อยู่ : เลขที่ 351 ถนนจรดวิถีถ่อง ตำบลธานี อำเภอเมือง จังหวัดสุโขทัย 64000

รำเทวีศรีสังขาลัย

รายละเอียด

ระบำศรีสังขาลัย ระบำศรีสังขาลัยเป็นระบำที่วิทยาลัยนาฏศิลป์สุโขทัยคิดประดิษฐ์ขึ้น โดยอาศัยจาก หลักฐานทาง โบราณคดี จากอุทยานประวัติศาสตร์ศรีสังขาลัย อันได้แก่ ภาพจิตรกรรมฝาผนัง เจดีย์ราย วัด เจดีย์เจ็ดแถว ภาพแกะสลักบานประตูไม้ประดับวิมลมหาธาตุ เมืองเชลียง ลวดลายปูนปั้นพระโพธิสัตว์ เป็น รูปนางอัปสรแสดงท่าร้ายรำประดับยอดซุ้ม ประตูวัดพระศรีรัตนมหาธาตุ (วัดพระปรางค์) ตุ๊กตาสังคโลก แบบต่าง ๆ ลักษณะท่าร้ายรำของระบำชุดนี้จะโน้มเอียงไปทางศิลปะการร้ายรำแบบเขมรหรือขอม เพราะ ตามหลักฐานทาง โบราณคดีนั้นพบว่า ศิลปะสมัยศรีสังขาลัยเป็นศิลปะที่นิยมศิลปะแบบเขมร ระบำเทวี ศรีสังขาลัย เป็นระบำที่ประดิษฐ์ขึ้นมาใหม่ โดยนำหลักฐานทั้งทางด้านท่ารำ เครื่องแต่งกาย มาจากรูปปั้น รูปแกะสลักเทวดา นางฟ้า และลวดลายต่างๆ ที่ปรากฏอยู่บนโบราณสถาน โบราณวัตถุ ที่ ขุดค้นพบ ณ

อุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัย อำเภอศรีสัชนาลัย จังหวัดสุโขทัยเครื่องแต่งกายของระบำชุดนี้ได้รับแบบอย่างจากรูปปั้นขอม ผู้หญิงสมัยสุโขทัยซึ่งตั้งอยู่ในพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติรามคำแหง จังหวัดสุโขทัย โดยยออดชญาทำเป็นรูปทรงเจดีย์วัดช้างล้อม อำเภอศรีสัชนาลัย จังหวัดสุโขทัยท่วงทำนองแต่งโดย อาจารย์ บัณฑิต ศรีบัว อาจารย์ประจำมหาวิทยาลัยราชภัฏวชิราวุธวิทยาลัย ภาควิชาดุริยางค์ไทยวิทยาลัยนาฏศิลป์สุโขทัย คนตรีที่ใช้ประกอบด้วย กระจับปี่ ซอสามสาย ปี่ใน ตะโพน พ้องวงใหญ่ ฉิ่ง ฉาบเล็ก และกรับ ซึ่งสันนิษฐานว่าเป็นเครื่องดนตรีสมัยสุโขทัย เครื่องแต่งกายของระบำศรีสัชนาลัย ผู้แสดงจะสวมเสื้อแขนสั้นแบบเนื้อสีชมพู นุ่งผ้าถุงสีม่วงตัดเย็บให้แหวกได้ตรงกลางโดยสอดซับพลีทสีชมพูอ่อนไว้ด้านใน ตัวผ้าถุงด้านหน้าจับจีบพับเป็นหลาย ๆ ชั้น โดยใช้สีด้านในผ้าถุงเป็นสีทอง รัดเอวเพื่อเน้นทรวดทรง ใส่ห้อยหน้าปกลดหลายแบบ สุโขทัย สวมกรองคอ พาหุรัด ทองพระกรและต่างหูเป็นเกลียวยาว ศิระสะสวมชฎาหรือเทริด ยออดชญาทำเป็นรูปเจดีย์ทรงระฆังคว่ำตามแบบเจดีย์วัดช้างล้อมกลางเมืองศรีสัชนาลัย

ที่อยู่ : อำเภอศรีสัชนาลัย จังหวัดสุโขทัย

ก๋วยเตี๋ยวสุโขทัย

รายละเอียด

ก๋วยเตี๋ยวสุโขทัย สูตรตาพุดที่ขายมานานกว่า 60 ปี ความอร่อยของก๋วยเตี๋ยวคือ เส้นบะหมี่ หนึบ นุ่ม ส่วนผสมของบะหมี่ คือ แป้งหมี่ น้ำเชื้อบะหมี่ ไข่ แล้วนวดให้เข้ากันดี นำมาทำเส้นโดยผ่านเครื่องทำเส้นบะหมี่ ทางร้านจะทำเส้นบะหมี่ใหม่ทุกวัน ๆ ละ 500 ก้อน สามารถสั่งได้ทั้งแห้งและน้ำ ส่วนผสมก็มี ถั่วฝักยาว หั่นเป็นท่อนๆ ส่วนถั่วลิสงคั่วเองทุกวัน นอกจากนั้นยังมีเมนูราดหน้า ใช้เส้นใหญ่ทอดกรอบก่อนจะราดน้ำราดหน้า เวลาทานจะทานราดหน้ากับซอสพริก ผัดไทยที่อร่อยสุดยอด ใช้เส้นใหญ่กรอบมาผัดแทนเส้นเล็กทั่วไป ทั้งหอม กรอบ อร่อย รสชาติกลมกล่อม ครบรสผัดไทย และอีกเมนูคือ ขนมจีนเจ๊ก เป็นการนำเส้นขนมจีนมาลวก แล้ววางเครื่องเคียงคือผักกาดคอง หมูสับ ถั่วฝักยาว และกะปิคอง รสชาติคล้ายกับขนมจีนน้ำเงี้ยว

ที่อยู่ : ร้านก๋วยเตี๋ยวตาพุด เลขที่ 27 หมู่ที่/หมู่บ้าน 1 ตำบล วัดเกาะ อำเภอ ศรีสำโรง จังหวัด สุโขทัย

ก๋วยเตี๋ยวพระร่วง (ข้าวเป็็บ)

รายละเอียด

คำว่า“เป็็บ”ภาษาถิ่นหมายถึง“เคียบเป็็บ”คือ พันข้าวแคบสดไปมาเพื่อห่อหุ้มผักชนิดต่างๆ เช่น ถั่วงอก กะหล่ำปี ผักบุ้ง ผักตำลึง ฯลฯ จึงเรียกว่า“ข้าวเป็็บ” ข้าวเป็็บประยุกต์กว่า 30 ปีแล้วแม่ขาลึก(แม่ยายคำเครื่อง)ได้ทำข้าวแคบตากแห้งไว้กินเป็นกับข้าว(ลักษณะคล้ายข้าวเกรียบปากหม้อ)และเป็นต้นตำรับของข้าวแคบที่มีขายอยู่ในบ้านนาต้นจันปัจจุบัน หลังจากแม่ขาลึกถึงแก่กรรมเมื่อปีพ.ศ.2534 มรดกทอดการทำข้าวแคบได้สืบสานต่อมาโดยยายคำเครื่องและมีการดัดแปลงข้าวแคบเพิ่มขึ้นมาอีกชนิดหนึ่ง(เนื้อข้าวแคบบางกว่าชนิดแรก)เพื่อใช้ในการพันเส้นหมี่ขาวปรุงรส เรียกว่า “หมี่ป็น”เอาไว้ขายในงานบุญประเพณีต่างๆ เทศน์มหาชาติ งานบวช งานแห่ช้าง หนังสือกลางแปลงหนังขายยาอยู่มาวันหนึ่งด้วยเหตุบังเอิญ ยายหลวน แสงวงลากมีหลานสาวชื่อ ค.ณ.สุกัญญา แสงสุข (น้องอบ) ไม่ยอมกินข้าวมาปรึกษาจึงได้ลองทำข้าวแคบสดราดน้ำมันหมูกระเทียมเจียวให้กินน้องอบกิน อย่างเอร็ดอร่อย และกินแทนข้าว ทุกมื้อ-ทุกวัน นอกจากน้องอบแล้วยังมีเด็ก ๆ หลายคนในหมู่บ้านมาขอกินด้วย ต่อมายายคำเครื่องได้เริ่มทำน้ำซุบ ใส่น้ำมันหมูกระเทียมเจียวจึงเป็นจุดเริ่มต้นของคำว่า“ข้าวเป็็บ” ในปัจจุบัน

ที่อยู่ : บ้านนาต้นจัน ตำบล บ้านตึกอำเภอ ศรีสะเกษจังหวัด สุโขทัย

ขนมจีนสมุนไพร

รายละเอียด

ขนมจีนสมุนไพรบ้านนา คือร้านอาหารที่ตั้งอยู่บนทางหลวงหมายเลข 12 (ในช่วงถนนจรดวิถีถ่อง) ซึ่งเชื่อมระหว่างตัวอำเภอเมืองจังหวัดสุโขทัยกับอุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัยสังเกตเห็นได้ง่ายเนื่องจากด้านหน้ามีป้ายชื่อร้านขนาดใหญ่เด่นชัด ภายในร้านตกแต่งอย่างเรียบง่ายตามลักษณะร้านอาหารจานเดียวซึ่งพบเห็นได้ทั่วไป สำหรับอาหารขึ้นชื่อของร้านนั้นย่อมหนีไม่พ้นขนมจีนแน่นอนซึ่งจุดเด่นนั้นจะอยู่ตรงเส้นขนมจีน 5 สีที่มีการผสมน้ำจากผักและสมุนไพรต่างๆลงไปในขณะที่นวดแป้งขนมจีน คือ สีขาวจากแป้งขนมจีนธรรมดา ,สีม่วงผสมน้ำดอกอัญชัญ ,สีส้มผสมน้ำแคโรท,สีเขียวผสมน้ำชาเขียว และสีเหลืองซึ่งผสมน้ำแก๊กฮวย ซึ่งสีของเส้นขนมจีนนี้จะไม่จัดจ้านนักทำให้ทีมงานของเราสามารถที่จะมั่นใจได้ว่าทางร้านไม่ได้ใช้สีผสมอาหารแต่เป็นสีของผักสมุนไพรตามธรรมชาติจริงๆ สำหรับทุกๆท่านที่สั่งขนมจีนสมุนไพรนั้นจะได้เส้นขนมจีนทั้ง 5 ชนิดรวมอยู่ใน 1 จานเสมอ ส่วนน้ำยาที่ใช้ราดนั้นมีให้เลือกด้วยกันทั้งหมด 6 ชนิดคือ น้ำยา

กะทิ, น้ำยาป่า, น้ำพริก, น้ำเงี้ยว, แงงเขียวหวานและแกงไตปลา โดยสามารถเลือกชนิดของน้ำยาได้ตามหลักเกณฑ์ดังต่อไปนี้ ขนมนจีน 1 งานเลือกน้ำยาได้ 1 อย่าง, ขนมนจีน 2 งานเลือกน้ำยาได้ 3 อย่าง, ขนมนจีน 3 งานเลือกน้ำยาได้ 4 อย่างและขนมนจีน 4 งานเลือกน้ำยาได้ 6 อย่าง ราคาขนมนจีนพร้อมน้ำยาจานละ 30 บาท แถมด้วยผักที่ประเคนใส่พานกระเบื้องขนาดเล็กน่ารักมาให้ด้วย สำหรับน้ำยาที่เราเลือกมารับประทานกันในครั้งนี้ก็คือ เขียวหวานไก่, น้ำเงี้ยวและน้ำยาป่า ในส่วนของรสชาตินั้นขอบอกได้เลยว่าอร่อยทั้ง 3 แบบ แต่ที่ชอบมากที่สุดก็คือ เส้นขนมนจีนสมุนไพรของร้านขนมนจีนสมุนไพรบ้านนาจะนุ่มและไม่เกาะกันแน่นเป็นแพเหมือนขนมนจีนของร้านทั่วไป เวลาเคี้ยวแทบจะแตกตัวละลายไปในปากเลยที่เดียวแถมมีกลิ่นอ่อนๆ ของน้ำผักและสมุนไพรที่ผสมเข้าไปในเส้นขนมนจีนอีกด้วย(มีกลิ่นอ่อนๆจางๆเท่านั้นไม่ชัดเจนมาก)เป็นความอร่อยที่เป็นเอกลักษณ์แตกต่างจากขนมนจีนร้านธรรมดาทั่วไปและนอกจากขนมนจีนสมุนไพรที่โด่งดังขึ้นชื่อแล้วทางร้านขนมนจีนสมุนไพรบ้านนายังมีถ้วยเต็ยสุโขทัย, ผัดไทยกุ้งสดและผัดไทยทะเลกระทะร้อนไว้เป็นทางเลือกในการบริโภคเพิ่มเติมอีกด้วย

ที่อยู่ : อ.เมือง จ.สุโขทัย

การทำเครื่องปั้นดินเผาสังคโลก

รายละเอียด

ชื่อ สุเทพเครื่องสังคโลก ประเภทและลักษณะ ร้านต้นแบบดั้งเดิมของผลิตภัณฑ์ดังกล่าว ไม่ว่าจะเป็นถ้วยชาม จาน ไหดิน โอ่งน้ำ กระปุก ช้อน ตลอดจนตุ๊กตารูปคน รูปสัตว์ต่างๆ โดยมีจุดเด่นอยู่ที่เครื่องปั้นดินเผาเคลือบเนื้อละเอียด โดยเฉพาะอย่างยิ่งชนิดเนื้อแตกลายงาสีเขียวไข่กา วิวัฒนาการของการเคลือบสีเขียวประณีตงดงาม ทำให้มีชื่อเรียกเครื่องปั้นดินเผาที่ว่า "เซลาดอน" ประวัติความเป็นมา คำว่า "สังคโลก" มีผู้สันนิษฐานไว้ต่างกัน บ้างว่ามาจากคำว่า "ซ็องโกลก" แปลว่าเตาเผ่นดินซ็อง บ้างว่ามาจากคำว่า "ซันโกโรกุ" หรือ "ซังโกโรกุ" ในภาษาญี่ปุ่น ซึ่งอาจเพี้ยนมาจากคำว่า "สวรรค์โลก" อันเป็นชื่อที่แพร่หลายของเมืองเซียงหรือศรีสัตนาถัยในพงศาวดารอยุธยา ซึ่งได้พบเตาผลิตมากมายในบริเวณนี้ที่จริงการผลิตเครื่องสังคโลกมีมานานแล้ว ตั้งแต่สมัยสุโขทัยเป็นราชธานี และได้สืบทอดกันมาจนถึงปัจจุบัน โดยชาวตำบลเมืองเก่า อ.เมือง จ.สุโขทัย ที่ชื่อ แพง พรหมเพ็ชร ได้ชื่อว่าเป็นผู้ริ่กงานหัตถกรรมเชิงศิลป์นี้เป็นอย่างมาก ในฐานะเป็นตระกูลเก่าแก่ที่ผลิตเครื่องสังคโลกมาอย่างยาวนานและมีโอกาสได้นำ ขึ้นทูลเกล้าฯ ถวายสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี เมื่อครั้งเสด็จฯ มาสุโขทัยอีกด้วย สุเทพ พรหมเพ็ชร อายุ 53 ปี เจ้าของร้าน "สุเทพสังคโลก" ซึ่งเป็น 1 ใน 9 ที่เป็นทายาทของแพง พรหมเพ็ชร ได้สานต่ออาชีพ

ผลิตเครื่องสังคโลกจากรุ่นพ่อ และมีการพัฒนารูปแบบของสินค้าให้มีความหลากหลายมากขึ้น แต่ยังคงเน้นรูปแบบตามของโบราณสมัยสุโขทัย ซึ่งเครื่องปั้นดินเผาสมัยนั้นจะไม่มีเคลือบหรือที่เรียกว่า "ของแดง" ถือเป็นจุดเด่นของผลิตภัณฑ์ชนิดนี้ สนอง พรหมเพ็ชร ภรรยาสุเทพ ได้ย้อนอดีตให้ฟังว่า หลังจากสามีได้รับการว่าจ้างจากกรมศิลปากรที่ 3 ให้เข้าร่วมงานในตำแหน่งช่างซ่อมโบราณวัตถุ ทำให้มีความคิดจะทำเครื่องปั้นดินเผาสังคโลกเลียนแบบของโบราณ ซึ่งได้รับคำแนะนำจากนายมะลิ โครกสันเทียะ หัวหน้ากรมศิลปากรที่ 3 สมัยนั้นในเรื่องเทคนิคการผลิตต่างๆ เช่นน้ำเคลือบจะต้องประกอบไปด้วย ขี้เถ้าไม้ หินและดินเป็นต้น จนเกิดความชำนาญ ก่อนจะผันตัวเองมาตั้งโรงงาน โดยใช้ชื่อว่า "สุเทพสังคโลก" และได้ถ่ายทอดวิชาความรู้แก่ญาติพี่น้องเพื่อทำเป็นอาชีพสร้างรายได้แก่ตนเองและครอบครัว "ที่นี่เป็นร้านแรก เก้าแก่ที่สุดของตระกูล ปัจจุบันมีอยู่ 3 สาขา ซึ่งเป็นร้านของญาติพี่น้องที่แยกตัวออกไปทำกัน ก็ยังใช้ชื่อสุเทพสังคโลก เช่นเดิม แต่ลูกค้าส่วนใหญ่ยังให้ความสนใจที่ร้านนี้กัน เพราะเป็นร้านดั้งเดิม ถ้ามาสุโขทัยอยากจะได้ผลิตภัณฑ์เครื่องสังคโลกส่วนใหญ่จะมาแวะที่ร้านกัน" สนองให้ความเห็นถึงกลุ่มลูกค้าที่เข้าร้าน ซึ่งส่วนใหญ่จะเลือกหาซื้อผลิตภัณฑ์ถ้วย ชาม ชุดกาแฟ และพระพิฆเนศ ซึ่งเป็นเทพเจ้าแห่งความสำเร็จ ราคาจำหน่ายมีตั้งแต่หลักสิบบนหลักแสน ขึ้นอยู่กับวัตถุประสงค์ของลูกค้าที่จะนำไปใช้สอย ความเชื่อที่เกี่ยวข้อง วัสดุที่ใช้ ดินเหนียว, น้ำเคลือบ วิธีทำ ขั้นตอนแรกเตรียมดิน คัดแยกสิ่งสกปรกเสาะเจือปนต่างๆ ออก แล้วนำมาขึ้นรูป การขึ้นรูปจะใช้เป็นหมุนการขึ้นรูปขึ้นงานเช่น ถ้วย ชาม ไห แจกัน ของประดับ ตกแต่ง เป็นต้น หรือใช้วิธีการปั้นมือ เทวรูป พระพิฆเนศ เป็นต้น นำชิ้นงานมาตากแห้งเก็บรายละเอียด เสร็จแล้วนำมาตากให้แห้ง ก่อนจะนำมาเผา เรียกว่าเผาดิบ เมื่อได้ชิ้นงานที่ผ่านการเผาดิบจะนำมาชุบน้ำเคลือบที่เตรียมไว้แล้วค่อยนำไปเผา บทบาทหน้าที่และความสำคัญในอดีตและปัจจุบัน - วิธีการเรียนการสอน มีการแนะนำและส่งเสริมการฝึกอาชีพให้กับชาวบ้านในการทำเครื่องสังคโลก ประโยชน์ของภูมิปัญญา เครื่องสังคโลกสุโขทัย นับเป็นหัตถกรรมเชิงศิลป์อันล้ำค่า ที่ไม่เพียงแต่อนุรักษ์ไว้ให้ชนรุ่นหลังได้ชื่นชมเท่านั้น ยังเป็นการสร้างอาชีพสร้างรายได้ให้แก่ชุมชน คนเมืองพ่อขุนได้เป็นอย่างดีอีกด้วย สถานที่ ร้านสุเทพสังคโลก เลขที่ 203/2 หมู่ 3 ต.เมืองเก่า อ.เมือง จ.สุโขทัย

ที่อยู่ : สนอง พรหมเพ็ชร เลขที่ เลขที่ 203 หมู่ที่/หมู่บ้าน หมู่ 3 ตำบล เมืองเก่าอำเภอ เมืองสุโขทัยจังหวัดสุโขทัย

การทำตู้ไม้สักโบราณ

รายละเอียด

ความเป็นมา สืบเนื่องตั้งแต่ปี 2530 จากรายชื่อบ้านในท้องที่ตำบลบ้านกล้วย โดยราษฎรชาวบ้านขวางนั้นอาชีพเกษตรกรรมเป็นหลัก การทำเกษตรกรรมที่ผ่านมาประสบปัญหาอุปสรรคมากมาย ฤดูแล้งขาดแคลนน้ำ ฤดูฝนน้ำก็ท่วม ทำให้ราษฎรหมู่บ้านประสบปัญหาแทบขาดทุน ท้องที่ตำบลบ้านกล้วยทำนาได้ปีละ 1 ครั้ง จึงทำให้ราษฎรในหมู่บ้านไม่มีงานทำในฤดูแล้ง ราษฎรในหมู่บ้านต่างดิ้นรนเพื่อหางานทำ เพื่อให้มีรายได้เพื่อใช้จ่ายในครอบครัวในช่วงฤดูดังกล่าว คนวัยหนุ่มสาวส่วนใหญ่จะมุ่งหน้าไปหางานทำที่กรุงเทพฯ ส่วนคนที่มียุ 35 ปี ขึ้นไปส่วนใหญ่จะไม่ได้ย้ายไปทำงานที่อื่น เนื่องจากมีอายุมาก ประกอบกับต้องอยู่เฝ้าบ้าน ดังนั้น จึงหันมาประกอบการรับจ้างซ่อมตู้โบราณเก่าเป็นอาชีพเสริม โดยราษฎรชาวบ้านขวาง จะมีฝีมือทางด้านช่างไม้ซึ่งได้สืบทอดกันมาอยู่แล้ว จึงหันมารับจ้างแม่ค้าในหมู่บ้านที่มีแผงขายของที่ สวนจตุจักร กรุงเทพฯ ที่นำตู้โบราณเก่าที่มีการผุพังชำรุด มาจ้างให้ซ่อมแซมให้เรียบร้อยแล้วนำไปจำหน่ายที่สวนจตุจักร ได้รับความสนใจมีลูกค้าสั่งซื้อและส่งจองจำนวนมาก และในที่สุดตู้โบราณของเก่าจึงมีจำนวนไม่พอต่อความต้องการ ราษฎรบ้านขวางจึงนำไม้ที่เหลือจากการสร้างที่อยู่อาศัยมาทำตู้โบราณขึ้นมาใหม่ โดยยึดทรงรูปแบบเดิมปรากฏว่าจำหน่ายได้ดีและได้การสั่งจองมากขึ้น เนื่องจากตู้โบราณที่ผลิตขึ้นมาใหม่มีฝีมือประณีตมากขึ้นลวดลายมีความอ่อนช้อยมากขึ้น จึงทำให้ราษฎรในหมู่บ้านหันมาประกอบอาชีพทำตู้โบราณกันมากขึ้น เพราะรายได้ดี และการทำตู้โบราณยังช่วยทุกคนมีครอบครัว มีงานทำโดยการแบ่งงานกันทำ ปู่ย่าตายายพ่อแม่ลูกสามารถทำได้หมด และที่สำคัญได้อยู่พร้อมหน้ากันทั้งครอบครัว จากอาชีพเสริมกลายเป็นอาชีพหลัก เมื่อมีราษฎรชาวบ้านขวางหันมาทำตู้โบราณกันมากขึ้น ปัญหาต่างๆก็ตามมา เช่น วัตถุดิบ (ไม้สัก) หายากขึ้น โดยต้องนำมาจากนอกหมู่บ้าน ปัญหาด้าน การปกครอง ปัญหาด้านสังคม ปัญหาสิ่งแวดล้อม ปัญหาด้านสุขภาพ เพราะการทำตู้โบราณ ของชาวบ้านเป็นการทำกันอย่างผิดกฎหมาย ทางภาครัฐก็ได้มีการเข้าตรวจจับกุม ชาวบ้านก็ต้องหลบซ่อนทำเวลากลางคืนทำในห้องแคบๆ ทำให้ต้องมีการเสพยาบ้า และป่วยเป็นโรคทางเดินหายใจ และปัญหาด้านต่างๆ อีกมากมาย จากความต้องการของราษฎรชาวบ้านขวาง และทางภาครัฐต้องเข้ามาช่วยเหลือ โดยมี ฯพณฯ สมศักดิ์ เทพสุทิน ส.ส. สุโขทัย และนายประพันธ์ ชลวีรวงศ์ ผู้ว่าราชการจังหวัดสุโขทัย ได้เล็งเห็นปัญหาสำคัญ จึงมีนโยบายมอบให้ นายจำเอน จิตรธร นายอำเภอเมืองสุโขทัย เข้าไปช่วยเหลือแก้ไขปัญหาให้กับราษฎรดังกล่าว โดยได้เรียกผู้ที่มีอาชีพทำตู้โบราณเข้าประชุมเพื่อหาแนวทางแก้ไขปัญหา โดยมีหัวหน้าหน่วยราชการต่างๆ เข้าร่วมประชุม โดยที่ประชุมได้มีมติให้รวมกลุ่ม

เป็นสหกรณ์ การจัดตั้งสหกรณ์จดทะเบียนสหกรณ์ เมื่อคณะทำงานได้มีการประชุมปรึกษาหารือแนวทางแก้ไขแล้ว จึงได้มีหนังสือเชิญผู้ที่มีอาชีพทำคูโบราณเข้าประชุมเมื่อวันที่ 10 มกราคม 2539 ณ ศาลาวัดบ้านขวาง มีผู้เข้าจำนวน 153 โดย มีนายอำเภอเมืองสุโขทัย สหกรณ์อำเภอเมืองสุโขทัย และป่าไม้อำเภอเมืองสุโขทัย ได้ให้ความรู้ในเรื่องการดำเนินการต่างๆ จนเป็นที่เข้าใจ และในที่ประชุมได้แต่งตั้งคณะกรรมการจัดตั้งมาชุดหนึ่งจำนวน 15 คน และคณะกรรมการริเริ่มจัดตั้งได้ไปดำเนินการขอใบอนุญาตต่างๆ ตามขั้นตอน ได้จดทะเบียนเป็นสหกรณ์เมื่อวันที่ 14 พฤษภาคม 2539 โดยใช้ชื่อว่า “สหกรณ์บริการหัตถกรรมผลิตภัณฑ์ไม้บ้านขวางจำกัด” และได้รับอนุญาตโรงงานแปรรูปไม้ เมื่อวันที่ 22 กันยายน 2539 ใบอนุญาตโรงค้าประคิษฐ์ เมื่อวันที่ 21 พฤศจิกายน 2543 และใบอนุญาตโรงค้าไม้แปรรูปเมื่อวันที่ 23 มกราคม 2540 ผลการดำเนินการสหกรณ์ สหกรณ์บริการหัตถกรรมผลิตภัณฑ์ไม้บ้านขวางจำกัด มีสมาชิกจำนวน 196 คน ปัจจุบัน 225 คน มีทุนเรือนหุ้นจำนวน 9,550 หุ้น เป็นจำนวนเงิน 995,000 บาท โดยมีคณะกรรมการดำเนินการจำนวน 15 คน และพนักงานสหกรณ์ 3 คน และสมาชิกแบ่งออกเป็น 7 กลุ่ม หรือ 7 โรงงานๆ ละ 10-40 คน โดยสมาชิกแต่ละโรงงานจะคัดเลือกกลุ่มและกรรมการจำนวน 5 คน เป็นผู้ดูแลกิจการแต่ละโรงงานควบคุมดูแลในการจำหน่ายสินค้าได้ กรรมการที่มีหน้าที่ดูแลจะเรียกเก็บค่าบริการจากสมาชิกจำหน่ายสินค้าได้ตามรายการนั้นๆ เพื่อเป็นค่าใช้จ่ายในการดำเนินการของสหกรณ์

ที่อยู่ : สหกรณ์บริการหัตถกรรมผลิตภัณฑ์ไม้บ้านขวาง จำกัด หมู่ที่/หมู่บ้าน 3 ตำบล บ้านกล้วย อำเภอ เมืองสุโขทัย จังหวัด สุโขทัย

ข้าวดอกพระร่วง

รายละเอียด

กำเนิดข้าวดอกพระร่วง ข้าวพระร่วงนี้เป็นเมล็ดสีเหลืองโดยธรรมชาติ ไม่ว่าจะอ่อนเล็กหรือใหญ่ สมัยก่อนนี้ได้มีผู้เฒ่าผู้แก่เล่าให้ฟังว่า ข้าวดอกพระร่วงเกิดจากวาจาสิทธิ์ของพระร่วงที่ได้ออกผนวชในวันตักบาตรเทโว ที่บนลานวัดเขาพระบาทใหญ่ เมื่อได้ฉันภัตตาหารเสร็จแล้ว ข้าวที่เหลือก้นบาตร ท่านได้โปรยลงบนลานวัด และทรงอธิษฐานว่า ให้ข้าวดอกดอกไม้นี้กลายเป็นหินชนิดหนึ่งและมีอายุยืนนานชั่วลูกชั่วหลาน เมื่อใครมีไว้บูชาบนหิ้งพระ หรือพกติดตัวก็จะเจริญด้วย โภคทรัพย์นานาประการ และอยู่ดีมีสุขนำก้อนสีเหลืองที่ยังไม่เจียรนัยมาฝนกับน้ำมันทาถอนพิษสัตว์กัดต่อย หากนำติดตัวเดินทางค้าขายเป็นขวัญถุงเงินทองได้ ต่อมาได้นำหินข้าวดอกพระร่วงที่เป็นเมล็ดสีเหลืองมาขัดหรือฝนกับหินลับมีดจนเกลี้ยงแล้วนำเอาไปตองแห้งๆ มาถูก็จะได้ข้าวดอกพระร่วง สีน้ำตาลปนดำอย่างเงางาม จึงได้คิดซื้อเครื่องเจียรนัยมาทำในครัวเรือนเจียรนัย

เป็นเครื่องประดับ อย่างสวยงาม ลักษณะสีดำปนน้ำตาล ลายเงิน ลายทอง ทำเป็นหัวแหวนบ้าง สร้อยข้อมือ และเศษผงจากการเจียรนัยก็มีได้ทั้ง นามาคหรือโกลกให้ละเอียด นามาคพิมพ์พระนางพญาเสน่ห์จันทร์ หรือพระพิมพ์ต่างๆ หรือเจียรนัยทำตาพระองค์ใหญ่ๆ

ที่อยู่ : บ้านข้าวตอกพระร่วง เลขที่ 382/1 หมู่ที่/หมู่บ้าน 2 ตำบล เมืองเก่า อำเภอ เมืองสุโขทัย จังหวัด สุโขทัย

เครื่องปั้นดินเผาทุ่งหลวง

รายละเอียด

หมู่บ้านเครื่องปั้นดินเผาที่มีชื่อเสียงของจังหวัดสุโขทัย ที่สืบทอดมาหลายชั่วอายุคน อยู่ห่างจากจังหวัด 17 กิโลเมตร ห่างจากอำเภอ 5 กม. ภายในหมู่บ้านมีการผลิตเครื่องปั้นดินเผาแบบไม่เคลือบทุกครัวเรือน จากหลักฐานที่สามารถสืบค้น ได้ราว 100 ปีเศษ มีผู้เฒ่าเล่าต่อกันมาว่าชาวบ้านไปทำนาแล้วขุดพบวัตถุรูปร่างต่างๆ ที่ไม่สมบูรณ์ที่กลางนา น่าจะมา จากการคิดเลียนแบบ หรือดัดแปลงทำของใช้ในชีวิตประจำวันไว้ใช้ในครัวเรือน อุปกรณ์ปรุงอาหาร เช่น หม้อ เตา กระทะ โอ่งน้ำ ในหมู่บ้านนี้จะทำทุกครัวเรือน ช่วงว่างจากการทำนา ใช้วัสดุ ดินเหนียว ทราย ในท้องถิ่น นำมาตีปั้นเป็นรูปทรง ต่างๆ ตามวัตถุประสงค์การใช้งาน

ที่อยู่ : 80/1 หมู่ 2 ตำบลทุ่งหลวง อำเภอกิรีมาศ จังหวัดสุโขทัย 64160

การแต่งกายพื้นเมืองชาวไทยพวน

รายละเอียด

การแต่งกายเป็นส่วนหนึ่งของวัฒนธรรม ซึ่งจะบ่งบอกลักษณะเผ่าพันธุ์ และเอกลักษณ์ของชุมชนสังคมไทย ประกอบไปด้วย กลุ่มชนที่มีเชื้อสายแตกต่างกันไปตามแต่ละท้องถิ่น ผู้เขียนและอาจารย์มัลลิกา มังกรวงษ์ ได้ออกศึกษาวัฒนธรรมของแต่ละชุมชนซึ่งมีความน่าสนใจแตกต่างกันไป บทความนี้เป็นเพียงส่วนเล็กๆ ส่วนหนึ่ง ซึ่งผู้เขียนใคร่จะเสนอให้เห็นส่วนหนึ่งของวิถีชีวิต ซึ่งนอกจากอาหารการกินอยู่ เครื่องใช้ไม้สอย ภาษา ความเชื่อ และประเพณีแล้ว สิ่งหนึ่งที่น่าสนใจใคร่รู้ก็คือการแต่งกาย ผู้เขียนอยากเสนอให้เห็นถึงการแต่งกายในชีวิตประจำวัน ซึ่งนับวันแต่จะหมด ไปกับกระแสสมัยใหม่ที่เร่รืบ ในสมัยหนึ่งซึ่งผู้เขียนเป็นเด็กนักเรียน เคยได้ไปศึกษาที่หมู่บ้านหาดเสี้ยว ยังจำได้ถึงหญิงชาวพวน

ที่อยู่ : ตำบล หาดเสี้ยวอำเภอ ศรีสัชนาลัยจังหวัด สุโขทัย

ภาษาดั้นสุโขทัย

รายละเอียด

ภาษาสุโขทัย มีความเป็นเอกลักษณ์ที่คนจากที่อื่นๆ ได้ฟังอาจสงสัยเพราะมองว่าเป็นคำพูดเหน่อๆ เหมือนกับที่คนกรุงเทพฯ บอกว่าสุพรรณบุรี อีสาน ปักขี้ไต้ คำเมือง เหน่อ แต่ก็ถือเป็นเอกลักษณ์เฉพาะที่เป็นเสน่ห์ของความเป็นไทย นอกจากสำเนียงที่เหน่อแล้ว เรายังมีคำศัพท์หลายคำที่แตกต่างไปจากที่อื่น

ที่อยู่ : อำเภอองไกรลาส จังหวัดสุโขทัย

ภาษาพ่อขุนรามคำแหง

รายละเอียด

เป็นอักษรไทยชนิดแรกที่เกิดขึ้นเมื่อ พ.ศ. ๑๘๒๖ โดยพ่อขุนรามคำแหงมหาราชทรงประดิษฐ์ขึ้น โดยปรับปรุงจากอักษรขอมโบราณ

ที่อยู่ : อำเภอ เมืองสุโขทัยจังหวัด สุโขทัย

ภาษาไทยพวน

รายละเอียด

ภาษาพวน หรือ ภาษาลาวพวน เป็นภาษาในตระกูลไท-กะได เป็นภาษาของชาวไทพวนหรือลาวพวน คำศัพท์ใกล้เคียงกับภาษาลาวและภาษาไทยถิ่นอีสาน (ซึ่งเป็นภาษาลาวสำเนียงหนึ่ง) มากกว่าภาษาไทยภาคกลางและเป็นภาษาที่ใกล้เคียงกันกับภาษาผู้ไทมาก มีเสียงพยัญชนะ 20 เสียง เป็นตัวสะกดได้ 9 เสียง มีเสียงควบกล้ำเฉพาะ /คว/ เท่านั้น สระมี 21 เสียง เป็นสระเดี่ยว 18 เสียง สระประสม 3 เสียง วรรณยุกต์มี 6 เสียง

ที่อยู่ : อำเภอ เมืองสุโขทัยจังหวัด สุโขทัย

ประเพณีลอยกระทง

รายละเอียด

ลอยกระทง (LoiKratong Day) เป็นประเพณีของไทยที่ปฏิบัติสืบต่อกันมาแต่โบราณ งานลอยกระทงเริ่มทำตั้งแต่ กลางเดือน 11 ถึงกลางเดือน 12 ซึ่งเป็นฤดูน้ำหลาก น้ำจะเต็มสองฝั่งแม่น้ำ ที่นิยมมากคือ ช่วงวันเพ็ญเดือน 12 เพราะพระจันทร์เต็มดวง ทำให้แม่น้ำใสสะอาด แสงจันทร์ส่องเวลากลางคืน เป็นบรรยากาศที่สวยงาม เหมาะแก่การลอยกระทง เดิมพิธีลอยกระทงเรียกว่า พระราชพิธีจองเปรียงชักโคม ลอยโคม ซึ่งเป็นพิธีของพราหมณ์ เพื่อบูชาพระเป็นเจ้าทั้งสาม คือ พระอิศวร พระนารายณ์ และพระพรหม ครั้นคนไทยรับนับถือพระพุทธศาสนา ก็ทำพิธีชักโคมเพื่อบูชาพระบรมสารีริกธาตุ พระจุฬามณี ณ สวรรค์ชั้นดาวดึงส์ ลอยโคมบูชาพระพุทธบาท ณ หาดทรายแม่น้ำนัมมทานที ประเทศอินเดีย การลอยกระทง ตามสายน้ำนี้ นางนพมาศ สนมเอกของพระร่วงเจ้ากรุงสุโขทัย คิดทำกระทงรูปดอกบัว และรูปต่างๆถวาย พระร่วงทรงให้ลอยกระทงตามสายน้ำไหล ในหนังสือ ตำรับท้าวศรีจุฬาลักษณ์ พระร่วงตรัสว่า "แต่นี้สืบไปเบื้องหน้า โดยลำดับกษัตริย์ในสยามประเทศ ถึงกาลกำหนดนักขัตฤกษ์วันเพ็ญเดือน 12 ให้ทำโคมลอย เป็นรูปดอกบัวอุทิศสักการบูชาพระพุทธบาทนัมมทานที ตรีบาทเท่ากัลปาวสาน" ครั้นถึงสมัยรัตนโกสินทร์ มีการทำกระทงขนาดใหญ่และสวยงาม ดังพระราชพงศาวดารกรุงรัตนโกสินทร์ ของเจ้าพระยาทิพาราชวงศ์ กล่าวไว้ว่า "ครั้นมาถึงเดือน 12 ขึ้น 14 ค่ำ 15 ค่ำ แรมค่ำหนึ่งพิธีจองเปรียงนั้น เดิมได้โปรดให้ขอแรง พระบรมวงศานุวงศ์ฝ่ายหน้า ฝ่ายใน และข้าราชการที่มีกำลังพาหนะมาทำกระทงใหญ่ ผู้ถูกเกณฑ์ต่อเป็นถึงบ้าง ทำเป็นแพหยวกบ้าง กว้าง 8 สอกบ้าง 9 สอกบ้าง กระทงสูงตลอดยอด 10 สอก 11 สอก ทำประกวดประชันกันต่างๆ ทำอย่างเขาพระสุเมรุทวีปทั้ง 4 บ้าง และทำเป็นกระจาดชั้นๆบ้าง วิจิตรไปด้วยเครื่องสด คนทำก็นับร้อย คิดในการลงทุนทำกระทงทั้งค่าเลี้ยงคนและพระช่าง เบ็ดเสร็จก็ถึง 20 ชั่งบ้าง ย่อมกว่า 20 ชั่งบ้าง" ปัจจุบันประเพณีลอยกระทง มีการจัดงานกันแทบทุกจังหวัด ถือเป็นงานประจำปีที่สำคัญ โดยเฉพาะ ที่จังหวัดเชียงใหม่ มีการจัดขบวนแห่กระทงใหญ่ กระทงเล็ก มีการประกวดกระทง และประกวดธิดางามประจำกระทงด้วย ส่วนการลอยโคม ชาวบ้านทางภาคเหนือและภาคอีสานยังนิยมทำกัน ชาวบ้านจะนำกระดาษ มาทำเป็นโคมขนาดใหญ่สีต่างๆ ถ้าลอยตอนกลางวัน จะทำให้โคมลอยโดยใช้ควันไฟ ถ้าเป็นเวลากลางคืน ก็จะใช้คบจุด ที่ปากโคม ให้ควันพุ่งเข้าในโคม ทำให้ลอยไปตามกระแสลมหนาว เวลากลางคืนแลเห็นแสงไฟโคม บนท้องฟ้าพร้อมกับแสงจันทร์และดวงดาวสวยงามมากทีเดียว

ที่อยู่ : อำเภอ เมืองสุโขทัยจังหวัด สุโขทัย

เผาเทียนเล่นไฟ (ประเพณีลอยกระทงเผาเทียนเล่นไฟ)

รายละเอียด

งานประเพณีลอยกระทง เผาเทียน เล่นไฟ จังหวัดสุโขทัย ประเพณีลอยกระทงนั้น ไม่มีหลักฐานระบุแน่ชัดว่าเริ่มตั้งแต่เมื่อใด แต่เชื่อว่าประเพณีนี้ได้สืบทอดกันมาช้านานตั้งแต่สมัยสุโขทัย โดยในรัชสมัยพ่อขุนรามคำแหง เรียกประเพณีลอยกระทงนี้ว่า "พิธีจองเปรียง" หรือ "การลอยพระประทีป" และมีหลักฐานจากศิลาจารึกหลักที่ 1 กล่าวถึงงานเผาเทียนเล่นไฟว่าเป็นงานรื่นเริงที่ใหญ่ที่สุดของกรุงสุโขทัย ทำให้เชื่อกันว่างานดังกล่าวจะเป็นงานลอยกระทงอย่างแน่นอน จังหวัดสุโขทัย กรมศิลปากร และ การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย จึงร่วมกันจัดงานประเพณีลอยกระทง เผาเทียนเล่นไฟ จังหวัดสุโขทัย ขึ้นเมื่อปี พ.ศ. 2520 เพื่อเป็นการฟื้นฟูประเพณีประเพณีลอยกระทงและส่งเสริมการเดินทางท่องเที่ยวจังหวัดสุโขทัย โดยให้ชื่องานตามคำในศิลาจารึกว่า "งานเผาเทียน เล่นไฟ" จุดเน้นที่สำคัญของงานนี้ คือ การฟื้นฟูประเพณีลอยกระทง เผาเทียน เล่นไฟ พลุ ตะไล ไฟพะเนียง ดอกไม้ไฟชนิดต่าง ๆ จังหวัดสุโขทัย โดยกำหนดจัดขึ้นทุกปี ในวันเพ็ญเดือน 12 (ขึ้น 15 ค่ำ เดือน 12) หรือประมาณเดือนพฤศจิกายน ของทุกปี ประเพณีลอยกระทงเผาเทียน เล่นไฟ งานประเพณีลอยกระทงเผาเทียน เล่นไฟ จังหวัดสุโขทัย ณ อุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัย จัดขึ้นในวันเพ็ญ เดือนสิบสองของทุกปี ซึ่งเป็นงานที่จัดขึ้นในระดับประเทศ เป็นการอนุรักษ์และส่งเสริมศิลปวัฒนธรรม ขนบธรรมเนียมประเพณีอันดีงาม พบกับบรรยากาศย้อนยุค 700 ปี พบเห็นวิถีชีวิตของความเป็นไทย มีกิจกรรมต่าง ๆ ดังนี้ 1. พิธีรับรุ่งอรุณแห่งความสุข 2. การแสดงแสงและเสียง ณ วัดมหาธาตุ 3. การแสดงศิลปวัฒนธรรมพื้นบ้าน /หมู่บ้านวิถีไทย 4. กิจกรรมลานเทคนิ์ ลานธรรม ณ บริเวณดงตาล 5. กิจกรรมประกวดกระทงใหญ่ กระทงเล็ก และจัดแห่ขบวนนางนพมาศ 6. การประกวดนางนพมาศที่อยู่ : อุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัย ถนน สิงหาคม ตำบล เมืองเก่า อำเภอ เมืองสุโขทัย จังหวัด สุโขทัย

ประเพณีบวชช้างหาดเสี้ยว

รายละเอียด

พระเวสสันดรให้ช้างปัจจันตนาเคนทร์อันเป็นช้างเผือกคู่บารมีที่ชาวเมืองเชตุครถือว่าเป็นมงคลหัตถ์แก่พราหมณ์ทั้ง 8 จากแคว้นกลิงคราษฎร์ที่มาทูลขอเพื่อเป็นมงคลแก่บ้านเมืองที่ประสบทุกข์ภัย ความเชื่อนี้เกี่ยวข้องกับอีกตำนานหนึ่ง คือ ตอนที่พระเจ้ากรุงสุทศย์ พระราชบิดาของพระเวสสันดรขอให้พระเวสสันดรกลับมาเป็นกษัตริย์ตามเดิมนั้น พระองค์ได้จัดขบวนช้างม้าและรถประดับประดาเหมือนออกศึกสงครามให้สมเกียรติเพื่อไปรับพระเวสสันดรและพระนางมัทรีขบวนแห่ขับด้วยมโหรีและการละเล่นต่าง ๆ เป็นการเฉลิมฉลอง ความเชื่ออีกประการหนึ่ง คือ คำสั่งสอนของพระพุทธองค์ที่มุ่งให้ผู้บวชถือปฏิบัติตนเพื่อไปสู่โลกอุดร หรือ โลกุตระธรรม คือ ธรรมอันพ้นจากวิสัยของโลก ได้แก่ พระนิพพาน แต่คนทั่วไปเข้าใจว่า อุดร หมายถึงทิศเหนือ ซึ่งมีสัญลักษณ์ คือ ช้าง ชาวไทยพวนเรียกสัญลักษณ์ประจำทิศเหนือว่า "โงนงก" คือ ช้างและนำมาเป็นส่วนร่วมในขบวนแห่มาจนทุกวันนี้

ที่อยู่ : ตำบลหาดเสี้ยว อำเภอศรีสัชนาลัย จังหวัดสุโขทัย

ประเพณีทรงน้ำโอยทาน

รายละเอียด

เป็นประเพณีของชาวอำเภอศรีสัชนาลัยที่สืบทอดกันมา จัดขึ้นในวันที่ 12 เมษายน ของทุกปี งานในภาคเช้า จะเริ่มด้วยพิธีบวงสรวงหลักเมืองในบริเวณอุทยานประวัติศาสตร์ศรีสัชนาลัย ตอนบ่ายจะมีขบวนรถแห่ซึ่ง ตกแต่งอย่างสวยงาม ประกอบด้วยรถพระพุทธรูป รถพระร่วงพระลือ และขบวนรถของแต่ละตำบล ขบวนรถจะเคลื่อนจากอุทยานประวัติศาสตร์ศรีสัชนาลัยมายังวัดพระศรีรัตนมหาธาตุ (วัดพระปรางค์) เมื่อขบวนรถเคลื่อนมาตามถนน ประชาชนที่อยู่ริมถนนจะนำน้ำมาสรงพระพุทธรูป และพระร่วงพระลือ เมื่อขบวนถึงวัดพระศรีรัตนมหาธาตุ ก็จะนำพระพุทธรูปและพระร่วงพระลือไปประดิษฐานบนแท่น เพื่อให้ประชาชนสรงน้ำพระพร้อมกับสรงน้ำพระภิกษุสงฆ์และผู้สูงอายุตามลำดับ

ที่อยู่ : อำเภอ เมืองสุโขทัยจังหวัด สุโขทัย

ประเพณีตานก๋วยสลาก

รายละเอียด

าย/พ่อ-แม่ และลูกหลานในปัจจุบัน เรื่องมีอยู่ว่ามีนางยักษ์ฉัตตนหนึ่งมักจะเบียดเบียน ผู้คนอยู่เสมอ ครั้นได้ฟังธรรมคำสอนของพระพุทธเจ้าแล้ว นางก็บังเกิดความเลื่อมใสศรัทธาในสัจจะที่โศคร้ายก็กลับเป็นผู้เอื้ออารี แก่คนทั่วไปจนผู้คนต่างพากันซาบซึ้งในมิตรไมตรีของนางยักษ์ฉัตตนนั้น ถึงกับนำสิ่งของมาแบ่งปันให้ แต่เนื่องจากสิ่งของที่ได้รับมีจำนวนมาก นางยักษ์ฉัตตนจึงนำสิ่งของเหล่านั้นมาทำเป็นสลากภัต แล้วให้พระสงฆ์/สามเณร จับสลากด้วยหลักอุปโลกนกรรม คือสิ่งของที่ถวาย มีทั้งของที่มีราคามากและมีราคาน้อย แตกต่างกันไป ตามแต่โชคของผู้ได้รับ การถวายแบบจับสลากของนางยักษ์ฉัตตนนับเป็นครั้งแรกของประเพณีทำบุญสลากภัตในพุทธศาสนา

ที่อยู่ : อำเภอ เมืองสุโขทัยจังหวัด สุโขทัย

ประเพณีพวงมะโหด

รายละเอียด

คำว่าพวง มะโหด มาจากภาษา สันตกฤตว่า หุตะ แปลว่า แขนงหรือห้อยไว้ เพราะฉะนั้น คำว่าพวง มะโหด จึงแปลว่า สิ่งของที่แขวน หรือ ห้อยไว้ในที่สูง ประเพณีถวายพวงมะโหดเพื่อบูชาธรรมไม่ปรากฏในตำนานว่าเกิดขึ้นเมื่อใด ใครเป็นคิดเป็นคนแรก แต่ในธรรมเนียมพุทธะกะนิกาย ภาคที่ ๒ กล่าวถึงนางสามาวดี และบริวาร นางสามาวดี เป็นพระมเหสีของพระเจ้าอุเทน ครองกรุงอุเชนี นางสามาวดีและบริวารเลื่อมใสในพระ พุทธศาสนา ร้อยพวงดอกไม้ มีลักษณะคล้ายจัดถวายพระสงฆ์ที่ออกบิณฑบาต เป็นประจำทุกเช้า ความล่วงรู้ไปถึง พระเจ้าอุเทนจึงให้พระนางสามาวดี จัดทำเป็นพวงดอกไม้แขวนไว้ในพระราชวัง และนิมนต์พระสงฆ์มารับฉันภัตตาหาร และถวายพวงดอกไม้เป็นประจำ เพื่อให้พระเจ้าอุเทนได้มีส่วนการถวายพวงดอกไม้ร่วมกับพระนางในครั้งนั้นด้วย แต่ในประเทศไทยไม่ทราบชัดว่าเกิดขึ้นในสมัยใด ใครเป็นผู้จัดทำครั้งแรก สมัยที่ผู้เขียนบรรพชาเป็นสามเณร จำอยู่ที่วัดทองเหลือ ตำบลบ้านเกาะ อำเภอเมือง จังหวัดอุดรดิศต์ เมื่อ พ.ศ. ๒๕๐๖ มีโยมถนอมยา มายรรยง โยมจำปี กล้าไย โยมสำเภา มายรรยง โยมแปลก โยมอุพิณ ฯลฯ คณะศรัทธาวัดทองเหลือ จัดพวงมะโหดบูชาเทศมหาชาติ ได้สอบถามท่านเหล่านั้นก็ไม่รู้ที่มา ไปเห็นที่ วัดกลาง อำเภอ เมือง จังหวัดอุดรดิศต์ เห็นว่าดี และก็ทำ ไม่ยาก จึงจดจำแบบอย่างมาทำ และก็ทำทุกปี หลังจากที่ผู้เขียน ย้ายวัดไปอยู่ที่ วัดมงคลทับคล้อ จังหวัดพิจิตร จึงไม่รู้ว่าประเพณีนี้ยังเหลืออยู่เปล่าแต่เมื่อ

ผู้เขียนมารับตำแหน่งประธานสภาวัฒนธรรมตำบลนครเค็ฐจึงทราบว่าที่วัดจันนาประชากร(วัดคงจันทน์) มีการร้อยพวงดอกไม้ที่เรียกว่า พวงมะโหตร บูชาธรรม ในเทศกาลเทศมหาชาติเป็นประจำทุกปี ปัจจุบันนี้ก็ยังมียู่ ลักษณะคือ เป็นดอกไม้ที่ปักซ้อนกัน เป็นชั้น ๆ แต่ละชั้นห่างกัน ประมาณ ๕๐ – ๗๐ เซนติเมตร จำนวน ๗ – ๘ ชั้นมีอุบะดอกไม้แห้งหรืออุบะ นก ปลา ฯลฯ หรือกระดาษสาขลุ่ยสีต่าง ๆ ห้อยไว้ที่ปลาย ก้านของดอกไม้แต่ละดอก เพื่อให้ชั้นของดอกไม้ต่อเนื่องกัน ลงมา เป็นพวงขนาดเส้นผ่าศูนย์กลางประมาณ ๑๕๐-๒๐๐ ซม. ที่โคนของก้าน ดอกไม้ แต่ละดอกจะผูกของกินของใช้ เช่นขนมแห้ง ปากกา สมุด ดินสอ ไว้ด้วย การปักดอกและการผูกของกินของใช้ที่โคนของก้านดอกไม้ นั้น ในชั้นเดียวกันก็ใช้ดอกไม้ประเภทเดียวกัน และของที่ผูกก็เป็นของชนิดเดียวกัน ทั้งนี้เพื่อความกลมกลืนของดอกไม้ที่มีอยู่ในชั้นเดียวกัน แม้แต่สีของดอกไม้ก็เป็นสีเดียวกันเช่นกัน พวงมะโหตร เป็นสื่อกลาง ที่ช่วยให้หนุ่มสาวได้ รู้จักคุ้นเคย กัน และศึกษานิสัยใจคอซึ่งกันและกัน เพราะการทำพวง มะโหตร ต้องอาศัยแรงงานคนมาก เช่นเหล่าไม้ไผ่ที่ทำก้านของดอกไม้ การประดิษฐ์ ดอกไม้ชนิดต่าง ๆ การทำอุบะสำหรับแขวนที่ปลายก้าน ของดอกไม้ แต่ละดอก ระยะเวลาการเตรียมงาน และจัดทำดอกไม้ อย่างน้อยที่สุดประมาณ ๗ วัน ในช่วงเวลาที่หนุ่มสาวได้ จัดเตรียมอุปกรณ์เพื่อนำมาจัดสร้างพวงมะโหตรนี้เอง เป็นเวลาที่ทำให้หนุ่มสาวได้รู้จักกัน สร้างความคุ้นเคย และศึกษานิสัยใจคอซึ่ง กันและกัน การสร้างพวงมะโหตร จะเริ่มในวันขึ้น ๑๔ ค่ำ ภาคเช้า ก่อนวันพระออกพรรษา ประมาณ ๒-๓ วัน ใช้เวลาสร้างประมาณ ๓ ชั่วโมง โดยใช้เชือกแขวนที่ชื่อของศาลา นำปลายเชือกข้างหนึ่งมาร้อยผลส้มโอ แล้วปักดอกไม้แห้งต่อ ๆ กันเป็นวงกลม พวงมะโหตร ๑ ชั้น ใช้ดอกไม้ประมาณ ๒๐ – ๒๒ ดอกเมื่อปักดอกไม้เสร็จแล้วแขวนขนมแห้ง สดากค์ ที่โคนและแขวนอุบะที่ปลายของดอกไม้แต่ละดอกจากนั้นจึงชักพวงดอกไม้ให้สูงขึ้นเพื่อจัดทำพวงมะโหตรชั้นที่ 2 ทำเช่นนี้จนครบ ๗ – ๘ ชั้น และในชั้นสุดท้ายของพวงมะโหตร จะแขวนพวงตะรังแทนอุบะ ได้พวงมะโหตรเป็นของใช้สำหรับถวายวัดที่ไม่สามารถแขวนที่ก้านของดอกไม้ได้ เช่น โอ่ง หม้อ จาน ปิ่นโต ฯลฯ ส่วนภาคบ่ายจะมีเทศพระมาลัยประดับไว้ที่วัด ๑ ค่ำ เช้าวันขึ้น ๑๕ ค่ำ ทำบุญตักบาตร และมีเทศมหาชาติ เมื่อเทศมหาชาติจบแล้ว ถวายพวงมะโหตร ถ้ามีงานตักบาตรเทโวโรหนะก็ร้อยพวงมะโหตรถวายพระหลังจากงานเทโวโรหนะเลิกแล้ว คือในวันแรม ๑ ค่ำซึ่งเป็นวันออกพรรษา การสร้างพวงมะโหตรนี้ชาวบ้านเชื่อว่าได้บุญกุศลมาก เพราะนอกจากจะได้ร่วมฉลองเทศมหาชาติทั้ง ๑๓ กัณฑ์แล้ว ยังเป็นการจัดหาข้าวของเครื่องใช้เข้าวัดด้วย และยังเป็นการสร้างความสามัคคีให้เกิดขึ้นในหมู่บ้านเดียวกันและหมู่บ้านใกล้เคียง เป็นสื่อกลางให้หนุ่มสาวได้ทำความรู้จักคุ้นเคยกันและสนิทสนมกันช่วยผ่อนคลายความตรึงเครียดจากการประกอบอาชีพของคนในท้องถิ่นได้อีกทางหนึ่ง ปัจจุบันประเพณีการจัดสร้างพวงมะโหตร ของตำบลน้ำขุม และนครเค็ฐอำเภอสนม นคร

ได้เปลี่ยนไปมาก เช่นดอกไม้ ซึ่งแต่เดิมใช้ดอกไม้สดและดอกไม้กระดาษ ก็เปลี่ยนมาเป็นดอกไม้พลาสติก กิจกรรมการจัดเตรียมวัสดุอุปกรณ์ การจัดสร้างพวงมะโหดใช้เวลาน้อยลง แต่ความเชื่อในเรื่องของ อานิสงส์แห่งบุญจากการสร้างพวงมะโหดนั้น ชาวบ้านยังเชื่อว่าได้บุญมากเหมือนเดิมและเป็นที่ยึดมั่นกัน ทั่วไปของอำเภอศรีนคร และใกล้เคียงพวงมะโหดของวัดน้ำขุม หมู่ที่ ๓ ตำบลน้ำขุม อำเภอศรีนคร จังหวัด สุโขทัย ซึ่งจะจัดสร้างพวงมะโหดกันบนศาลาวัดก่อนวันออกพรรษา ๑ วัน (ขึ้น ๑๕ ค่ำ เดือน ๑๑) และวัน แรม ๑ ค่ำ เป็นวันตัดบาตรเทโวซึ่งเป็นประเพณีที่สำคัญของอำเภอศรีนคร จังหวัดสุโขทัย โดยมีการจัด ประกวดขบวนรถบุปผชาติที่ตกแต่งด้วยดอกไม้ท้องถิ่นของตำบลน้ำขุม

ที่อยู่ : อำเภอ เมืองสุโขทัยจังหวัด สุโขทัย

การทำขวัญผึ้ง

รายละเอียด

ประเพณีการทำขวัญผึ้ง สืบเนื่องมาจากการส่งส่วยผึ้งแทนแรงงานราษฎรของชาวตำบลศรีคีรีมาศ อำเภอคีรี มาศ จังหวัดสุโขทัย ประเพณีมีมาตั้งแต่สมัยกรุงศรีอยุธยาเป็นราชธานี ชายไทยที่เป็นไพร่หลวงต้องเข้ารับ ราชการ ในช่วงอายุ 18-60 ปี โดยการเข้ารับราชการปีละ 6 เดือน เข้าเดือนเว้นเดือนสลับกันไป หรือที่เรียกว่า “เข้าเดือนออกเดือน” ครั้นเมื่อถึงสมัยอยุธยาตอนปลาย ได้ลดหย่อนให้ไพร่หลวงที่เกินความต้องการการ ใช้ แรงงานซึ่งไม่ต้องการรับราชการ เสียส่วยแทนแรงงานในการรับราชการได้ในหัวเมืองที่ห่างไกลเมืองหลวง และชาวตำบลศรีคีรีมาศอาศัยอยู่บริเวณเชิงเขาหลวง ซึ่งอุดมด้วยป่าไม้และรังผึ้งมากมาย จึงถูกกำหนดให้มี การส่งส่วยน้ำผึ้งแทนแรงงาน ปัจจุบันการพิธีทำขวัญผึ้ง จะตรงกับวันขึ้น 3 ค่ำ เดือน 3 ทุกปีการทำขวัญผึ้ง และพิธีการต่างๆ ในการแสดงการเคารพสักการะในองค์ความรู้ที่ได้รับการถ่ายทอดมาจากบรรพบุรุษมิให้สูญ หายไปตามกาลเวลา และกระทำขึ้นตอนทุกอย่างในพิธีเพื่อนำน้ำผึ้งไปเป็นส่วยเช่นในอดีต แต่เป็นที่อัศจรรย์ ว่าจะขณะที่ประกอบพิธีกรรมนั้นจะมีผึ้งจำนวนมากได้บินมาเกาะที่ค้ำยสีแดงที่เตรียมไว้ และบินวนรอบๆ บริเวณพิธีนับเป็นเหตุการณ์ที่น่าประหลาดเป็นอย่างยิ่ง ประเพณีการทำขวัญผึ้ง 1.ทำรั้วเตี้ยๆรอบ โคนต้นไม้ ที่จะทำพิธี ตรง โคนต้นไม้มีนั่งร้านวางของ 2.ตั้งศาลดินเดียวตามประตูรั้วไม้ทั้งแปดประตู ทั้งนี้เป็นไปตาม ความเชื่อเรื่องเทวดาประจำทั้งแปด ต้องอัญเชิญมาร่วมในพิธีกรรมการทำขวัญผึ้งด้วย โดยเทวดาจากทุกทิศ จะชักนำหรือเบิกทางให้ผึ้งมาลงยังต้นไม้ต้นนี้จากทุกทิศทุกทางได้ 3.ศาลดินเดียวศาลใหญ่ตรงกลางติดกับ โคนต้นไม้ที่ทำพิธี ทั้งนี้เป็นไปตามแนวคิดที่ว่ารูปแบบการปกครองสังคมต้องมีผู้นำที่เป็นใหญ่สูงสุด และผู้ ได้ปกครอง เทวดาผู้เป็นใหญ่สูงสุดก็ถูกเชิญมาประทับศาลใหญ่เสมือนเป็นประธานของพิธีกรรม 4.ศาลผ้า

เขียว ผ้าแดง รอบ โคนต้นไม้ที่จะทำพิธี 5.แขวนพวงเงินพวงทอง นับเป็นสัญลักษณ์ทางเศรษฐกิจของสังคม ว่าถ้ามีเป็นพวงแสดงว่าเศรษฐกิจดี 6.พันด้ายขาวแดงรอบ โคนต้นไม้นั้น 9 รอบ 7.วางเครื่องเช่นบนร้านข้าง ศาลใหญ่ที่โคนต้นไม้ ประกอบด้วย บายศรี 1 ปาก หัวหมู 1 หัว ดินหมู 8 ดิน หางหมู 1 หาง เหล้า ไก่ต้ม 1 ตัว ผักหญ้าปลาย้า ข้าวเหนียวขาว ข้าวเหนียวแดง ขนมต้มแดง ข้าวสุกจากปากหม้อ มะพร้าวอ่อน 1 ลูก หมากพลู อย่างละ 3 คำ รูป 3 ดอก เทียน 3 ดอก เครื่องเช่นเหล่านี้จะแบ่งเป็นชิ้นเล็กๆ วางเครื่องสังเวยตาม ศาลดินเดียวทั้งแปดศาล รอบต้นไม้ใหญ่และต้นไม้อีกในบริเวณใกล้เคียงที่ทำพิธี ติดด้วยรังผึ้งปลอม ซึ่งทำ ด้วยขนมแดงกา ทำจาก ข้าวเหนียว น้ำอ้อย และงา ภูมิปัญญาชาวบ้านอำเภอคีรีมาศให้มีการทำรังผึ้งปลอมมา ติดต้นไม้วัวเพื่อเป็นการสร้างขวัญและกำลังใจแก่ผู้คนที่มาทำพิธีติดด้วยรังผึ้งอยู่มากมายและเป็นเครื่องแสดงถึงความ ร่วมมือของชุมชนว่าทำขนมมาร่วมงานมากน้อยเพียงใด นอกจากนี้หลังจากเสร็จพิธีแล้ว รังผึ้งปลอม เหล่านี้จะใช้บริโภคร่วมกันทั้งนี้เพราะสถานที่ทำพิธีเป็นป่าใหญ่อยู่ไกลจากหมู่บ้าน

ที่อยู่ : วัดศรีคีรีสุวรรณาราม เลขที่ 1 หมู่ที่/หมู่บ้าน 2บ้านโนนประคู้ ถนน เทศบาล อำเภอ คีรีมาศ จังหวัด สุโขทัย

โรงแรมไพลิน สุโขทัย สุโขทัย

รายละเอียด

โรงแรมไพลิน พร้อมสรรพสำหรับวันพิเศษในช่วงของการพักผ่อน และ เพื่อธุรกิจที่สมบูรณ์แบบแล้วคุณ จะประทับใจ ไม่มีวันลืม “เที่ยวสุโขทัยครั้งใดบอບ่อกใจพักโรงแรมไพลิน” ไพลิน โรงแรมมาตรฐานชั้นหนึ่ง ของสุโขทัยอยู่ห่างจากเมืองสุโขทัยเพียง 8 กิโลเมตร ใกล้กับอุทยานประวัติศาสตร์เพียง 4 กิโลเมตร ตัว อาคาร ตั้งเด่นเป็นสง่าด้วยสถาปัตยกรรมที่งดงามท่ามกลางทัศนียภาพที่สวยงาม ของเขาหลวง ที่ซึ่งคุณ สามารถสัมผัสธรรมชาติได้อย่างใกล้ชิด

ที่อยู่ : 10/2 หมู่ 1 ถนนจรดวิถีถ่อง ต.เมืองเก่า อ.เมืองสุโขทัย , สุโขทัย 64210

อุทยานประวัติศาสตร์กำแพงเพชร

รายละเอียด

อุทยานประวัติศาสตร์กำแพงเพชร ตั้งอยู่ทางฝั่งตะวันออกของแม่น้ำปิง มีพื้นที่ประมาณ 3.4 ตารางกิโลเมตร หรือ 2,114 ไร่ มีโบราณสถานทั้งหมดประมาณ 80 กว่าแห่ง เขตอุทยานประวัติศาสตร์กำแพงเพชร แบ่งเป็น 2 เขต คือ 1)เขตภายในกำแพงเมือง พื้นที่ 503 ไร่ มีโบราณสถานที่สำคัญ คือ วัดพระแก้ว วัดพระธาตุ เขตวังโบราณ (สระมน) ศาลพระอิศวร กำแพงเมือง คูเมือง ป้อมปราการ และประตูเมืองต่าง ๆ 2)เขตอรัญญิกหรือเขตวัดป่า พื้นที่ 1,611 ไร่ ตั้งอยู่บนเนินลูกรัง มีโบราณสถานที่เป็นวัดขนาดใหญ่ร้อยละ 40 แห่ง วัดที่สำคัญ คือ วัดพระนอน วัดพระสี่อิริยาบถ วัดสิงห์ วัดช้างรอบ และวัดอวาสีใหญ่ เป็นต้น กรมศิลปากรได้ดำเนินการเปิดอุทยานประวัติศาสตร์กำแพงเพชรอย่างเป็นทางการ เมื่อวันที่พฤหัสบดีที่ 18 เมษายน 2534 โดยสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ เสด็จพระราชดำเนินเป็นองค์ประธานในพิธี กลุ่มโบราณสถานในเขตอรัญญิกของอุทยานประวัติศาสตร์กำแพงเพชรนับเป็นเอกลักษณ์อันโดดเด่นของเมืองกำแพงเพชร เนื่องด้วยโบราณสถานรวมกลุ่มกันอย่างหนาแน่นในบริเวณที่ต่อเนื่องเป็นผืนเดียวกันตัวโบราณสถานต่างๆ เป็นของแท้ดั้งเดิมที่แสดงถึงฝีมือและความเชื่อของบรรพชนในยุคสมัยนั้น สภาพภูมิประเทศโดยรอบโบราณสถานเป็นป่าธรรมชาติที่มีการอนุรักษ์ไว้เป็นอย่างดีควบคู่กับโบราณสถาน เพื่อคงไว้ซึ่งบรรยากาศของโบราณสถานที่เป็นเขตอรัญญิกหรือวัดป่าดังเช่นในอดีต ด้วยเหตุนี้ในปี พ.ศ.2534 คณะกรรมการมรดกโลกแห่งอนุสัญญาระหว่างชาติ ว่าด้วยการคุ้มครองมรดกทางวัฒนธรรมและธรรมชาติของโลก องค์การยูเนสโก จึงได้ประกาศให้อุทยานประวัติศาสตร์กำแพงเพชรเป็นมรดกโลกทางวัฒนธรรม พร้อมกับอุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัย และอุทยานประวัติศาสตร์ศรีสัชนาลัย เนื่องจากหลักฐานที่ปรากฏแสดงให้เห็นถึงผลงานอันล้ำเลิศทางด้านสถาปัตยกรรมและศิลปกรรมไทยในยุคแรก ๆ

ที่อยู่ : อุทยานประวัติศาสตร์กำแพงเพชร ถนน กำแพงเพชร - สุโขทัย ตำบล หนองปลิง อำเภอ เมืองกำแพงเพชร จังหวัด กำแพงเพชร

พระซุ้มกอ

รายละเอียด

พระกำแพงซุ้มกอ จัดเป็นพระที่สุดยอด และเอกของเมืองกำแพงเพชร เป็นพระที่อมตะ ทั้งพุทธศิลป์ และพุทธานุภาพจัดอยู่ในชุดเบญจภาคีที่สูงสุดของพระเครื่องเมืองไทย พระกำแพงซุ้มกอ เป็นพระที่ทำจากเนื้อดินผสมว่านและเกสรดอกไม้ และทำจากเนื้อชิน ก็มีพุทธลักษณะของพระซุ้มกอนั้นองค์พระประติมากรรมในสมัยสุโขทัย นั่งสมาธิลายกนกอยู่ด้านข้างขององค์พระนั่งประทับอยู่บนบัวเล็บช้าง ขอบของพิมพ์พระจะโค้งมนลักษณะคล้ายตัว ก.ไก่ คนเก่า ๆ จึงเรียกว่า “พระซุ้มกอ” พระกำแพงซุ้มกอ ที่ค้นพบมีด้วยกัน 5 พิมพ์ ประกอบด้วย พิมพ์ใหญ่ แยกออกเป็น 2 ประเภท คือ มีลายกนกและไม่มีลายกนก พระที่ไม่มีลายกนกส่วนใหญ่จะมีสีดำ หรือสีน้ำตาลแก่ซึ่งเรามักจะเรียกว่า “พระกำแพงซุ้มกอดำ” พิมพ์กลาง พิมพ์เล็ก พิมพ์เล็กพัด โบก พิมพ์ขนมเปีย พระกำแพงซุ้มกอ ทั้งมีลายกนกและไม่มีลายกนกเป็นพระที่มีศิลปะของสุโขทัยปนกับศิลปะศรีลังกา โดยเฉพาะไม่มีลายกนกจะเห็นว่าเป็นศิลปะศรีลังกาอย่างเด่นชัด พระกำแพงซุ้มกอ เนื้อขององค์พระ ใช้ดินผสมกับว่านเกสรดอกไม้ จึงทำให้เนื้อของพระซุ้มกอมีลักษณะนุ่มมัน ละเอียดเมื่อนำสาตีหรือฝามาเช็ดดูจะเกิดลักษณะมันวาวขึ้นทันที ลักษณะของเนื้อที่เด่นชัดอีกประการหนึ่ง คือตามผิวขององค์พระจะมีจุดสีแดง ๆ ซึ่งเราเรียกว่า “ว่านดอกมะขาม” และตามซอกขององค์พระจะมีจุดดำ ๆ ซึ่งเราเรียกว่า “ราดำจับอยู่ตามบริเวณซอกของพระ” พระกำแพงซุ้มกอ นั้นนอกจากเนื้อดินยังพบเนื้อชินและชนิดที่เป็นเนื้อว่านล้วน ๆ ก็มีแต่น้อยมาก พระกำแพงซุ้มกอ ที่ขุดค้นพบนั้นจะปรากฏอยู่ตามบริเวณวัดบรมธาตุ วัดพิบูล วัดฤๅษีและตลอดบริเวณลานทุ่งเศรษฐี พระกำแพงซุ้มกอ ที่ไม่มีลายกนกที่มีสีน้ำตาลนั้นจัดเป็นพระที่หาได้ยากมาก เพราะส่วนใหญ่จะมีสีดำ พระกำแพงซุ้มกอ เป็นพระพุทธานุภาพนั้น ไม่ต้องพูดถึง เพราะพระกำแพงซุ้มกอ มีครบเครื่องไม่ว่าเรื่อง เมตตา มหานิยม แคล้วคลาด ตลอดจนเรื่อง โชคลาภ จนมีคำพูดที่พูดติดปากกันมาแต่โบราณกาลว่า “มีกูแล้วไม่จน” ประกอบกับพระกำแพงซุ้มกอ ถูกจัดอยู่หนึ่งในห้าของชุดเบญจภาคี ความต้องการของนักนิยมพระเครื่องจึงมีความต้องการสูงเพราะทุกคนต้องการแต่พระกำแพงซุ้มกอ ดังนั้น ราคาเช่าหาจึงแพงมาก และหาได้ยากมากด้วย พระกำแพงซุ้มกอ ไม่ว่าจะพิมพ์ไหนก็ตามหรือจะเป็นเนื้อดินเนื้อว่าน ตลอดจนเนื้อชิน พุทธานุภาพเหมือนกันหมด แล้วแต่ว่าท่านจะหาพิมพ์ไหนมาได้ พระกำแพงซุ้มกอ จึงจัดว่าอยู่ในพระอมตะพระกรุอันทรงคุณค่าที่ควรค่าแก่การหา และนำมาเพื่อเป็นสิริมงคลเป็นอย่างมากทีเดียว ประวัติความเป็นมาของพระซุ้มกอ พระเครื่องสกุลกำแพงเพชร มีตำนานปรากฏชัดเจนจากการพบจารึกบนแผ่นลานเงินในกรุพระเจดีย์องค์ใหญ่ของวัดพระบรมธาตุ เมืองนครชุม และเมื่อ

พ.ศ.2392 สมเด็จพระพุฒาจารย์โต พรหมรังสี แห่งวัดระฆังฯ ซึ่งขึ้นมาเยี่ยมญาติที่เมืองกำแพงเพชร ก็ได้
 อ่านศิลาจารึกอักษรไทยโบราณ ที่วัดเสด็จ ฝั่งเมืองกำแพงเพชรมีอยู่ในจารึกได้กล่าวถึงพิธีการสร้างพระ
 อุปเทห์การอาราธนาพระ รวมถึงพุทธานุภาพอย่างมหัศจรรย์ ของพระเครื่องสกุลกำแพงเพชรทั้งหลาย
 นอกจากนี้ในพระราชนิพนธ์ เรื่องเสด็จประพาสกำแพงเพชร ของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 5
 ซึ่งเขียนในปี พ.ศ. 2449 ก็ได้กล่าวถึงจารึกบนแผ่นลานทอง อันมีข้อความเกี่ยวกับการขุดพบพระต่างๆ ตาม
 กรุดต่างๆ หลักฐานชิ้นสำคัญ อันเกี่ยวกับเมืองกำแพงเพชร ได้แก่ศิลาจารึกนครชุม ที่กล่าวถึงการสร้างเมือง
 โดยพระมหาธรรมราชาลิไท ในราวปี พ.ศ.1279 จากหลักฐานการศึกษา เทียบเคียงทั้งหลายมีข้อสันนิษฐาน
 ที่เชื่อถือได้โดยสรุปว่า พระขุ่มก่อสร้างโดยพระมหาธรรมราชาลิไท เมื่อครั้งดำรงพระยศผู้ครองเมืองชาگیر
 ราว ในฐานะเมืองหน้าด่านสำคัญของอาณาจักรสุโขทัย ก่อนที่จะได้ทรงรับสถาปนาเป็นกษัตริย์องค์ที่ 5
 แห่งราชวงศ์สุโขทัย ดังนั้นอายุการสร้างของพระขุ่มกวจจนถึงปัจจุบัน จึงมีประมาณ 700-800 ปี พระขุ่มกอที่
 ได้รับความนิยมนิยมนั้นทั้งหมด 4 พิมพ์คือ พระขุ่มกอ พิมพ์ใหญ่มีกนก พระขุ่มกอ พิมพ์ใหญ่ไม่มีกนก พระขุ่มกอ
 พิมพ์กลาง พระขุ่มกอ พิมพ์ขนมเป็ยะ เนื้อของพระกำแพงขุ่มกอมีดังนี้ เนื้อดินผสมวานและเกสรดอกไม้
 เป็นเนื้อที่ได้รับความนิยมสูงสุด เนื้อวาน แบ่งเป็นเนื้อวานล้วน ๆ และเนื้อวานหน้าทองคำ เนื้อวานหน้าเงิน
 เนื้อชินเงิน เนื้อวานและเนื้อชินเงิน ปัจจุบันหาพบยาก พิมพ์ใหญ่มีลายกนก เป็นพิมพ์ที่พบเห็นแพร่หลาย
 เป็นพระปางสมาธิ บนฐานบัว มีขุ่มลายกนกรอบองค์พระ เป็นพระดินเผา ผสมวานและเกสรดอกไม้ ตามผิว
 จะมีจุดแดง ๆ เรียกว่า แร่ดอกมะขาม ซึ่งเป็นวัตถุธาตุตะกั่วเหล็กไหล จุดดำเรียกรารัก จับกระจายเป็นหย่อม
 ๆ พิมพ์ใหญ่ไม่มีลายกนก คือพระขุ่มกอดำ เป็นเนื้อที่หายากมาก ราคาแพง พบที่กรุวัดบรมธาตุ, วัดพิกุล,
 และกรุนาคาคำ พิมพ์กลาง มีลักษณะใกล้เคียงกับพิมพ์ใหญ่ลายกนก เพียงแต่บางและตื้นกว่า หายากครับ
 พิมพ์ขนมเป็ยะ ความจริงก็เป็นพิมพ์ต่าง ๆ นั้นเอง เพียงแต่ไม่ได้ตัดขอบมนออก จึงคล้ายขนมเป็ยะ ส่วน
 พิมพ์อื่น ๆ ไม่ขอพูดถึง เพราะหาชมได้ยากมาก การค้นพบพระกำแพงขุ่มกอ เมื่อ พ.ศ.2392 สมเด็จพระพุฒา
 จารย์โต วัดระฆัง ได้ไปเยี่ยมญาติที่เมืองกำแพงเพชร ได้พบศิลาจารึกที่วัดเสด็จ จึงทราบว่ามีพระเจดีย์ตั้งอยู่
 ริมฝั่งแม่น้ำปิง ฝั่งเมืองนครชุมเก่า ท่านจึงชักชวนเจ้าเมืองออกสำรวจ ก็พบเจดีย์ 3 องค์ อยู่ใกล้ ๆ กัน แต่
 ชำรุดมาก จึงได้ชักชวนเจ้าเมืองทำการรื้อพระเจดีย์เก่าทั้ง 3 องค์ รวมเป็นองค์เดียวกัน เมื่อรื้อถอนจึงพบพระ
 เครื่องขุ่มกอจำนวนมาก หลวงปู่จึงนำเข้ากรุงเทพ ฯ ส่วนหนึ่งพร้อมเศษอิฐหิน และบรรตทิกใบลาน แล้ว
 นำมาสร้างพระสมเด็จของท่านจนขึ้นชื่อลือกระฉ่อน เพราะสร้างตามสูตรการสร้างพระขุ่มกอ ส่วนการ
 สร้างเจดีย์ไม่ทันแล้วเสร็จ เจ้าเมืองก็ด่วนลาลับ ต่อมาพระยาตะก่า ขุนนางพม่า จึงปฏิสังขรณ์ต่อ จนเสร็จ
 จึงมีรูปปลั๊กเป็นเจดีย์พม่า พระกำแพงขุ่มกอ เป็นพระศิลปะสุโขทัยยุคต้น สร้างประมาณ พ.ศ.1900 สมัย

พญาภิไธย ชุคคั่นพบหลายกรุ โดยครั้งแรกพบ ณ วัดพระบรมธาตุ โดยหลวงปู่โต ต่อมา พ.ศ.2490, และ 2501 ก็พบอีก แต่ไม่มาก ปี 2505 และ 2509 พบจากกรุวัดพิบูลทอง, วัดฤทธิ วัดหนองลังกา และวัดซุ่มกอ พระซุ่มกอ พิมพ์มีกนก ชุคคั่นพบบริเวณฝั่งตะวันตกของลำแม่น้ำปิง จังหวัดกำแพงเพชร เป็นบริเวณทุ่งกว้างที่มีชื่อว่า " ลานทุ่งเศรษฐี " หรือโบราณเรียกว่า " เมืองนครชุมเก่า " บริเวณลานทุ่งเศรษฐีอันกว้างใหญ่นี้ ปรากฏซากโบราณสถานอยู่มากมาย เป็นชื่อวัดนับสิบกว่าวัดด้วยกัน พระซุ่มกอ พิมพ์ใหญ่ พิมพ์มีกนก ชุคพบที่กรุวัดมหาธาตุ กรุวัดพิบูล หรือหนองพิบูล กรุฤทธิ กรุตาพุ่ม กรุนาตาคำ กรุลานดอกไม้ กรุวัดหนองลังกา และเจดีย์กลางทุ่ง ส่วนพระนามของพระซุ่มกอนั้น เป็นเอกลักษณ์ของซุ่มประเภทมณฑล ที่ครอบเสียรองค์พระเป็นซุ่มโค้งงอเหมือน ก ไก่ เลยเรียกติดปากมาตั้งแต่โบราณว่า " พระซุ่มกอ " พระกำแพงซุ่มกอ สันนิษฐานว่า จะสร้างในสมัย พระมหาธรรมราชาลิไท แห่งสุโขทัย พระพุทธศิลปะขององค์พระจะสง่างาม มีความล้ำสัน นิ่งขัดสมาธิราบอยู่บนบัลลังก์บัวเล็บช้าง ภายใต้อันฐานเรือนกน พระซุ่มกอ พิมพ์ใหญ่ พิมพ์มีกนก เป็นพระที่ชุคพบมีจำนวนค่อนข้างน้อย เนื้อดินเผา เป็นพระที่มีเอกลักษณ์เฉพาะ ไม่เหมือนพระเครื่องดินเผาทั่วไป เป็นพระดินเผาที่มีเนื้อค่อนข้างนุ่ม ละเอียด ไม่มีเม็ดกรวดเจือปน เนื้อขององค์พระจะดูค่อนข้างจะเปื่อยและยุ่ยง่าย เหมือนพระดินดิบ คือเหมือนพระที่ไม่ผ่านการเผา มีว่านดอกมะขามสีแดงปรากฏให้เห็นทั่วองค์พระ ตำนานเอกลักษณ์ การสังเกตพระซุ่มกอ พระเศียรเป็นเศียรป्ली ปลายแหลมสอบเข้า พระเนตรรีลอยอยู่ในเข้า พระนาสิกเป็นแท่งแหลม พระโอษฐ์เล็ก พระกรรมไค้เป็นแบบหุบายศรีเบาๆ ยอดองค์ได้ค่อเป็นแอ่งกระทะเบาๆ กนกข้างแขนขวาองค์พระเป็นเลข 6 ฝรั่ง สังฆาฎเป็นลำเล็ก ซอกแขนเล็ก ชายจีวรยาวเข้าไปซอกแขน พระหัตถ์ขวากระดกขึ้นเล็กน้อย

ที่อยู่ : ต.นครชุม ต.ในเมืองอำเภอ เมืองกำแพงเพชรจังหวัด กำแพงเพชร

แดกงา

รายละเอียด

ขนมพื้นเมือง ข้าวเหนียวแดกงา ดำเนินการ โดย นางสมหมาย พูลพันธ์ ภูมิปัญญาบ้านนครชุม อำเภอเมือง กำแพงเพชร ซึ่งสืบทอดมาจากบรรพบุรุษ และกลุ่มเครือข่าย ร่วมทำขนมด้วย ราคาปลีกขายกระทงละ ๒๐ บาท รายได้กำไร เดือนละ ๒,๐๐๐.- บาท ข้าวเหนียวแดกงาส่วนผสม (๑) ข้าวเหนียวหนึ่ง (๒) งาดำ (๓) เกลือ ใส่นม (๔) มะพร้าวขูด (๕) น้ำตาล (๖) ถั่วลิสงคั่ว ขั้นตอน/วิธีการ (๑) นำข้าวเหนียวแช่น้ำไว้อย่างน้อย ครึ่งวัน แล้วนำไปนึ่งให้สุก (๒) คั่วงาให้สุก ตำให้แหลกคลุกเกลือ (๓) นึ่งข้าวเหนียวสุกแล้วนวดให้นุ่ม แล้วใส่ครกตำข้าวขณะร้อน ๆ ตำด้วยสากตำข้าวให้แหลกพร้อมโรยงาดำคลุกเกลือเป็นระยะ ๆ เมื่อแหลกดีแล้ว นำขึ้นใส่กระด้งหรือภาชนะ (๔) นำถั่วลิสงที่คั่วไว้ไปตำให้แหลก (๕) นำมะพร้าวขูด ถั่วลิสงที่คั่วตำบดไว้ น้ำตาล และเกลือเล็กน้อย นำไปคั่วเข้าด้วยกันจะให้เหนียว ใส่นมและเกลือเล็กน้อยเทคนิคในการทำ(เคล็ดลับ) เครื่องปรุง/ส่วนผสม ทุกอย่าง จะเน้นมาจากธรรมชาติเป็นส่วนใหญ่ ฤดูกาลที่นิยมกิน ทุกฤดูกาล รสชาติ หวาน มัน เค็ม คุณค่าทางโภชนาการ ให้อาหารที่เป็นประโยชน์ต่อร่างกาย ได้แก่ คาร์โบไฮเดรท โปรตีนจากพืช

ที่อยู่ : บ้านป่าสมหมาย พูลพันธ์ เลขที่ ๓๒๐/๕ หมู่ที่/หมู่บ้าน ๕/บ้านนครชุม จังหวัด กำแพงเพชร

บ้านพรานกระต่าย

รายละเอียด

อำเภอพรานกระต่าย เป็นอำเภอที่เก่าแก่อำเภอหนึ่งของจังหวัดกำแพงเพชร ซึ่งแต่เดิมกำแพงเพชร มีเพียงสี่อำเภอ คือ อำเภอพรานกระต่าย อำเภอลองขลุง อำเภอขามเฒ่า และอำเภอเมืองกำแพงเพชร อำเภอพรานกระต่าย เป็นที่ตั้งของเมืองโบราณในสมัยสุโขทัย คือเมืองบางพาน ทำให้พรานกระต่าย มีเรื่องราวและตำนานที่น่าสนใจอย่างมาก ประวัติความเป็นมามีนายพรานเดินสำรวจเส้นทาง เพื่อไปสร้างเมืองหน้าด่านของกรุงสุโขทัย วันหนึ่งขณะพักผ่อน นายพรานได้พบกระต่ายขนสีทองสวยงามมาก บริเวณหน้าถ้ำแห่งหนึ่ง และได้หายเข้าไปในถ้ำ ต่อมานายพรานจึงกราบบังคมทูลพระร่วงให้รับทราบและรับอาสาจะจับกระต่ายตัวดังกล่าว และได้ใช้ความพยายามที่จะจับกระต่ายตั้งหลายครั้ง แต่ไม่ประสบผลสำเร็จ จึงได้สร้างบ้านถาวรขึ้นบริเวณหน้าถ้ำ เพื่อรอจับกระต่าย หลายปีต่อมา มีคนมาพบบ้านนายพราน จึงพากันอพยพมาอยู่เพิ่มขึ้นเรื่อยๆ จนกลายเป็นหมู่บ้าน ชาวบ้านจึงพร้อมใจกันตั้งชื่อหมู่บ้านนี้ว่าบ้านพรานกระต่าย และได้รับการสถาปนาเป็นอำเภอครั้งแรกเมื่อปี 2438 โดยมีหลวงต่างใจราษฎร์ เป็นนายอำเภอคนแรก จนถึงปัจจุบัน มีนายอำเภอทั้งสิ้น ๔๑ คน ล่าสุดมีนายสุเทพ เตียวตระกูล เป็นนายอำเภอ (ต.ค. ๕๔) ที่ว่าการอำเภอพรานกระต่ายตั้งอยู่ที่ หมู่ที่ ๓ ตำบลพรานกระต่าย อำเภอพรานกระต่าย จังหวัดกำแพงเพชร มีที่ตั้งและอาณาเขต : อยู่ทางทิศเหนือสุดของจังหวัดกำแพงเพชร แบ่งเขตการปกครองย่อยออกเป็น ๑๐ ตำบล ได้แก่ตำบลพรานกระต่าย ตำบลถ้ำกระต่ายทอง ตำบลท่าไม้ ตำบลวังควง ตำบลหนองหัววัว ตำบลห้วยขี้ ตำบลคลองพิไกร ตำบลเขาคีรีส ตำบลวังตะแบก ตำบลคุยบ้านโอง มี ๑๑๖ หมู่บ้าน พื้นที่ : ๑,๐๘๑,๗๕๑ ตารางกิโลเมตร ประชากร : ๖๕,๔๕๕ คน (พ.ศ.๒๕๕๒) ความหนาแน่น : ๖๔.๒ คน / ตารางกิโลเมตร และมีอาณาเขตติดต่อกับเขตการปกครองข้างเคียง ดังนี้ ทิศเหนือ ติดต่อกับ อำเภอเมืองตาก (จังหวัดตาก)และอำเภอบ้านด่านลานหอย (จังหวัดสุโขทัย) ทิศตะวันออก ติดต่อกับ อำเภอคีรีมาศ (จังหวัดสุโขทัย) และ อำเภอลานกระบือ ทิศใต้ ติดต่อกับ อำเภอไทรงาม และ อำเภอเมืองกำแพงเพชร ทิศตะวันตก ติดต่อกับ อำเภอโกสัมพีนคร และ อำเภอเมืองตาก (จังหวัดตาก) ชื่อสถานที่ตั้ง..ที่ว่าการอำเภอพรานกระต่าย ถนนประเวศไพรวัน ตำบลพรานกระต่าย อำเภอพรานกระต่าย จังหวัดกำแพงเพชร โทรศัพท์: 055-761489, 055-761321, 055-761724 โทรสาร : 055-61213

ที่อยู่ : อำเภอพรานกระต่ายอำเภอ พรานกระต่ายจังหวัด กำแพงเพชร

บ่อน้ำพุร้อนพระร่วง

รายละเอียด

เป็นบ่อน้ำพุร้อนผุดขึ้นจากใต้ดิน จำนวน 5 จุด มีความร้อนประมาณ 40 – 65 องศาเซลเซียส เป็นที่โจษขานว่า หากใครได้อาบหรือดื่มกินจะรักษาโรคร้ายไข้เจ็บได้ เช่น โรคผิวหนัง โรคปวดเมื่อย ฯลฯ นอกจากนี้ยังเชื่อว่าเป็นน้ำศักดิ์สิทธิ์ สามารถนำกลับไป เพื่อเป็นสิริมงคลยังบ้านเรือน ดังจะเห็นได้จากในวโรกาสรัฐพิธีเสกน้ำพระพุทธมนต์อันศักดิ์สิทธิ์เพื่อทูลเกล้าฯ ในพระราชพิธีมหามงคล เฉลิมพระชนมพรรษาครบ 5 รอบ เมื่อวันที่ 5 ธันวาคม 2530 ได้มีการนำน้ำจากบ่อน้ำพุร้อนพระร่วงไปเข้าพิธี ดังกล่าวร่วมกับน้ำศักดิ์สิทธิ์จากจังหวัดต่างๆ ทั้ง 76 จังหวัด ณ.พระวิหารหลวง วัดสุทัศน์เทพวราราม กรุงเทพฯ ถือเป็นเกียรติยศอันสำคัญ ของบ่อน้ำพุร้อนพระร่วง ได้เป็นอย่างดีจากการตรวจสอบของกระทรวงสาธารณสุข ปรากฏว่าไม่มีสารปนเปื้อนและเชื้อโรคอันตรายเกินมาตรฐานแต่อย่างใด สามารถใช้บริโภค และอุปโภคได้ไม่มีกลิ่นกำมะถัน ตำนานความเป็นมาของบ่อน้ำพุร้อนพระร่วง มีการเล่าขานสืบต่อกันมาว่า พระร่วงเมื่อครั้งยังเป็นหนุ่มมีนิสัยคะนอง ชอบเล่นเบี้ย เล่นว่าว เล่นไก่ เจ้าผู้โดยไม่วางใจพระองค์ ชอบเสด็จไปในท้องถิ่นทุรกันดาร เมื่อเสด็จไปถึงที่ต่างๆ มักจะเกิดขึ้นเป็นตำนาน มากมาย กล่าวกันว่าพระร่วงเป็นผู้มีบุญญาธิการรู้ทั้งบังเลื่อม รู้จบ ไตรเทพวิyakม อีกทั้งวาจาสิทธิ์ จากตำนานโบราณกล่าวว่าพระร่วงได้เสด็จมาถึงบริเวณเขาไก่เจ็ย เขตอำเภอเมืองกำแพงเพชร พระองค์ได้ไ้ป่าตัวหนึ่งเมื่อเสด็จมาถึงสถานที่ร่มรื่น พระองค์ทรงหิวตั้งใจจะเสวยไก่ป่าตัวนี้เสีย จึงได้สาบบริเวณเป็นบ่อน้ำพุร้อน เพื่อจะได้นำน้ำร้อนมาลวกไก่และถอนขนเสร็จ ไม่มีน้ำเย็น จึงสาบน้ำเย็นขึ้นเพื่อล้างไก่ ที่ถอนขนแล้ว ด้วยเหตุนี้เองจึงเกิดมีบ่อน้ำร้อนและบ่อน้ำเย็นขึ้น บริเวณใจกลางบึงสาบนั้น หรืออีกข้อสันนิษฐานหนึ่งกล่าวว่า พระองค์คงสาบน้ำร้อน น้ำเย็น เพื่อทำความสะอาดไก่หรือที่เรียกว่าให้น้ำไก่ แล้วพระองค์ก็ได้เสด็จดำเนินต่อไปยังเมืองอื่น บริเวณดังกล่าวจึงกลายเป็น “บ่อน้ำร้อนบึงสาบ” เขาไก่เจ็ย

ที่อยู่ : บ่อน้ำพุร้อนพระร่วง หมู่ที่/หมู่บ้าน 3 ตำบล ลานดอกไม้ อำเภอ เมืองกำแพงเพชร จังหวัด

กำแพงเพชร

น้ำตกคลองลาน

รายละเอียด

ตั้งอยู่ในท้องที่อำเภอคลองลาน และอำเภอเมือง จังหวัดกำแพงเพชร ครอบคลุมพื้นที่ป่าคลองลานอัน
สมบูรณ์แหล่งสุดท้ายของจังหวัดกำแพงเพชร ประกอบด้วยภูเขาสูงชันสลับซับซ้อน เป็นป่าต้นน้ำลำธาร ต้น
กำเนิดของน้ำหลายสาย เช่น คลองขลุง คลองสวนหมาก ซึ่งไหลรวมกันลงสู่แม่น้ำปิงและเป็นต้นน้ำ น้ำตก
คลองลานไหลลงสู่คลองขลุง เนื้อที่ประมาณ 187,500 ไร่ ได้ประกาศจัดตั้งให้เป็น "อุทยานแห่งชาติคลอง
ลาน" เมื่อวันที่ 25 ธันวาคม 2525

ที่อยู่ : อุทยานแห่งชาติคลองลาน ตำบล คลองลานพัฒนาอำเภอ คลองลานจังหวัด กำแพงเพชร

เกาะเสือ

รายละเอียด

สถานที่ท่องเที่ยวเกาะเสือ ตั้งอยู่ที่บ้านเกาะดำแยะ-เกาะเสือ หมู่ที่ 5 ต.โกสัมพี อ.โกสัมพินคร อยู่ห่างจากถนนพหลโยธินเพียง 200 เมตรเท่านั้น ติดกับจ.ตาก มีเรื่องเล่าเกี่ยวกับเกาะเสือว่า เดิมเกาะนี้มีเสือมาอาศัยอยู่ บางท่านว่าเป็นชุมโจร การเดินทางต้องอาศัยเรือเป็นยานพาหนะ ปัจจุบันมีการสร้างกระเช้าเพื่อเข้าไปยังเกาะ เกาะเสือมีทัศนียภาพที่สวยงามมาก ปัจจุบันมีการพัฒนาเกาะเสือ ให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ ของจังหวัดกำแพงเพชร เกาะเสือมีอายุ ยืนยาวมาไม่น้อยกว่า 300 – 400 ปี จากสภาพโดยทั่วไปพบต้นยางขนาดใหญ่มากเกือบ 200 ต้น ซึ่งเดิมมีมากกว่า 400 กว่าต้น มีโครงการ ก่อสร้างกระเช้าไฟฟ้าข้ามลำน้ำปิง แห่งที่ 2 ของไทย ระยะทาง 300 เมตร จำนวน 32 กระเช้า 64 ที่นั่ง พร้อมอาคารควบคุม โดยองค์การบริหารส่วนจังหวัด (อบจ.) กำแพงเพชร มีการปรับปรุงในส่วนของภูมิทัศน์ต่างๆ รองรับกิจกรรมอันหลากหลาย ทั้งด้านที่พักแบบรีสอร์ท หรือกางเต็นท์ การล่องแก่ง พายเรือ การนำเรือหาปลาของชาวบ้านมาให้บริการนักท่องเที่ยวกว่า 30 ลำ การพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวบนเกาะเสือที่มีต้น ไม้ขนาดใหญ่ ต้นยาง อายุกว่าร้อยปีจำนวนหลายต้น เป็นที่อาศัยของฝูงนกกะลิง เป็นต้น

ที่อยู่ : เกาะเสือ หมู่ที่/หมู่บ้าน 5/บ้านเกาะดำแยะ ตำบล โกสัมพีอำเภอ โกสัมพินครจังหวัด กำแพงเพชร

พระบรมธาตุ

รายละเอียด

จัดขึ้นระหว่างวันขึ้น 14 ค่ำ ถึง วันแรม 3 ค่ำ เดือน 3 ของทุกปี เพื่อเปิดโอกาสให้พุทธศาสนิกชนได้กราบไหว้บูชาพระบรมสารีริกธาตุอย่างทั่วถึงเป็นประเพณีที่มีมาช้านาน ซึ่งชาวบ้านเชื่อว่าหากได้กราบไหว้และปิดทองพระบรมธาตุจะอยู่เย็นเป็นสุขและเป็นมงคลแก่ชีวิต อย่างน้อยจะต้องให้ไหว้พระบรมธาตุปีละ 1 ครั้ง ปัจจุบันทางจังหวัดได้จัดขบวนพยุหะยatraของพระยาภิไธมานบพระบรมธาตุ เป็นการขออนุญาตนการนบพระของพระยาภิไธที่มีมาแต่ครั้งกรุงสุโขทัยด้วย ในวันขึ้น 15 ค่ำ เดือน 3 ของทุกปี ในระหว่างวันงานจะมีการทำบุญเลี้ยงพระตอนเช้า สมาทานศีล และตอนเพล มีพระธรรมเทศนา 3 ธรรมาสน์ 1 กัณฑ์ ในตอนกลางวัน เย็นมีพิธีเวียนเทียนเนื่องในวันมาฆบูชา และมีมหรสพ โฆษน์ในตอนกลางคืน ในแต่ละวันจะมีชาวบ้านนครชุมและชาวบ้านจากท้องถิ่นอื่นมาไหว้พระบรมธาตุ มีการปิดทองและวางดอกไม้ธูปเทียนทอง

ทางวัดจะจัดดอกไม้รูปเทียนทองไว้จำหน่ายหารายได้เข้าวัด และมีการตั้งตู้รับบริจาคทรัพย์ เพื่อนำไป
ปฏิสังขรณ์พระบรมธาตุและทำนุบำรุงวัด

ที่อยู่ : วัดพระบรมธาตุ หมู่ที่/หมู่บ้าน นครชุม ตำบล นครชุมอำเภอ เมืองกำแพงเพชรจังหวัด กำแพงเพชร
รายละเอียดการเข้าถึงข้อมูล

ตลาดกล้วยไข่

รายละเอียด

กล้วยไข่กำแพงเพชร มีลักษณะที่โดดเด่นในเรื่องของรูปร่างที่สวยงาม ผิวที่นวลเนียน และมีความหอม
รสชาติหวานกลมกล่อมเป็นลักษณะเฉพาะของกล้วยไข่ที่นี้เลยทีเดียว และเป็นสินค้าส่งออกไปยังประเทศ
อื่นอีกด้วย

ที่อยู่ : ตั้งอยู่ริมทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 1 สายกำแพงเพชร - นครสวรรค์ ตรงกิโลเมตรที่ 343

ศูนย์แปรรูปผลผลิตการเกษตรบ้านบ่อสามแสน

รายละเอียด

จัดจำหน่ายและผลิตสินค้า แปรรูป ผลผลิตการเกษตรหลายชนิด ที่ขึ้นชื่อที่สุดได้แก่ กระจ่างสารท ข้าวแต่น นางเล็ด ขนมหอกจอก มันรังกง ซึ่งป็นสินค้าที่สร้างชื่อเสียงให้กับจังหวัด กำแพงเพชร มีความเป็นเอกลักษณ์ ด้านรูปแบบไทย ๆ รสชาติอร่อย บรรจุในผลิตภัณฑ์ที่สะอาด

ที่อยู่ : ถนนสายกำแพงเพชร – พรานกระต่าย หมู่ 6 บ้านบ่อสามแสน ต.หนองปลิง อ.เมือง จ.กำแพงเพชร

เมี่ยงชากังราว

รายละเอียด

เมี่ยง หรือเมี่ยงชากังราวชาวจังหวัดกำแพงเพชรมีวัฒนธรรมในการอมเมี่ยง หรือกินเมี่ยง มาตั้งแต่สมัยโบราณ เพราะใบเมี่ยงจะมีคาเฟอีนเล็กน้อย โดยส่วนมากมักจะพบในงานศพ ซึ่งชาวกำแพงเพชรจะต้อนรับผู้ที่มาร่วมงานด้วยเมี่ยงเพื่อให้แขกได้ออมเมี่ยงไปพลาง ๆ ก่อน

ที่อยู่ : ร้านเมี่ยงชากังราว(เจ้ม่วย) ซ่างวัดบาง ตำบลในเมือง อำเภอเมืองกำแพงเพชร

ศูนย์วัฒนธรรมชาวเขา

รายละเอียด

ตั้งขึ้นเพื่อส่งเสริมและสนับสนุนให้ชาวเขาเผ่าต่าง ๆ อันได้แก่ เผ่าม้ง เผ่าลีซอ มูเซอ และกะเหรี่ยง ซึ่งอาศัยอยู่ในเขตอำเภอคลองลานและอำเภอขลุง มีรายได้และยกระดับชีวิตความเป็นอยู่ให้ดีขึ้น ตลอดจนเป็นการส่งเสริมการท่องเที่ยวสู่แหล่งท่องเที่ยวในเขตอำเภอคลองลาน โดยนำสินค้าของที่ระลึก และผลิตภัณฑ์ของแต่ละเผ่ามาจำหน่าย เช่น เสื้อผ้าเครื่องแต่งกายของชาวเขา เครื่องประดับประเภทต่างๆ ที่ทำจากเงิน

ที่อยู่ : ตั้งอยู่หมู่บ้านบ้านคลองลาน ตำบลคลองลานพัฒนา บริเวณปากทางเข้าอุทยานแห่งชาติน้ำตกคลองลาน ห่างจากตัวจังหวัดกำแพงเพชร 55 กม.

บ้านห้าง ร.5

รายละเอียด

บ้านห้าง ร.5 จ.กำแพงเพชร หรือ บ้านพะโป้ เป็นอาคารไม้ 2 ชั้น สร้างด้วยไม้สักทั้งหลัง รูปแบบไทยผสมตะวันตก ประดับด้วยไม้ฉลุอย่างประณีต เป็นบ้านของ พะโป้ คหบดีชาวพม่า ซึ่งมีอาชีพค้าไม้ที่บริเวณปากคลองสวนหมาก เมืองนครชุม ในสมัยรัชกาลที่ 5 โดยได้ซื้อบ้านมาจากพระยาราม ครั้งหนึ่ง สมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงเสด็จประพาสต้น เมืองกำแพงเพชร เมื่อปี พ.ศ. 2449 ได้เสด็จเยือนบ้านพะโป้ จนเป็นที่มาของชื่อ บ้านห้าง ร.5

ที่อยู่ : ถนนทางหลวง 1078 ตำบลนครชุม อำเภอเมืองกำแพงเพชร จังหวัดกำแพงเพชร

บ้านปางมะนาว (โครงการคลองลาน 2)

รายละเอียด

ประกอบด้วยชนเผ่าที่มีขนบธรรมเนียมประเพณีวัฒนธรรมต่างจากคนพื้นราบ มีพื้นที่การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ โดยชุมชนท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการจัดบ้านพักแบบโฮมสเตย์ เพื่อให้นักท่องเที่ยวได้สัมผัสวิถีชีวิตความเป็นอยู่ของหมู่บ้านชาวเขา การแสดงของชาวเขาเผ่ามูเซอ และมีจุดนำเที่ยวแบบทัวร์ป่า - See more at:

<http://www.thaitravels.net/17038#sthash.Xr5juAvQ.dpuf>

ที่อยู่ : หมู่ 11 ตำบลปางมะค่า

ศิริจิตอุทยาน

รายละเอียด

เป็นสวนสาธารณะเอนกประสงค์ริมฝั่งแม่น้ำปิง มีเนื้อที่ 170 ไร่ ประกอบด้วยสนามเด็กเล่น สวนสุขภาพ ศาลาพักผ่อน สวนไม้ดอกไม้ประดับปลูก และลานอนุรักษ์วัฒนธรรมไทย ซึ่งสร้างเป็นเรือนไทย มีการแสดงวิถีชีวิตความเป็นอยู่แบบไทยประจำท้องถิ่นที่ลานเวทีกลางแจ้ง และมีการจำหน่ายสินค้าโครงการ "หนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์" ของชุมชนในเขตเทศบาลเมืองอีกด้วย

ที่อยู่ : ต.ในเมือง อ. เมืองจ. กำแพงเพชร 62000

ประเพณีบพระเล่นเพลง

รายละเอียด

เป็นประเพณีที่สืบทอดมาจากสุโขทัย ซึ่งได้กล่าวถึงว่า ในสมัยพญาลิไทได้อัญเชิญพระบรมสารีริกธาตุจากลังกามาบรรจุไว้ที่องค์พระเจดีย์ วัดพระบรมธาตุ ตำบลนครชุม ดังนั้นจึงได้มีการจัดขบวนของเจ้าผู้ครองนคร ไปนมัสการพระบรมธาตุ

ที่อยู่ : หน้าที่ว่าการอำเภอเมือง และอุทยานประวัติศาสตร์กำแพงเพชร

ประเพณีงานสารทไทย ก๋วยจั๊วก๋วยจั๊วเมืองกำแพงเพชร

รายละเอียด

ประเพณีนี้จัดขึ้นในช่วงเวลาวันสารทเดือนสิบ ประมาณปลายเดือนกันยายนถึงต้นเดือนตุลาคม อันสืบเนื่องมาจากเทศกาลทำบุญสารทซึ่งเป็นการทำบุญเพื่อเน้นสิริมงคลแก่ข้าวในนาเป็นการเก็บเกี่ยวพืชผลครั้งแรก “กระยาสารท” แปลว่า “อาหารที่ทำในฤดูสารท” เนื่องจากกำแพงเพชรอุดมสมบูรณ์ไปด้วยพืชผลทางการเกษตรและผลผลิตที่สำคัญที่สุดได้แก่ก๋วยจั๊วและได้มีการนำเอาก๋วยจั๊วไปรับประทานกับกระยาสารท อันเป็นการเพิ่มรสชาติหวานอร่อยกลมกล่อมยิ่ง

ที่อยู่ : สนามหน้าเมือง อำเภอเมืองกำแพงเพชร

งานแข่งขันเรือยาวประเพณีลำน้ำปิง จังหวัดกำแพงเพชร ซึ่งถ้วยพระราชทาน พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว

รายละเอียด

จังหวัดกำแพงเพชรมีแม่น้ำปิงไหลผ่านยาวถึง 104 กิโลเมตร เริ่มตั้งแต่อำเภอโกสัมพีนคร ถึงอำเภอบางกรวย
ลักษณะ เป็นสายน้ำแห่งประวัติศาสตร์ที่มีเรื่องราวอันก่อให้เกิดความเป็นเอกลักษณ์ทั้งด้านศิลปะ วัฒนธรรม
ประเพณี และวิถีชีวิตความเป็นอยู่ของผู้คนทั้งสองฝากฝั่งของแม่น้ำปิง

ที่อยู่ : ฅบบริเวณท่าหน้าลานอนุรักษ์วัฒนธรรมไทยศิริจิตอุทยานตำบลในเมืองอำเภอเมืองกำแพงเพชร

เมืองไตรดิ่งส์

รายละเอียด

เป็นชุมชนโบราณแห่งหนึ่งในพื้นที่ลุ่มแม่น้ำปิงตอนล่างในเขตจังหวัดกำแพงเพชร ซึ่งได้มีการเลือกทำเล ที่
อยู่อาศัยบริเวณริมแม่น้ำ หลักฐานต่างๆ ที่ค้นพบทั้ง โบราณสถานและ โบราณวัตถุ ทำให้ทราบว่าพื้นที่นี้มี
ผู้คนอยู่อาศัยมาตั้งแต่สมัยทวารวดีและมีพัฒนาการต่อมาจนถึงสมัยอยุธยา โดยมีบทบาทในการเป็น
ชุมชนที่ตั้งอยู่บนเส้นทางคมนาคมสมัย โบราณ เป็นจุดเชื่อมต่อระหว่างหัวเมืองทางภาคเหนือซึ่งก็คือ
ดินแดนล้านนาและแคว้นสุโขทัยกับบ้านเมืองโบราณในที่ราบลุ่มแม่น้ำเจ้าพระยา

ที่อยู่ : ตำบลไตรดิ่งอำเภอมอง จังหวัดกำแพงเพชร 62160

สระมน

รายละเอียด

หรือบริเวณวังโบราณ ทางด้านเหนือวัดพระแก้วจะมีกำแพงดินสี่เหลี่ยมอยู่เกือบติดกำแพงเมืองด้านเหนือ
ภายในกำแพงมีคูล้อมทั้ง 3 ด้าน ตรงกลางจุดสระมน เป็นที่เข้าใจว่า บริเวณสระมนนี้เป็นวัง ส่วนปราสาท
ราชฐานไม่มีเหลืออยู่เลย เมื่อขุดลอกสระแล้วตกแต่งบริเวณ พบฐานศิลาแลงบางตอน และได้พบกระเบื้อง
มุงหลังคาตกหล่นอยู่ทั่วไป

ที่อยู่ : สระมน อำเภอเมือง จังหวัดกำแพงเพชร

เหมืองหินอ่อนพรานกระต่าย

รายละเอียด

มีชื่อเสียงเลื่องลือไปทั่วประเทศ ดังมีเรื่องเล่าถึงที่ว่า จังหวัดกำแพงเพชร เป็นจังหวัดหนึ่งที่สามารถผลิต หินอ่อนเพื่อการก่อสร้าง และประดิษฐ์เป็นสิ่งของต่างๆ ได้อย่างมากมาย หินอ่อนที่ผลิตที่อำเภอพรานกระต่ายจังหวัดกำแพงเพชร จัดเป็นหินอ่อนคุณภาพดี สีมันสวยงาม อยู่ที่อำเภอพรานกระต่าย บริเวณทิวเขาสว่างอารมณ์ เขาเจ็ว และเขาโตน ในทางธรณีวิทยา จัดว่าหินอ่อนที่เขาสว่างอารมณ์ มีอายุประมาณ 300–400 ล้านปี เป็นหินปูนที่ตกผลึกใหม่อาจเรียกว่า หินอ่อนในแง่การค้า

ที่อยู่ : หมู่ที่ ๕ บ้านเขาสว่าง ตำบลพรานกระต่าย อำเภอพรานกระต่าย

วัดป่ามณี

รายละเอียด

โบราณสถานภายในวัดป่ามณีมีเจดีย์กลมแบบลังกา ด้านหน้าเป็นฐานเจดีย์ทราย 4 - 5 แห่ง มีกำแพงล้อมรอบ ต่อจากกำแพงด้านหน้าเป็นโบราณสถานอีกหมู่หนึ่ง มีฐานเจดีย์และฐานวิหารและเจดีย์รอบอีก 7 ฐานมีกำแพงรอบเช่นเดียวกัน

ที่อยู่ : อำเภอเมือง จังหวัดกำแพงเพชร

ตลาดย้อนยุคนครชุม

รายละเอียด

เป็นสถานที่ท่องเที่ยวอีกแห่งหนึ่งที่นักท่องเที่ยวจะได้สัมผัสถึงวัฒนธรรมท้องถิ่นและอาหารพื้นบ้าน ชมวิถีชีวิตของคนในชุมชน อาคารบ้านเรือนโบราณ โบราณ ซึ่งทั้งหมดเหล่านี้ล้วนแล้วแต่เป็นมรดกทางวัฒนธรรม และเหมาะแก่การเป็นแหล่งเรียนรู้และแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม ที่สร้างชื่อเสียงให้จังหวัดกำแพงเพชรทางหนึ่ง

ที่อยู่ : เทศบาลตำบลนครชุม อำเภอเมือง จังหวัดกำแพงเพชร

วัดพระแก้ว

รายละเอียด

กำแพงวัดเป็นศิลาแลงกลมทั้งท่อนสูงประมาณเมตรเศษ สิ่งก่อสร้างภายในใช้ศิลาแลงเป็นส่วนใหญ่ ตรงกลางของวัดมีพระเจดีย์กลมแบบลังกาคงค์ใหญ่เป็นประธาน ฐานสี่เหลี่ยม ที่ฐานทำเป็นซุ้มคูหาโดยรอบมีสิงห์ยืนอยู่ในคูหาแต่ชำรุดหมด วัดพระแก้วนี้หลังจากขุดแต่งแล้วปรากฏว่า พบฐานเจดีย์แบบต่าง ๆ กันรวม 35 ฐาน วิหารใหญ่และเล็ก 8 วิหาร ฐานโบสถ์ 3 แห่ง ซึ่งแสดงว่าเป็นวัดใหญ่ และสำคัญมากมาก่อน ปัจจุบันงานนบพระเล่นเพลง และงานวันสารทไทยกล้วยไข่เมืองกำแพงเพชร ก็จัดให้มีขึ้นในบริเวณวัดพระแก้วแห่งนี้

ที่อยู่ : อำเภอเมืองกำแพงเพชร จังหวัดกำแพงเพชร

วัดอวาสใหญ่

รายละเอียด

เป็นวัดที่ก่อสร้างใหญ่โต มีเจดีย์และวิหารมาก กำแพงวัดเป็นศิลาแลง กลางวัดมีฐานพระเจดีย์แปดเหลี่ยมใหญ่กว้างด้านละ 16 เมตร ด้านหน้าวัดอวาสใหญ่ ริมถนนมีบ่อสี่เหลี่ยมใหญ่ขุดลงไปในพื้นที่ศิลาแลงกว้าง 9 เมตร ยาว 17 เมตร ลึก 7-8 เมตร เรียกว่า "บ่อสามแสน" และตรงด้านหน้าเจดีย์ประธานด้านทิศเหนือ มีบ่อศิลาแลงขนาดใหญ่เช่นเดียวกัน นอกจากนี้ยังมีฐานวิหารทั้งใหญ่และเล็กรวม 10 วิหาร ฐานเจดีย์รวม 9 ฐาน

ที่อยู่ : อุทยานประวัติศาสตร์กำแพงเพชร เมืองกำแพงเพชร

วัดป่าเขาเขียว (หลวงพ่อดิ่ง)

รายละเอียด

เป็นวัดที่มีชื่อเสียงโด่งดังในด้านความเชื่อและศรัทธาของประชาชนในจังหวัดกำแพงเพชร และจังหวัดใกล้เคียง โดยมีเจ้าอาวาสชื่อ พระครูสังฆรักษ์ ปัญญาสีลโชโต (ช) หรือเป็นที่รู้จักกันในชื่อ "หลวงพ่อดิ่ง" ชาวบ้านมีความเชื่อว่าท่านเจ้าอาวาสมีความสามารถพิเศษในการลงยันต์ และเสกคาถาอาคมลงบนดวงข้าวสาร หากใครนำไปบูชาแล้วจะทำมาค้าขายดี

ที่อยู่ : หมู่ที่ 10 บ้านปางใหม่พัฒนา ตำบลปางตาไว อำเภอปางศิลาทอง

ศาลพระอิศวร

รายละเอียด

มีฐานก่อด้วยศิลาแลงรูปสี่เหลี่ยมผืนผ้ายกพื้นสูง 1.50 เมตร บนฐานชุกชีมีเทวรูปพระอิศวรสัมฤทธิ์ที่จำลองขึ้น เทวรูปพระอิศวรองค์เดิมปัจจุบันตั้งอยู่ในพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติกำแพงเพชร เทวรูปองค์เดิมนี้นในสมัยรัชกาลที่ 5 นักท่องเที่ยวชาวเยอรมัน ได้ลักลอบตัดพระเศียรและพระหัตถ์ ส่งลงเรือมายังกรุงเทพฯ จึงโปรดเกล้าฯ ให้ขอพระเศียรและพระหัตถ์คืน และทรงประทานพระอิศวรจำลองให้แทน ซึ่งปัจจุบันตั้งแสดงอยู่ในพิพิธภัณฑกรงเบอร์ลิน

ที่อยู่ : ตำบลหนองปลิง อำเภอเมือง จังหวัดกำแพงเพชร 62000

พิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นวัดปราสาท

รายละเอียด

เก็บรวบรวมพระพุทธรูปปางต่างๆ สมัยสุโขทัย อยุธยา และเครื่องสังคโลกจำพวก ถ้วย ชาม เป็นจำนวนมาก นอกจากนี้ยังมีอาคารสำหรับเก็บอุปกรณ์เครื่องมือเครื่องใช้ในการประกอบอาชีพ และวิถีชีวิตของชาวกำแพงเพชรตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน ได้แก่ เครื่องมือหาลา เครื่องจักสาน ตำรายาสมุนไพรไทย ฯลฯ

ที่อยู่ : หมู่ 2 บ้านโคกนไ้ ตำบลลคนที

หอไตรวัดคูยาง

รายละเอียด

เป็นสถาปัตยกรรมสมัยรัตนโกสินทร์ หอไตรนี้สร้างไว้กกลางน้ำและมีได้สูงเพื่อป้องกันปลวกแมลงสาบ และหนู เข้าไปกัดทำลายพระไตรปิฎก หนังสือ และคัมภีร์ทางพระพุทธศาสนา

ที่อยู่ : ถนนวิจิตร เขตเทศบาลเมืองกำแพงเพชร

พิพิธภัณฑ์สถาน เฉลิมพระเกียรติ

รายละเอียด

สร้างขึ้นเพื่อเป็นการเฉลิมพระเกียรติ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ เนื่องในพระราชพิธีกาญจนาภิเษกฉลองสิริราชสมบัติครบ 50 ปี สร้างด้วยไม้สักเป็นเรือนไทยหมู่แบบเรือนไทยภาคกลาง

ที่อยู่ : เลขที่ 104/5 ถนนปิ่นดำริห์ อำเภอเมือง จังหวัดกำแพงเพชร 62000

พระพุทธชินราช

รายละเอียด

พระพุทธชินราชประดิษฐานอยู่ที่วัดพระศรีรัตนมหาธาตุวรมหาวิหาร จังหวัดพิษณุโลก สร้างขึ้นใน พ.ศ. 1900 ในสมัยพระมหาธรรมราชาลิไทแห่งกรุงสุโขทัย ปางมารวิชัยหน้าตักกว้าง 5 ศอก 1 คืบ 5 นิ้ว ศีรษะสูง 7 ศอก หล่อด้วยทองสัมฤทธิ์ เป็นพระพุทธชินราชที่มีพุทธลักษณะงดงามที่สุดในประเทศไทยพระเกศาสูง 15 นิ้ว

ที่อยู่ : วัดพระศรีรัตนมหาธาตุวรมหาวิหาร จังหวัด พิษณุโลก

พระอัญญาரச

รายละเอียด

พระวิหารหลวงหรือพระวิหารเก้าห้อง ประดิษฐานพระอัญญาரசเป็นพระพุทธรูปปางห้ามญาติ สูง 18 ศอก ปัจจุบันมีเสากลมศิลาแลงเหลืออยู่ 8-9 ต้น มีเสารวม 2 แถว ชูคแต่เห็นโครงสร้างพระวิหาร

ที่อยู่ : วัดพระศรีรัตนมหาธาตุวรมหาวิหาร จังหวัด พิษณุโลก

ศาลสมเด็จพระนเรศวรมหาราช

รายละเอียด

สมเด็จพระนเรศวรมหาราชหรือพระองค์ดำ พระราชสมภพ ณ เมืองพิษณุโลก เมื่อปีเถาะ พุทธศักราช 2098 พระองค์เป็นพระราชโอรสในสมเด็จพระมหาธรรมราชาและพระวิสุทธิกษัตริย์ราชธิดาในสมเด็จพระมหาจักรพรรดิและสมเด็จพระศรีสุริโยทัย ดังนั้นพระองค์จึงมีพระญาติทั้งพระราชวงศ์พระร่วงแห่งกรุงสุโขทัย ทางพระราชบิดา และราชวงศ์อยุธยาทางพระราชมรดา พระองค์ทรงมีพระพี่น้องพระนามว่า พระสุวรรณเทวี หรือพระสุพรรณกัลยา และพระน้องยาเธอพระนามว่า สมเด็จพระเอกาทศรถ

ที่อยู่ : พระราชวังจันทน์ อ.เมือง จ.พิษณุโลก ถนน พุทธบูชา ตำบล ในเมืองอำเภอ เมืองพิษณุโลกจังหวัด พิษณุโลก

พระราชวังจันทน์

รายละเอียด

พระราชวังจันทน์ ตั้งอยู่ทางทิศตะวันออกของแม่น้ำน่าน เป็นพระราชวังที่พระมหากษัตริย์โปรดให้สร้างขึ้นเพื่อใช้เป็นที่ประทับ ตลอดจนเป็นที่พักของเจ้าเมืองพิษณุโลกทุกพระองค์ที่ได้เสด็จหรือมาประทับหรือครองเมืองพิษณุโลก นอกจากนี้พระราชวังจันทน์ ยังเป็นสถานที่พระราชสมภพของพระสุพรรณกัลยา สมเด็จพระนเรศวร และสมเด็จพระเอกาทศรถ ซึ่งเป็นมหาวีระสตรีและมหาวีรกษัตริย์ที่ยิ่งใหญ่ของไทย

ที่อยู่ : พระราชวังจันทน์ ตำบล ในเมืองอำเภอ เมืองพิษณุโลกจังหวัด พิษณุโลก

ก๋วยเตี๋ยวห้อยขา ริม่าน

รายละเอียด

โดยพี่แดง เจ้าของร้านก๋วยเตี๋ยวห้อยขา ริม่าน เป็นคนคิดค้นสูตรก๋วยเตี๋ยว รวมทั้งเมนูอื่นๆ ของร้าน อีกทั้งยังออกแนวคิดในการตกแต่งร้าน และพัฒนาปรับปรุงร้านให้มีคุณภาพอยู่เสมอ มีโต๊ะนั่งประมาณ 26 โต๊ะรอบๆ ร้านจัดเตรียมไว้เป็นระเบียบไม้ แล้วเปิดโล่งตรงกลาง สำหรับนั่งห้อยขา

ที่อยู่ : 5/4 ถ.พญาเสือ ต.ในเมือง อ.เมือง

ร้านกาแฟไม้ไผ่

รายละเอียด

เป็นร้านกาแฟเล็ก ๆ มีโต๊ะไว้คอยบริการทั้งหมด 20 โต๊ะ ลักษณะการตกแต่งร้าน จะเป็นเรือนไม้ทรงไทยประยุกต์ การตกแต่งแบบสไตล์ล้านนา จุดเด่นของร้านกาแฟไม้ไผ่คืออยู่ที่การให้บริการ รสชาติที่อร่อย และเน้นความสะอาด

ที่อยู่ : ถนนสิงห์วัฒน์ ต.ในเมือง อ.เมืองพิษณุโลก

เขาสมอแครง

รายละเอียด

เป็นชุมชนโบราณตั้งแต่สมัยพุทธกาล ส่วนใหญ่เป็นซากวัดร้าง คงเหลือแค่วัดพระพุทธบาทเขาสมอแครง หรือวัดราชคีรีหิรัญยาราม เป็นวัดร้างมาจนถึงปี พ.ศ. 2483 จึงมีพระสงฆ์มาจำพรรษาอยู่ วัดนี้เป็นที่ประดิษฐานพระอวโลกิเตศวร พระบรมมหาโพธิสัตว์พระแม่กวนอิมหยกขาวที่ใหญ่ที่สุดในโลก ความสูง 3 เมตร 5 เซนติเมตร น้ำหนัก 3 ตัน นำมาจากเมืองหังโจว พระครูใบฎีกาวิรัชศักดิ์เป็นผู้อัญเชิญมาจากเมืองหังโจวมายังประเทศไทยเมื่อวันที่ 30 มกราคม พ.ศ. 2535

ที่อยู่ : ต.วังทอง อ.วังทอง

วัดพระศรีรัตนมหาธาตุวรมหาวิหาร (พิษณุโลก)

รายละเอียด

ชาวบ้านส่วนใหญ่มักเรียกขานกันว่า วัดใหญ่ หรือวัดพระศรี กันจนติดปาก แม้นพระประธานองค์ใหญ่ที่ประดิษฐานในวิหารคือ พระพุทธชินราช สร้างขึ้นพร้อมกับการสร้างเมืองเมื่อปี พ.ศ.1900 ภายในวัดสิ่งโบราณสถาน โบราณวัตถุล้ำค่ามากมาย

ที่อยู่ : ตั้งอยู่ที่ถนนพุทธบูชา ตำบลในเมือง

อุทยานแห่งชาติน้ำตกชาติตระการ

รายละเอียด

มีเนื้อที่ 339,375 ไร่ ประกาศเป็นอุทยานแห่งชาติเมื่อวันที่ 2 พฤศจิกายน พ.ศ. 2530 สภาพพื้นที่ทั่วไปเป็นเทือกเขาและภูเขาสูงสลับซับซ้อน สถานที่ท่องเที่ยวที่สำคัญ คือ น้ำตกชาติตระการ หรือ น้ำตกปากกรอง

ที่อยู่ : มีพื้นที่ครอบคลุมอยู่ในท้องที่ อ.ชาติตระการ และ อ.นครไทย

ล่องแก่งลำน้ำเข็ก

รายละเอียด

ลำน้ำเข็ก มีต้นกำเนิดจากเทือกเขาจังหวัดเพชรบูรณ์ครับ ไหลผ่านมาทางทุ่งแสลงหลวง เริ่มต้นมาเป็นน้ำตกแก่งโสภาก่อน จากนั้นก็ไหลเคียงคู่กับถนนสายพิษณุโลก-หล่มสัก ผ่านทางด้านใต้ของอำเภอนครไทย ไหลมาทางอำเภอวังทอง เรียกชื่อใหม่ว่าแม่น้ำวังทาง

ที่อยู่ : จ.พิษณุโลก

พิษณุโลกในตำนาน

รายละเอียด

เป็นอาคารตกแต่งงดงาม ขนานแนวริมตลิ่ง ประกอบด้วยร้านจำหน่ายสินค้าของที่ระลึก และร้านอาหารมากมาย นับเป็นแหล่งท่องเที่ยวยามค่ำคืนแห่งหนึ่งของจังหวัดพิษณุโลก

ที่อยู่ : ถ.พุทธบูชา ต.ในเมือง อ.เมือง

ศาลสมเด็จพระนเรศวร

รายละเอียด

ตัวศาลเป็นศาลาทรงไทยโบราณตรีมุข พระรูปสมเด็จพระนเรศวรมหาราชมีขนาดเท่าองค์จริง ประทับนั่งพระหัตถ์ทรงพระสุวรรณภิงคารหลังน้ำในพระอิริยาบถประกาศอิสรภาพที่เมืองแครง สร้างโดยกรมศิลปากร เสร็จเมื่อปี พ.ศ. 2404 มีการจัดงานสักการะพระบรมรูปในวันที่ 25 มกราคมของทุกปี

ที่อยู่ : ตั้งอยู่ในบริเวณ โรงเรียนพิษณุโลกพิทยาคม

น้ำตกวังนกแอ่นหรือสวนรุกชาติสกุ โนนทยาน

รายละเอียด

เป็นน้ำตกขนาดเล็กในลำธารวังทอง อันมีต้นกำเนิดมาจากลำน้ำเข็ก บริเวณทั่วไปร่มรื่นด้วยพรรณไม้ต่าง ๆ มีป้ายชื่อต้นไม้อีกด้วย ด้านทิศตะวันตกมีพลับพลาสร้างขึ้นเพื่อรับเสด็จพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว และสมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ คราวเสด็จประพาสภาคเหนือ เมื่อวันที่ 28 กันยายน 2501 ด้านทิศตะวันออกมีศาลาริมน้ำ ใช้เป็นที่ประทับทอดพระเนตรทิวทัศน์สองฝั่งลำน้ำวังทอง ก่อถึงตัวน้ำตก 500 เมตรมีป้ายบอกทางเลี้ยวขวาไปยังแก่งไทร ซึ่งเป็นแก่งหินคั่นกลางลำน้ำเป็นชั้นๆ เหมาะแก่การพักผ่อนหย่อนใจ

ที่อยู่ : ตำบลวังนกแอ่น อำเภอวังทอง

พิพิธภัณฑ์พื้นบ้านจ่าสิบเอก ดร.ทวี

รายละเอียด

พิพิธภัณฑ์พื้นบ้านจ่าสิบเอก ดร.ทวีพิมพ์ บูรณเขตต์ เป็นที่เก็บรวบรวม ศิลปะพื้นบ้าน ตั้งแต่ชิ้นเล็ก จนถึงชิ้นใหญ่ เช่น เครื่องจักรสาน เครื่องปั้นดินเผา เครื่องใช้ในครัวโบราณ

ที่อยู่ : ถนนวิสุทธิกษัตริย์ อำเภอเมือง

ทุ่งโนนสน

รายละเอียด

ถูกยกให้เป็น 1 ใน 10 ทุ่งดอกไม้ที่สวยงามที่สุดของไทย ซึ่งทางการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย(ททท.) สำนักงานพิษณุโลก กับอุทยานแห่งชาติทุ่งแสลงหลวงได้ร่วมกันผลักดันให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเรียนรู้ศึกษาธรรมชาติตามแนวคิดเที่ยวหัวใจใหม่ เมืองไทยยั่งยืน ตั้งอยู่ใจกลาง อุทยานแห่งชาติทุ่งแสลงหลวง บนความสูง 700 ม. เป็นที่ราบทุ่งหญ้าสลับป่าสนเขา ช่วงปลายฝนต้นหนาว หรือช่วงเดือน ต.ค.-พ.ย. ของทุกปี เป็นช่วงที่ป่าไม้จะมีความอุดมสมบูรณ์มากที่สุดและมีการสะสมตะกอนดินที่เป็นปุ๋ยอินทรีย์ ทำให้มีดอกไม้ประเภทดอกไม้ดินบานสะพรั่งเต็มทั้งบนลานทุ่ง โนนสนและตามลานหิน

ที่อยู่ : อำเภอวังทอง - อำเภอนิมนะปราง - อำเภอนครไทย จ.พิษณุโลก

เขตห้ามล่าสัตว์ป่าถ้ำผาทำพล

รายละเอียด

เนื้อที่ 1,775 ไร่ พื้นที่บริเวณนี้เป็นภูเขาหินปูน ยอดสูงสุด 236 เมตร มีหน้าผาสูงชันเว้าแหว่ง อันเกิดจากการกัดเซาะของน้ำฝนนับหลายล้านปี เกิดเป็นถ้ำต่าง ๆ มากมายทั่วบริเวณ ได้แก่ ถ้ำนเรศวร ถ้ำเรือ ที่มีหินงอกหินย้อยสวยงาม ถ้ำลอด ซึ่งสามารถเดินทะลุไปยังอีกด้านหนึ่งของภูเขาได้ นอกจากนี้ยังพบซากดึกดำบรรพ์ของหอยและปะการัง เนื่องจากบริเวณนี้เคยเป็นท้องทะเลมาก่อน และยังมีภาพเขียนสีก่อนประวัติศาสตร์รูปมือคนบนเพิงผาหิน และอักษรญี่ปุ่นโบราณสลักบนก้อนหิน พรรณไม้และร่องรอยสัตว์ป่าต่าง ๆ ที่มักพบระหว่างทางเดินเท้าศึกษาธรรมชาติ เหมาะแก่การทัศนศึกษาเชิงนิเวศ

ที่อยู่ : อำเภอนิมนะปราง

ถ้ำเข้านมุง

รายละเอียด

มีภูเขาสูงชันหลายลูก ประกอบด้วยภูเขาผาแดงสะคุตตา มีถ้ำประกอบด้วยหินงอก หินย้อย เป็นหลืบ ลึกลับ ซบซ้อน เรียกถ้ำนี้ว่า "ถ้ำดาวถ้ำเดือน"

ที่อยู่ : อำเภอเนินมะปราง

น้ำตกแก่งซอง

รายละเอียด

มีการวางตัวของแก่งหินขนาดใหญ่วางกลางทางไหลของลำน้ำเข็ก มีความกว้างโดยประมาณ 150 เมตร สูงราว ๆ 10 เมตร ตัวน้ำตกไหลผ่านแก่งและโขดหินน้อยใหญ่ซึ่งเรียงตัวสะปะสะปะเกิดเป็นความสลับซับซ้อนที่สวยงาม

ที่อยู่ : บ้านแก่งซอง อ.วังทอง

น้ำตกปอย

รายละเอียด

โดยตำนานเริ่มต้นขึ้นจากการที่นายพรานตามล่ากวางทองผ่านเขตพื้นที่ต่าง ๆ ของ อ.วังทองมาเรื่อย ๆ ในขณะที่มาถึงน้ำตกแห่งหนึ่งก็ได้เกิดมีฝนตกปรอย ๆ ขึ้นทำให้มีการตั้งชื่อน้ำตกแห่งนี้ว่า "น้ำตกปอย"

ที่อยู่ : อ.วังทอง

ประเพณีปักธงนครไทย

รายละเอียด

เป็นประเพณีเอกลักษณ์ของชาวนครไทย ซึ่งจัดขึ้นในช่วง วันขึ้น 13-15 ค่ำ เดือน 12 ของทุกปี เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยว และเพื่ออนุรักษ์ สืบสานประเพณีที่สำคัญของชาวนครไทย อันเกิดจากความเชื่อเกี่ยวกับเรื่อง วิญญาณของพ่อขุนบางกลางหาว ที่ได้รับชัยชนะจากการสู้รบกับศัตรู จึงนำผ้าคาดเอวของท่านผูกปลายไม้ปักที่ยอดเขาช้างล้วงแสดงถึงชัยชนะ โดยชาวนครไทยมีความเชื่อว่า ถ้าปีใดไม่มีการนำธงขึ้นไปปักไว้บนยอดเขาช้างล้วงจะเกิดภัยพิบัติ หรือเกิดเหตุเภทภัยต่างๆ แก่ชาวบ้าน

ที่อยู่ : อำเภอ นครไทย

กล้วยตากอบน้ำผึ้ง

รายละเอียด

สินค้า OTOP หนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์

ที่อยู่ : แม่บ้านเกษตรกรบ้านเกาะคู 137 หมู่ที่ 3 ต.บางกระท่อม อ.บางกระท่อม

น้ำตกลูกสอยดาว

รายละเอียด

น้ำตกแห่งนี้มีทั้งหมด 5 ชั้น เป็นเส้นทางที่ต้องเดินเท้าขึ้นไปลานป่าสน

ที่อยู่ : อยู่ริมเส้นทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 1268 ใกล้กับที่ทำการอุทยานแห่งชาติภูสอยดาว

วัดราชบูรณะ

รายละเอียด

เชื่อว่าสร้างขึ้นมาตั้งแต่สมัยสุโขทัย ในสมัยเดียวกับวัดพระศรีรัตนมหาธาตุ (วัดใหญ่, วัดพระพุทธชินราช) และได้รับการบูรณะต่อกันมาเรื่อย ๆ จนในสมัยสมเด็จพระบรมไตรโลกนาถได้ใช้ชื่อวัดเป็น “วัดราชบูรณะ” จนมาถึงปัจจุบัน ด้วยเหตุที่เป็นวัดที่มีอายุยาวนานจึงมีโบราณสถานและโบราณวัตถุที่น่าสนใจมากมายหลายอย่าง

ที่อยู่ : อำเภอเมือง ตั้งอยู่ริมแม่น้ำน่านฝั่งตะวันออก ทางใต้ของวัดพระศรีมหาธาตุ

วัดนางพญา

รายละเอียด

มีลักษณะสถาปัตยกรรมสมัยเดียวกับวัดราชบูรณะ ต่างกันที่วัดนางพญาไม่มีพระอุโบสถมีแต่วิหาร วัดนี้มีชื่อเสียงในด้านพระเครื่อง เรียกว่า พระนางพญา ซึ่งเล่าสืบกันถึงความศักดิ์สิทธิ์ ปัจจุบันหาได้ยากมาก มีก็แต่ที่ได้สร้างจำลองขึ้น

ที่อยู่ : อำเภอเมือง ตั้งอยู่บริเวณเดียวกับวัดราชบูรณะ ถัดไปทางทิศตะวันออก

วัดจุฬามณี

รายละเอียด

เป็นวัดที่เก่าแก่ที่สุดของจังหวัด เคยเป็นที่ตั้งของเมืองพิษณุโลกเดิม มีโบราณสถานสำคัญ คือ มณฑปพระพุทธบาทจำลองและศิลาจารึก ซึ่งสมเด็จพระนารายณ์มหาราช ได้โปรดสร้างขึ้น

ที่อยู่ : ตำบลหัวรอ อำเภอเมือง

ข้าวแคบ

รายละเอียด

ข้าวแคบนั้นเรียกตามลักษณะของปากหม้อที่ทำข้าวแคบตอน ไล้แป้งซึ่งมีลักษณะแคบ ลักษณะของทาง ทุง ยังเป็นข้าวแคบงา” รสชาติออกเค็ม มีส่วนผสมแค่แป้ง เกลือ และงาคำเท่านั้น เวลาจะรับประทาน ข้าวแคบ จะนำไปปิ้งไฟข้าวแคบเป็นทั้งอาหารคาวและอาหารหวานของชาวล้านนาที่ทำจากแป้งนึ่งเป็น แผ่นบาง ๆ แล้วนำไปผึ่งแดดให้แห้ง เมื่อแห้งดีแล้วก็จะนำไปรับประทานด้วยการปิ้งหรือทอด

ที่อยู่ : บ้านพระแท่น เลขที่ 116 หมู่ที่/หมู่บ้าน 6 ซอย - ถนน - ตำบล ทุงยังอำเภอ ลับแลจังหวัด อุตรดิตถ์

วนอุทยานกุสอยดาว

รายละเอียด

ประกาศจัดตั้งเป็นวนอุทยานเมื่อปี พ.ศ. 2534 มีเนื้อที่ประมาณ 48,962.5 ไร่ ลักษณะภูมิประเทศเป็นภูเขาสูง ตามแนวชายแดนไทย-ลาว บริเวณที่สูงที่สุดคือ ยอดกุสอยดาว สูงถึง 2,102 เมตร จากระดับน้ำทะเล ดังนั้น บริเวณนี้จึงถูกปกคลุมด้วยหมอกตลอดทั้งปี สภาพพื้นที่ยังมีป่าไม้สมบูรณ์ ส่วนใหญ่จะเป็นป่าเต็งรัง ป่าสน เขา ป่าดงดิบชื้น และป่าเบญจพรรณ

ที่อยู่ : ครอบคลุมพื้นที่ในเขตอ.ชาติตระการ จังหวัดพิษณุโลก และอ.น้ำปาด จังหวัดอุตรดิตถ์

น้ำพริกพื้นบ้าน

รายละเอียด

น้ำพริกพื้นบ้าน เป็นภูมิปัญญาท้องถิ่น เป็นการดัดแปลงสูตรจากน้ำพริกพื้นถิ่น เช่น ตะไคร้ มะกูด มะขาม นำมาประยุกต์ใช้ในการแปรรูปทำผลิตภัณฑ์น้ำพริกเพื่อจำหน่าย โดยมี น้ำพริกปลาอินทรีสมุนไพร น้ำพริกนรกหมูหยอง น้ำพริกคั่วกุ้ง น้ำพริกปลาช่อน น้ำพริกเผา น้ำพริกแมงดา และน้ำจิ้มสุกี้

ที่อยู่ : เลขที่ ๕๒หมู่ที่/หมู่บ้าน ๗ ตำบล ปากายอำเภอ ทองแสนขันจังหวัด อุตรดิตถ์

แกงเขียวหวานทุเรียน

รายละเอียด

ความเป็นเอกลักษณ์เฉพาะตัว "แกงเขียวหวานทุเรียน" มีลักษณะพิเศษ คือ ใช้ทุเรียนหมอนทองคิบที่ใกล้จะสุกโดยใช้แทนมะเขือเปราะ ซึ่งเป็นส่วนผสมของแกงเขียวหวาน จะมีให้รับประทานได้เฉพาะช่วงฤดูกาลที่ทุเรียนออกผลผลิตเท่านั้น ซึ่งมารับประทานได้ที่ "ร้านม่อนลับแล" อำเภอลับแล จังหวัดอุตรดิตถ์

ที่อยู่ : อำเภอ ลับแลจังหวัด อุตรดิตถ์

ซิ่นกาฝากแดง

รายละเอียด

ซิ่นกาฝากแดง คือ ผ้าซิ่นที่ทอด้วยด้ายข้อมสีแดงเป็นสีหลักของตัวผ้าทอ เป็นผ้าซิ่นยุคแรกๆที่นิยมใช้สีแดงเป็นสีหลักในการทอผ้า

ที่อยู่ : ตำบล ศรีพนมมาศอำเภอ ลับแลจังหวัด อุตรดิตถ์รหัสไปรษณีย์ 53130

ผ้าทอตำบลบ้านเสี้ยว “ผ้าขาวม้า”

รายละเอียด

ผ้าทอตำบลบ้านเสี้ยว “ผ้าขาวม้า”เป็นผ้าทอพื้นบ้านใช้นุ่งห่มสำหรับผู้ชาย ใช้ในชีวิตประจำวัน มีลักษณะการทอเป็นผืนขนาด หน้ากว้าง ๔๐ ซม. มีลวดลายเป็นตาสี่เหลี่ยม ทอกลับสี เป็นลักษณะสีที่ตัดกัน ทอด้วยเส้นด้าย หรือ ฟ้าย

ที่อยู่ : ตำบล บ้านเสี้ยวอำเภอ ฟากท่าจังหวัด อุตรดิตถ์

บ้านสามแม่

รายละเอียด

บ้านสามแม่ เป็นบ้านหลังมีลักษณะสถาปัตยกรรมที่แตกต่าง ไปจากบ้านหลังอื่น คือมี 3 แม่ ขนาดเท่ากัน และรูปทรงเหมือนกัน ชายคาเป็น ไม้แกะสลักสวยงาม อยู่ห่างจากที่ว่าการอำเภอปากท่าประมาณ 400 เมตร กำนันสิงห์ทอง นางทองมา จันโศคา เป็นผู้สร้างขึ้นเมื่อประมาณ 100 กว่าปี ปัจจุบัน นางสาว อินพาท่า ซึ่งเป็นหลานของกำนันสิงห์ทอง เป็นเจ้าของสภาพปัจจุบันบางส่วน ได้ชำรุดไปมาก แต่เจ้าของก็พยายามรักษาไว้เป็นอย่างดี เพื่อให้คงสภาพอยู่สืบไป

ที่อยู่ : หมู่ที่/หมู่บ้าน ๕ ตำบล ปากท่าอำเภอ ปากท่าจังหวัด อุตรดิตถ์

ประเพณีดอกกุบนาน

รายละเอียด

งานประเพณีดอกกุบนานที่จัดขึ้นในเดือนเมษายนเป็นประจำทุกปี ซึ่งหน่วยงานองค์การบริหารส่วนตำบลท่ามะเฟืองร่วมกับชุมชนตำบลท่ามะเฟือง จัดงานขึ้น ซึ่งประกอบด้วยกิจกรรม ด้านการอนุรักษ์วัฒนธรรมไทย การประกวดนางดอกกุบนาน การร้องเพลงพื้นบ้าน ตลอดจนคนในชุมชนได้มีส่วนร่วมในการปลูกต้นไม้ ต้นคูณ หรือต้นราชพฤกษ์ ตลอดเส้นทางถนนทางหลวงที่ใช้เดินทางไปจังหวัดพิษณุโลกที่มีความร่มรื่นสวยงาม และเป็นการสืบสานวัฒนธรรมของท้องถิ่นในการอนุรักษ์ต้นไม้ให้มีภูมิทัศน์ที่ร่มรื่นสวยงามและให้ความสำคัญในการจัดงานขึ้นเป็นประจำเพื่อเป็นการแสดงความรัก ความสามัคคีของคนในท้องถิ่น

ที่อยู่ : ตำบล ท่ามะเฟืองอำเภอ พิษณุจังหวัด อุตรดิตถ์

ภาษากองโค

รายละเอียด

ชาวบ้านกองโค หมู่ที่ ๓ และหมู่ที่ ๖ ตำบลคอรุม อำเภอพิชัย มีวัฒนธรรมท้องถิ่นที่มีเอกลักษณ์เฉพาะเป็นของชุมชนบ้านกองโค มีภาษาพูดประจำท้องถิ่นเป็นของตนเอง ชาวบ้านเรียกว่า “ภาษาลาวเวียงจันทน์” แต่สำเนียงพูดไม่เหมือนกับสำเนียงภาษาไทยภาคอีสาน หรือล้านนา หรือภาษาลาวอื่น ๆ เช่น พรวน โซ่ง แต่จะมีคำศัพท์บางคำที่ใช้พูดคล้ายกันหรือเป็นคำเดียวกัน คำในภาษากองโค เมื่อเปรียบเทียบกับภาษากลาง

ที่อยู่ :บ้านกองโค หมู่ที่/หมู่บ้าน 3,6 ตำบล คอรุมอำเภอ พิชัยจังหวัด อุตรดิตถ์

การเพาะถั่วงอกไร้สารเคมี

รายละเอียด

การเพาะถั่วงอกไร้สารเคมีบ้านปางค้อ ตำบลบ่อทอง อำเภอทองแสนขัน จังหวัดอุตรดิตถ์ เป็นภูมิปัญญาที่ชุมชนบ้านปางค้อได้รับการถ่ายทอดมาจากบรรพบุรุษ โดยการเพาะถั่วงอกในโอ่งน้ำที่กักเก็บความชื้นได้เป็นอย่างดี และจัดลำดับชั้นแยกเพาะ เพื่อให้ถั่วงอกเจริญเติบโตและเก็บผลผลิตได้ง่าย โดยไม่มีแมลงมารบกวน ปัจจุบันได้มีการรวมกลุ่มเป็นแม่บ้านวิสาหกิจชุมชนบ้านปางค้อ เพื่อจัดจำหน่ายในท้องถิ่น

ที่อยู่ ผลิตภัณฑ์วิสาหกิจชุมชนบ้านปางค้อ เลขที่ 19/2 หมู่ที่/หมู่บ้าน 6 จังหวัด อุตรดิตถ์

พิธีกรรมการทรงเจ้าปู่ตา บ้านโคก

รายละเอียด

การทรงเจ้า“เจ้าปู่ตา” เป็นความเชื่อมาแต่บรรพบุรุษ ดึกดำบรรพ์ของชาวอำเภอบ้านโคก จังหวัดอุตรดิตถ์ ซึ่งในแต่ละหมู่บ้านจะมีศาลเจ้าปู่ตาประจำหมู่บ้านตั้งอยู่ ซึ่งต่างเชื่อว่าเจ้าปู่ตาจะช่วยคุ้มครองให้ทุกคนในหมู่บ้านอยู่กันด้วยความสงบสุขร่มเย็นไม่เดือดร้อนวันวาย ดังนั้น ถ้าหมู่บ้านใดเกิดความเดือดร้อนก็จะเชิญเจ้าปู่ตาลงเรียกว่า มาเข้าทรงร่างทรง(นางเทียม) เพื่อไต่ถามสาเหตุของความเดือดร้อนนั้น ส่วนมากนิยมทำกันในช่วงเทศกาลสงกรานต์ และไม่นิยมทำกันในวันพุธ เพราะมีความเชื่อว่า วันพุธผีไม่กินข้าว

ที่อยู่ อำเภอบ้านโคก ตำบล นาขุมอำเภอบ้านโคกจังหวัด อุตรดิตถ์

บายศรีปากชาม

รายละเอียด

บายศรีปากชาม เป็นบายศรีขนาดเล็ก นำใบตองมาม้วนเป็นรูปกรวย ใส่ข้าวสุกข้างใน ตั้งกรวยคว่ำไว้กลางชามขนาดใหญ่ ให้ยอดแหลมของกรวยอยู่ข้างบน และบนยอดให้ใช้ไม้เสียบ ไข่มุกสุกปกเปลือกที่เรียกว่า “ไข่วัวญ” ปักไว้โดยมีดอกไม้เสียบต่อขึ้นไปอีกที จัดทำขึ้นเพื่อใช้ในพิธีสักการบูชา เทพธิดา ครูบาอาจารย์ ในการบวงสรวง เทพธิดาในทุกๆ พิธีกรรม จะขาดบายศรีปากชาม ไม่ได้ ซึ่งมีความเชื่อว่า ทำให้หมดทุกข์หมดเคราะห์ มีความมั่นคงทางจิตใจ มีกำลังใจ ในการดำเนินชีวิต ประสบความสำเร็จ และมีความเจริญรุ่งเรืองในชีวิต

ที่อยู่ เลขที่ 126/1 หมู่ที่/หมู่บ้าน 4 ตำบล แสนตออำเภอ น้ำปาดจังหวัด อุตรดิตถ์

เวียงเจ้าเงาะ

รายละเอียด

มีตำนานที่ชาวบ้านเล่าขานกันว่า เวียงเจ้าเงาะเป็นเมืองของสังข์ทอง (สังข์ทองเป็นเรื่องที่ได้มาจากสุวัณสังข์ชาดก เป็นหนึ่งใน ชาดกพุทธประวัติ เป็นนิทานพื้นบ้านในภาคเหนือและภาคใต้โดยที่สถานที่ที่กล่าวถึงเนื้อเรื่องในสังข์ทอง คือเล่ากันว่าเมืองทุ่งยังเป็นเมืองท้าวสามล อยู่ในบริเวณ ไกล้วคฆมหาธาตุเนื่องจากมีลานหินเป็นสนามตึกศิลาของพระสังข์ ส่วนในภาคใต้ เชื่อว่าเมืองตะกั่วป่าเป็นเมืองท้าวสามล มีภูเขาสูงหนึ่งชื่อว่า

"เขามังมัว" เนื่องจากเมื่อพระสังขตลีขนะได้ขี่ม้าข้ามภูเขานั้นไปและว่ากันว่าเวียงเจ้าเงาะก็คือกระท่อม
 ปลายนาของเจ้าเงาะและนางรจนาเมื่อครั้งถูกท้าวสามลเนรเทศ ออกจากเมืองทุ่งยั้ง ปัจจุบันกรมศิลปากรยัง
 มิได้ขุดค้นพบหลักฐานเพิ่มเติม มีเพียงคำเล่าขานว่าเวียงเจ้าเงาะมีฐานะเป็นเมืองลูกหลวง เช่นเดียวกับเมือง
 ศรีสัตนาลัยของจังหวัดสุโขทัย โดยสังเกตุเห็นได้จากพระบรมธาตุเมืองทุ่งยั้งในอดีตมีทรงเป็นพุ่มข้าวบิณฑ์
 (แต่ปัจจุบันได้บูรณะซ่อมแซมเป็นทรงลังการอบทรงเดิมเอาไว้ในรัชกาลที่4 เป็นต้นมา) และโดยหลักฐาน
 กำแพงเมือง 3 ชั้น รวมทั้งโบราณวัตถุที่ขุดพบหลายอย่างสันนิษฐานว่าบริเวณเวียงเจ้าเงาะเคยเป็นที่อยู่อาศัย
 ของมนุษย์ยุคก่อนประวัติศาสตร์มาก่อน บริเวณใกล้ ๆ เวียงเจ้าเงาะมีหลุมบ่อที่มีลักษณะเป็นถ้ำ และอุโมงค์
 อยู่มาก มีโบราณวัตถุตกแต่งหินแตกหักอยู่ในหลุมและอุโมงค์อยู่หลายแห่ง บ่อน้ำทิพย์ อยู่ใต้กำแพงศิลาแลง
 ของเวียงเจ้าเงาะ มีเรื่องเล่าสืบกันมาว่า น้ำในบ่อน้ำทิพย์นั้นศักดิ์ขึ้นมาเท่าใดก็ไม่แห้ง ทั้งที่เป็นบ่อน้ำตื้น น้ำ
 ในบ่อใสสะอาด ใช้ดื่มกินได้ บางรายก็นำไปใช้เป็นน้ำศักดิ์สิทธิ์รักษาโรคภัยไข้เจ็บ

ที่อยู่ ตำบล ทุ่งยั้งอำเภอ ตำบลจังหวัด อุตรดิตถ์

รำเทพบันเทิง

รายละเอียด

การแสดง“รำเทพบันเทิง” เป็นการแสดงทางศิลปวัฒนธรรมร่วมสมัยที่ทาง โรงเรียนบ้านนาป่าคาย ตำบลป่า
 คาย อำเภอทองแสนขัน จังหวัดอุตรดิตถ์ นำมาใช้แสดงเพื่อเทิดพระเกียรติในกิจกรรมของ โรงเรียนและ
 อำเภอทองแสนขัน โดยมีทำรำที่อ่อนช้อยงดงาม ประกอบการบรรเลงดนตรีไทย

ที่อยู่ โรงเรียนบ้านนาป่าคายตำบล ป่าคายจังหวัด อุตรดิตถ์

ปี่เขากวาย

รายละเอียด

ปี่เขากวาย หมายถึง เครื่องเป่าลิ้นเดี่ยวอิสระทรงกรวยนิยมทำจากเขาสัตว์ (free reed horn)เจาะช่องเป่า
 ด้านข้างเพื่อติดลิ้นที่ทำจากไม้โจด (ไม้ไผ่) ใช้จัดสะตาง(จี่สุด) วิธีเป่า ใช้นิ้วหัวแม่มือ เป่าลมเข้า/ดูด ใช้ฝ่ามือ
 ปิดกั้นลมเพื่อปรับเสียงปิดเปิดปรับเสียง หรือนำวัสดุอื่นมากั้นด้านปลายเขา ด้าน โคนเขา ใช้เป่าในพิธีการ
 แห่ข้าวพันก้อน และประเพณีแห่ต้นดอกไม้ของชาวพากทำ

ที่อยู่ อำเภอ พากทำจังหวัด อุตรดิตถ์

การแสดงมืองสะบัดชัย

รายละเอียด

การแสดงมืองสะบัดชัยบ้านน้ำริด ตำบลน้ำริด อำเภอเมืองอุตรดิตถ์ เป็นการแสดงทางศิลปวัฒนธรรมร่วมสมัยที่นำมืองมาใช้เป็นเครื่องหลักแทนกลอง โดยผสมผสานความลงตัวด้วยท่วงท่าลีลาที่โดดเด่น ใ้ใจ ในการตีมือง ใช้ผู้แสดงประมาณ ๖ คน มือง ๒ ตัว กลอง ๑ ตัว ตีกำกับจังหวะ ประกอบกับความเชื่อที่ว่า การตีมืองให้ดังก้องวาลจะเป็นการเสริมสิริมงคลให้แก่ผู้ที่ตีและได้ยิน ปัจจุบันศิลปะการแสดงมืองสะบัดชัยได้ถูกนำไปใช้ในหลักสูตรท้องถิ่นของโรงเรียนบ้านน้ำริด และได้ถูกนำมาแสดงในงานเทศกาลมืองกลต่างๆ ในชุมชน และจังหวัด

ที่อยู่ ตำบล น้ำริดอำเภอ เมืองอุตรดิตถ์จังหวัด อุตรดิตถ์

วัดยางคอยเกลือ

รายละเอียด

วัดยางคอยเกลือ ตั้งอยู่ที่บ้านยางคอยเกลือ อำเภอเมืองพิจิตร สร้างเมื่อ พ.ศ. 2463 มีปูชนียวัตถุ คือ พระพุทธรูป “ หลวงพ่อมงคลพิชัย ” พระประธานในอุโบสถ หน้าตักกว้าง 28 นิ้ว และหลวงพ่อดีริย์ หน้าตักกว้าง 20 นิ้ว ประทับขัดสมาธิทรงฉัตร ประดิษฐาน ณ หอสวดมนต์ นอกจากนี้ ยังมีบาตรบ่อน้ำมนต์หลวงพ่อดีริย์ ที่ตั้งเด่นเป็นสง่าเป็นสถาปัตยกรรมร่วมสมัยที่สวยงาม ภายในประดิษฐานหุ่นจำลองรูปเหมือนหลวงพ่อดีริย์ บ่อน้ำมนต์ และยังเป็นที่ยึดแสดงศิลปวัตถุ เครื่องมือ เครื่องใช้ ของคนในอดีตหุ่นรูปเหมือนหลวงพ่อดีริย์ อยู่ภายในวัด บริเวณวัดมีการจัดภูมิทัศน์ จัดสวนต่างๆ ได้สวยงาม และมีสวนอยู่สวนหนึ่งกำลังสร้างอยู่ เรียกว่า “MORANA GARDEN” หรือ มรณการ์เดนที่ ซึ่งแปลว่าสวนแห่งความตาย เพื่อเป็นอนุสติให้คนเรานึกถึงเรื่องความตายเป็นเรื่องธรรมดาที่คนเราหนีไม่พ้น

ที่อยู่ วัดยางคอยเกลือหมู่ที่/หมู่บ้าน ยางคอยเกลือ ตำบล ในเมืองอำเภอ เมืองพิจิตรจังหวัด พิจิตร

วัดเขารูปช้าง

รายละเอียด

วัดเขารูปช้าง เดิมทีชาวบ้านเรียกวัดเขาลูกช้าง เนื่องจากด้านบนมีหินขนาดใหญ่มีลักษณะคล้ายช้างหมอบ และมีนิทานพื้นบ้านเล่าความเป็นมาของชื่อไว้ด้วย จนต่อมาเรียกเพี้ยนเสียงจนเป็น เขารูปช้าง เช่นทุกวันนี้ ด้านบนของยอดเขายังเป็นที่ตั้งของเจดีย์ทรงลังกา แบบระฆังคว่ำ บรรจุพระบรมสารีริกธาตุ ด้านใน จากจุดนี้สามารถมองเห็นทัศนียภาพของเมืองพิจิตรได้อย่างกว้างไกล นับเป็นอีกแหล่งท่องเที่ยวที่น่าสนใจในจังหวัดพิจิตร

ที่อยู่ วัดเขารูปช้าง เลขที่ - หมู่ที่/หมู่บ้าน - ซอย - ถนน พิจิตร-ตะพานหิน ตำบล ดงป่าคำอำเภอบึงสามพัน จังหวัด พิจิตร

วัดเทวประสาธ

รายละเอียด

วัดเทวประสาธ เป็นวัดที่สำคัญและเก่าแก่อีกแห่งหนึ่งของอำเภอบึงสามพัน ตั้งอยู่เลขที่ 121 ตำบลตะพานหิน อำเภอบึงสามพัน จังหวัดพิจิตร เป็นศาสนสถานสังกัดคณะสงฆ์มหานิกาย มีเนื้อที่ 13 ไร่ 2 งาน 18 ตารางวา สร้างขึ้นเป็นวัดตั้งแต่ประมาณ พ.ศ. 2485 ได้รับพระราชทานวิสุงคามสีมาวันที่ 13 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2496 เขตวิสุงคามสีมากว้าง 40 เมตร ยาว 60 เมตร ผูกพัทธสีมาวันที่ 17 มีนาคม พ.ศ. 2497 เสนาสนะภายในวัดประกอบด้วย โบสถ์ ศาลาการเปรียญ หอสวดมนต์ กุฏิสงฆ์ วัดเทวประสาธ เป็นสถานที่ประดิษฐานพระพุทธรูปปางปฐมเทศนาหรือหลวงพ่อดำ พระพุทธรูปศักดิ์สิทธิ์ ปางประทานพร หน้าตักกว้าง 20 เมตร สูง 30 เมตร แท่นสูง 4 เมตร สร้างเมื่อ พ.ศ. 2513 นับเป็นพระพุทธรูปที่มีพุทธลักษณะสวยงามและใหญ่ที่สุดของจังหวัดพิจิตร หากเดินทางโดยรถไฟจะมองเห็นองค์พระเหลืองอร่าม และเป็นอีกวัดหนึ่งในโครงการไหว้พระ 9 วัดของจังหวัดพิจิตร ปัจจุบัน พระปลัดสง่า รตนวณโณ ดำรงตำแหน่งเจ้าอาวาสวัดและเจ้าคณะตำบลห้วยเกตุ

ที่อยู่ วัดเทวประสาธ ตำบล ตะพานหินอำเภอบึงสามพัน จังหวัด พิจิตร

วัดสำนักขุนเณร

รายละเอียด

วัดสำนักขุนเณร เดิมชื่อ “ วัดขุนเณร “ ตั้งอยู่เลขที่ 215 หมู่ที่ ตำบลสำนักขุนเณร อำเภอดงเจริญ ภายในวัดมี ปูชนียวัตถุ พระพุทธรูปยืน ปางห้ามสมุทร จำนวน 2 องค์ สูงประมาณ 1.70 เมตรสร้างด้วยเนื้อสัมฤทธิ์ มี หลวงพ่อเขียน ธรรมรชิตโต เดิมมีนามว่า เสถียร แสงจันทร์ เป็นพระเกจิอาจารย์ที่มีชื่อเสียงที่พุทธศาสนิกชน ให้ความเคารพศรัทธาเลื่อมใสทั้งในอดีตและปัจจุบัน และมีพิพิธภัณฑ์ภูมิปัญญาท้องถิ่น 1 หลัง กว้าง 10 เมตร ยาว 10 เมตร ลักษณะทรงไทยประยุกต์

ที่อยู่ วัดสำนักขุนเณรเลขที่ 251 หมู่ที่/หมู่บ้าน 1 ตำบล สำนักขุนเณรอำเภอ ดงเจริญจังหวัด พิจิตร

วัดท่าช้าง

รายละเอียด

วัดท่าช้าง ตั้งอยู่เลขที่ 28 บ้านท่าช้าง หมู่ที่ 3 ตำบลเนินมะกอก อำเภอบางมูลนาก จังหวัดพิจิตร สังกัดคณะ สงฆ์มหานิกาย มีที่ดินตั้งวัดเนื้อที่ 18 ไร่ 2 งาน อาณาเขต ทิศเหนือ ติดต่อกับแม่น้ำน่าน ทิศใต้ ติดต่อกับ แม่น้ำน่าน ทิศตะวันออก ติดต่อกับถนนรถยนต์ ทิศตะวันตก ติดต่อกับ แม่น้ำน่าน พื้นที่ตั้งวัดเป็นที่ลุ่ม มี อาคารเสนาสนะต่าง ๆ คือ อุโบสถ ศาลาการเปรียญ หอสวดมนต์ มณฑปหลวงพ่อกิน หอระฆัง โรงเรียนปริยัติ ธรรม กุฏิ และเมรุ ประวัติความเป็นมา วัดท่าช้างมีผู้เล่าให้ฟังว่าเดิมชื่อ “วัดเทพกฤษณารัตติกาลาราม”ที่ได้นาม เช่นนั้นมีผู้อาวุโส เล่าให้ฟังสืบ ๆ กับมาว่า มีนายพรานผู้หนึ่งนามว่า สรรพยา อยู่ที่เมืองภูมิ ปัจจุบันคือหมู่บ้าน หนองเต่า ตำบลภูมิ อำเภอบางมูลนาก จังหวัดพิจิตร นัยว่า พรานผู้นี้เป็นพระสหายกับพระเจ้าแผ่นดิน ได้พบ ช้างเผือกงาเนียม ชี้ออมเชือกหนึ่ง จึงได้กราบทูลพระเจ้าแผ่นดิน พระองค์จึงได้ส่งอำมาตย์ไปคล้องช้างกับ นายพรานสรรพยา ช้างเชือกนั้นนามว่า “พ่อพลายนิมิต” เมื่อคล้องได้แล้วจึงนำมาขังฝั่งแม่น้ำน่านที่วัดท่าช้างใน ปัจจุบัน พวกคนต่อแพที่ฝั่งแม่น้ำน่าน ล่องไปยังกรุงศรีอยุธยา ดังนั้นสถานที่นั้นจึงได้นามว่า “ท่าช้าง”และวัด แห่งนี้จึงได้นามว่า “วัดท่าช้าง”ตั้งแต่บัดนั้นเป็นต้นมา

ที่อยู่ บ้านท่าช้างเลขที่ 28 หมู่ที่/หมู่บ้าน 3 บ้านท่าช้างซอย - ถนน บางมูลนาก-ชุมแสงบ ตำบล เนินมะกอก อำเภอบางมูลนากจังหวัด พิจิตร

วัดหิริญญาราม

รายละเอียด

วัดหิริญญาราม หรือวัดบางคลาน ตั้งอยู่ที่อำเภอโพทะเล เดิมชื่อว่า “ วัดวังตะโก ” ตั้งอยู่ริมแม่น้ำน่านเก่า สิ่งที่น่าสนใจของวัดนี้ คือ โบราณวัตถุต่างๆ ที่ทางวัดได้สะสมไว้นานแล้ว ส่วนใหญ่เป็นวัตถุ ที่มีผู้นำมาถวาย เช่น พระพุทธรูป พระพิมพ์ รูปปั้นดินเผา ฯลฯ สิ่งก่อสร้างที่น่าสนใจของวัดนี้ คือ พิพิธภัณฑสถานไชยบรร ซึ่งเป็นอาคารมณฑป 2 ชั้น ชั้นบนประดิษฐานรูปหล่อทองคำจริง “หลวงพ่ोजิน” พระเถรจารย์ชื่อดัง ที่ประชาชนทั่วประเทศรู้จักและเคารพนับถือ ที่เคยจำพรรษาอยู่ที่วัดนี้ไว้ให้ประชาชนได้เคารพบูชา โดยเปิดให้ประชาชนนมัสการได้ระหว่างเวลา 08.00 - 17.00 FREE น. หลวงพ่ोजิน เดิมชื่อ “เงิน” ในสมัยนั้นยังไม่มีนามสกุล เกิดเมื่อวันที่ 16 กันยายน พ.ศ. 2353 ตรงกับวันศุกร์ เดือน 10 ปีฉลู (หลักฐานบางแห่งระบุว่า พ.ศ. 2360 ปีมะเมีย) บิดาชื่อ อุ้ม มารดาชื่อ ฟัก เกิดที่บ้านบางคลาน อำเภอโพทะเล บิดาเป็นชาวบ้านบางคลาน แต่มารดาเป็นชาวบ้านแสนตอ อำเภอแสนตอ ปัจจุบันคือ อำเภอขามเฒ่าลักษณะบุรี จังหวัดกำแพงเพชร มีพี่น้องร่วมสายโลหิตทั้งหมด 6 คน เป็นชาย 4 คน หญิง 2 คน เมื่ออายุได้ 3 ขวบ นายช่วง ซึ่งเป็นลุงได้พาไปอยู่ที่กรุงเทพฯ ฯ และได้เข้าศึกษาเล่าเรียนที่วัดตองปุ (วัดชนะสงคราม) จังหวัดพระนคร พออายุ 12 ปี พ.ศ. 2365 ได้บรรพชาเป็นสามเณรศึกษาพระธรรมวินัย เวทย์วิทยาการ คาทาอาคมต่างๆ จนแตกฉาน และได้สึกจากสามเณรเพื่ออุปสมบท เมื่อ พ.ศ. 2375 ที่บ้านบางคลาน (บางกระแสว่าท่านอุปสมบทที่วัดตองปุ) หลวงพ่ोजินเป็นพระนักก่อสร้าง วัดใกล้เคียง มักจะขอให้ท่านไปช่วยควบคุมการก่อสร้างเสมอ สิ่งก่อสร้างที่ท่านชอบมากที่สุดคือศาลาพักร้อน นอกจากนี้ท่านยังได้สร้างวัดอุ้มมงคลที่มีชื่อเสียง เช่น พระเครื่อง พระพิมพ์ พระบูชา เพื่อมอบให้แก่ญาติโยมที่ร่วมทำบุญสร้างอุโบสถ ท่านเป็นศิษย์สำนักเดียวกับ หลวงปู่ศุข วัดปากคลองมะขามเฒ่า จังหวัดชัยนาท รวมทั้งสมเด็จพระมหาสมณเจ้ากรมพระยา วชิรญาณวโรรส หลวงพ่ोजินท่านละสังขารเมื่อวันศุกร์ที่ 20 กันยายน พ.ศ. 2462 (แรม 11 ค่ำ เดือน 11 ปีมะแม) ณ วัดหิริญญาราม (วัดวังตะโก หรือวัดบางคลาน) ตำบลบางคลาน อำเภอโพทะเล จังหวัดพิจิตร สิริอายุ 109 พรรษา 97

ที่อยู่ วัดหิริญญาราม วัดบางคลาน หรือวัดวังตะโกหมู่ที่/หมู่บ้าน บางคลาน อำเภอ เมืองพิจิตรจังหวัด พิจิตร

วัดโพธิ์ประทับช้าง

รายละเอียด

วัดโพธิ์ประทับช้าง ตั้งอยู่ทางทิศตะวันออกของแม่น้ำพิจิตร (แม่น้ำน่านเก่า) ตำบลโพธิ์ประทับช้าง อำเภอโพธิ์ประทับช้าง อยู่ห่างจากตัวเมืองพิจิตร ประมาณ 27 กิโลเมตร ถนนสายพิจิตร-วังจิก ทางหลวงหมายเลข 1068 ก่อนถึงวังจิก 2 กิโลเมตร มีทางแยกซ้ายมือเข้าสู่อำเภอโพธิ์ประทับช้าง และก่อนถึงอำเภอมียางแยง ซ้ายมือเข้าไปอีก 4 กิโลเมตรถึงหน้าวัดโพธิ์ประทับช้าง ที่หน้าวัดมีต้นตะเคียนใหญ่ ซึ่งกล่าวกันว่ามีอายุกว่า 260 ปี วัดโดยรอบได้ 7 เมตร 60 เซนติเมตร หรือประมาณ 7 คนโอบ เป็นที่อาศัยของนกแก้วจำนวนมาก วัดโพธิ์ประทับช้าง เป็นวัดที่เก่าแก่ของจังหวัดพิจิตร สร้างขึ้นเมื่อ พ.ศ. 2242 ถึง พ.ศ. 2244 โดยสมเด็จพระสรรเพชญ์ที่ 8 (พระเจ้าเสือ) พระมหากษัตริย์สมัยกรุงศรีอยุธยา ดำริให้สร้างสิ่งสำคัญไว้ในถิ่นกำเนิดเพื่อเป็นอนุสรณ์ระลึกถึงชาติภูมิของพระองค์ ทรงโปรดเกล้าให้สร้างพระอุโบสถ พระวิหาร ศาลาการเปรียญ กุฏิ พระปราสาท พระเจดีย์ หล่อพระประธาน และก่อกำแพงล้อมรอบ 2 ชั้น มีคูน้ำล้อมรอบ สร้างอยู่ 2 ปี จึงแล้วเสร็จ พระองค์เสด็จโดยขบวนพยุหยาตรา เพื่อทำพิธีฉลองมีมหรสพ 2 สมโภช 3 วัน 3 คืน แล้วทรงตั้งพระครูธรรมจริยราชมนีเป็นเจ้าอาวาส และพระราชทานนามว่า วัดโพธิ์ประทับช้าง ปัจจุบันได้รับการบูรณะจากกรมศิลปากร เพื่ออนุรักษ์ไว้ให้นุชนรุ่นหลังได้ชม นอกจากนี้ชาวพิจิตรยังร่วมใจกันสร้างศาลพระเจ้าเสือ ซึ่งเป็นศาลสีขาว อยู่บริเวณหน้าวัดโพธิ์ประทับช้าง เพื่อเป็นอนุสรณ์สถานถิ่นประสูติของสมเด็จพระสรรเพชญ์ที่ 8 โดยแล้วเสร็จเมื่อกรกฎาคม 2546 สมเด็จพระเจ้าเสือ หรือสมเด็จพระสรรเพชญ์ที่ 8 ทรงเป็นพระมหากษัตริย์องค์ที่ 29 ในสมัยอยุธยา เป็นพระองค์ที่ 2 แห่งราชวงศ์บ้านพลูหลวง สืบต่อจากพระเพทราชา ในขณะที่พระองค์ดำรงพระยศเป็นพระมหาอุปราชา กรมพระราชวังบวรสถานมงคล ทรงพระนามว่า หลวงสรศักดิ์ สมเด็จพระเจ้าเสือขึ้นเสวยราชสมบัติตั้งแต่ พ.ศ. 2246 เมื่อพระชนมายุได้ 40 พรรษา ได้เสด็จสวรรคตใน พ.ศ. ๒๒๕๑ มีพระชนมายุได้ 45 พรรษา ครองราชย์เป็นเวลา 6 ปี ตลอดสมัยของพระองค์มีเหตุการณ์และเรื่องราวในประวัติศาสตร์ที่ตื่นเต้นและน่าสนใจโดยเฉพาะอย่างยิ่ง พระองค์เป็นกษัตริย์ชาตินิยม มีบทบาทสำคัญในการกำจัดอิทธิพลของต่างชาติ (ฝรั่งเศส) และทรงเสริมสร้างวีรกรรมของพันท้ายนรสิงห์ ให้เป็นที่รู้จักแก่ชาวไทย ที่อยู่ วัดโพธิ์ประทับช้าง หมู่ที่/หมู่บ้าน บ้านโพธิ์ประทับช้างถนน ถนนสายพิจิตร-วังจิก ตำบล โพธิ์ประทับช้าง อำเภอ โพธิ์ประทับช้างจังหวัด พิจิตร

งานประเพณีแห่เจ้าพ่อแก้ว

รายละเอียด

การจัดงานประเพณีแห่เจ้าพ่อแก้วมีมานานประมาณ 80 – 90 ปี ประมาณเดือนมกราคม- ต้นเดือนกุมภาพันธ์ โดยภายในงานจะมีการจัดมหรสพจิวแต่จิว จิวไหหลำ ลิเก ภาพยนตร์ให้เพื่อความบันเทิง โดยงานประเพณีเจ้าพ่อแก้ว นับเป็นเครื่องหล่อหลอมจิตใจของคนจีนและคนไทยให้รักกันอย่างแน่นแฟ้นเป็นอย่างยิ่ง

ที่อยู่ อำเภอบางมูลนาก

งานประเพณีกำฟ้า

รายละเอียด

เป็นงานบุญพื้นบ้านอีกอย่างหนึ่งของลาวพวนบ้านป่าแดง อำเภอตะพานหิน ที่ยึดถือปฏิบัติสืบต่อกันมาตั้งแต่บรรพบุรุษ เป็นการบูชาหรือเคารพเทวดาฟ้าดิน เชื่อกันว่าเมื่อได้ทำบุญประกอบพิธีกรรมตั้งบายศรีบูชาขอพรจากเทพยดาผู้รักษาฟ้าแล้วจะทำให้ฝนตกต้องตามฤดูกาล เชื่อกันว่าเสียงฟ้าร้องคือ “สัญญาณฟ้าเปิดประตูน้ำ” เพื่อให้ชาวนา ชาวไร่ มีน้ำประกอบอาชีพเกษตรกรรม วันที่จัดงาน: วันขึ้น 2 ค่ำ เดือน 3 เป็นวันกำฟ้า ต้อน และวันขึ้น 3 ค่ำ เดือน 3 เป็นวันกำฟ้า

ที่อยู่ อำเภอตะพานหิน

ประเพณียกธงเลิกสงกรานต์

รายละเอียด

คำว่า สงกรานต์ แปลว่า ล่วง หรือเลยไป เคลื่อนไป ชาวตำบลหนองโสน ได้สืบทอดประเพณีสงกรานต์ซึ่งมีเอกลักษณ์เป็นของตนเอง นั่นก็คือเมื่อมีการเริ่มต้นสงกรานต์ก็ต้องมีการเลิกหรือหยุดสงกรานต์ ตรงกับวันที่ 19 เมษายน ผู้นำหมู่บ้านและชาวบ้านในชุมชนจะปรึกษากันว่าจะนำอะไรมาเป็นธง ในบางปีก็นำเสื้อที่ทอใช้กันเอง ผ้าห่ม สบง มาใช้เป็นธง เมื่อเสร็จสิ้นพิธีแล้วก็จักได้นำถวายวัดให้พระสงฆ์ได้ใช้ประโยชน์ต่อไป

ที่อยู่ ตำบลหนองโสน อำเภอสามง่าม

งานประเพณียิงฟ้าขอฝน

รายละเอียด

ประชาชนส่วนใหญ่อพยพมาจากภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และได้รักษาสืบทอดงานบุญประเพณีที่เกี่ยวกับน้ำ และการทำนาปลูกข้าวมาจนถึงปัจจุบัน ได้แก่งานบุญบังไฟ โดยมีความเชื่อว่าเมื่อจุดบังไฟขึ้นสู่ฟ้าเพื่อบูชา พญาแถนเมื่อใด ฝนก็จะตกลงมาทำให้มีน้ำทำนาปลูกข้าวได้ผลดี

ที่อยู่ อำเภอบึงนาราง

งานประเพณีแข่งขันเรือยาวจังหวัดพิจิตร

รายละเอียด

วันที่จัดงาน: วันเสาร์และวันอาทิตย์แรกของเดือนกันยายน เนื่องจากจังหวัดพิจิตรมีแม่น้ำไหลผ่าน 2 สาย คือ แม่น้ำยม และแม่น้ำน่าน อีกทั้งมีน้ำไหลหลากเป็นประจำทุกปีตั้งแต่ช่วงเดือนสิงหาคม ถึงเดือนพฤศจิกายน วัดต่างๆ ที่ตั้งอยู่ริมฝั่งแม่น้ำและมีเรือประจำวัด จะจัดให้มีการแข่งขันเรือยาวพร้อมจัดงานปิดทองไหว้พระไปด้วย

ที่อยู่ อำเภอเมือง

ตลาดเก่าวังกรด

รายละเอียด

เดิมชื่อ "บ้านวังกลม" และเปลี่ยนเป็น "วังกรด" ตามชื่อสถานีรถไฟ ตลาดวังกรดเป็นตลาดที่เกิดจากการเป็นชุมทางของการเดินทางที่สำคัญ คือ การเกิดของทางรถไฟสายเหนือ "และสถานีรถไฟบ้านวังกลม" ในปี พ.ศ.2451

ที่อยู่ ตำบลวังกรด อำเภอเมือง

บึงสีไฟ

รายละเอียด

เป็นแหล่งน้ำขนาดใหญ่เป็นอันดับสามของประเทศ เป็นสถานที่พักผ่อนหย่อนใจของชาวเมือง และชมพระอาทิตย์ตก รูปปั้นพญาละวัน เป็นรูปปั้นจระเข้อยู่ด้านหน้าบึงสีไฟ ที่มีความยาวถึง 38 เมตร กว้าง 6 เมตร สูง 5 เมตร ภายในตัวจระเข้ทำเป็นห้องประชุมขนาด 25-30 ที่นั่ง

ที่อยู่ อำเภอเมือง

วัดท่าหลวง

รายละเอียด

สร้างขึ้นประมาณ พ.ศ. 2388 ในรัชกาลพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว ภายในพระอุโบสถเป็นที่ประดิษฐานหลวงพ่เพชรซึ่งเป็นพระพุทธรูปปางมารวิชัยสมัยเชียงแสน หล่อด้วยทองสัมฤทธิ์มีพุทธลักษณะงดงามมาก มีหน้าตักกว้าง 1.40 เมตร สูง 1.60 เมตร เป็นพระพุทธรูปสำคัญคู่เมืองพิจิตร

ที่อยู่ ตั้งอยู่บนถนนบุษบา ตำบลในเมือง

สถานีรถไฟพิจิตร

รายละเอียด

เป็นสถานีรถไฟที่มีความสวยงามมาก แม้ตัวอาคารจะเป็นอาคารขนาดเล็ก แต่รูปแบบอาคารสไตล์นีโอคลาสสิก โทเนสริมหน้าต่างแบบนี้ ทำให้รู้สึกเหมือนตัวเองย้อนยุคกลับไปสมัยรัชกาลที่ 5

ที่อยู่ ตำบลในเมือง อำเภอเมืองพิจิตร

วนอุทยานนครไชยบุรี

รายละเอียด

เป็นแหล่งพื้นที่ป่าผืนสุดท้ายของพิจิตร มีต้นไม้ขนาดใหญ่ขึ้นอยู่หนาแน่น ช่วงฤดูหนาวจะมีนกมีอาศัยเป็นจำนวนมาก มีอาคาร และสถานที่พักผ่อน และสิ่งอำนวยความสะดวกไว้รองรับนักท่องเที่ยว นอกจากนี้จะให้บริการด้านการพักผ่อนยังเป็นสถานที่สำหรับฝึกอบรมในการเรียนรู้สิ่งแวดล้อมและการอนุรักษ์ทรัพยากรทางธรรมชาติอีกแห่งหนึ่งของจังหวัดพิจิตร

ที่อยู่ หมู่ 2 บ้านหนองดง ตำบลท่าเสา อำเภอโพทะเล

อุทยานเมืองเก่าพิจิตร

รายละเอียด

เชื่อว่าเป็นที่ตั้งของเมืองพิจิตรเก่า สร้างในสมัยพระยาโคตรบอง ประมาณปี พ.ศ. 1601 มีสวนรุกขชาติกาญจนกุมารซึ่งกรมป่าไม้ได้จัดตั้งขึ้นเมื่อ พ.ศ. 2520 และภายในอุทยานยังมีแหล่งท่องเที่ยวอื่นที่น่าสนใจ คือ ศาลหลักเมือง สร้างเมื่อ พ.ศ. 2520 วัดมหาธาตุ เป็นโบราณสถานก่อด้วยอิฐ ถ้ำชาละวัน มีที่มาจากวรรณคดีเรื่อง ไกรทอง เป็นต้น

ที่อยู่ อำเภอเมืองพิจิตร

วัดทับคล้อ (สวนโพธิ์สัตว์)

รายละเอียด

ภายในมีสถานที่สำหรับปฏิบัติวิปัสสนากรรมฐาน มีความสวยงาม เงียบสงบและเป็นธรรมชาติ นอกจากนี้ยังเป็นที่ตั้งของห้องสมุดประชาชน “เฉลิมราชกุมารี” และพระตำหนักรับรอง

ที่อยู่ ซอยเทศบาลทับคล้อ 5 ตำบลทับคล้อ อำเภอทับคล้อ

วัดพุทธบาทเขารวก

รายละเอียด

ภายในวัดมีรอยประดิษฐานพระพุทธรูปจำลอง ซึ่งจำลองมาจากวัดพระพุทธรูปจังหวัดสระบุรี และมี พระอาจารย์โง่นไสรโย พระเกจิอาจารย์ชื่อดังจำพรรษาอยู่ ซึ่งท่านเป็นผู้สร้างพระพุทธรูปปางสมาธิ มอบให้โรงเรียนต่างๆ ทั่วประเทศ นอกจากนี้ยังมีกลองที่ทำด้วยไม้ประดู่ใหญ่ที่สุดในโลก และรูปปั้นฤาษีอายุ 1,000 - 1,500 ปี ซึ่งเป็นหินศิลาแลงจากลุ่มแม่น้ำเขิน ภายในวัดยังมีสวนสัตว์ขนาดเล็กซึ่งมีสัตว์หลายชนิดไว้ให้ชมและศึกษาอีกด้วย

ที่อยู่ ตั้งอยู่ที่หมู่ 5 ตำบลวังหลุม อำเภอตะพานหิน

เหมืองแร่ทองคำเขาพนมพา

รายละเอียด

เป็นเนินเขาขนาดเล็ก เป็นเหมืองทองคำเปิดแห่งแรกและแห่งเดียวในประเทศไทยที่เปิดให้ประชาชนเข้าไปซื้อดินที่ถูกลักจากเขาพนมพา นำไปร่อนยังสถานที่ที่ทางองค์การบริหารจังหวัดพิจิตรจัดให้ สำหรับนักท่องเที่ยวสามารถเข้าชมกรรมวิธีการร่อนหาทองคำแบบชาวบ้านได้ทุกวัน

ที่อยู่ บ้านเขาพนมพา หมู่ 7 ตำบลหนองพระ

ศาลเจ้าแม่ทับทิม

รายละเอียด

มีองค์เจ้าแม่ทับทิม (คู่ยุบ่วยเต่งเหนียง) เป็นองค์ประธาน ด้านขวาเป็นที่ประทับของเจ้าพ่อกวนอู ด้านซ้ายเป็นที่ประทับของเจ้าพ่อขุนเถ้ากง และขุนเถ้ามา วัตถุอันล้ำค่าของศาลเจ้าแห่งนี้คือ เกี้ยวสำหรับประทับขององค์เจ้าแม่ ที่ได้นำมาจากประเทศจีน เป็นเรือนไม้แกร่งแกะสลักทั้งหลังด้วยลายดอกไม้ และสัตว์ต่าง ๆ ตามแบบฉบับศิลปะของจีน วัตถุกายสิทธิ์ซึ่งเป็นเครื่องหมายประจำเซียนทั้งแปด (เปี้ยป้อ) จำนวน 2 ชุด (16 อัน) นับเป็นวัตถุล้ำค่าซึ่งทำมาเฉพาะจากนครกวางเจาในสมัยนั้น

ที่อยู่ หมู่ที่ 5 ตำบลท่าฬ่อ อำเภอเมือง

ไร่่องุ่นดงเจริญ (ไร่่องุ่นขจรพาร์ม)

รายละเอียด

เป็นไร่่องุ่นพันธุ์ดี ในพื้นที่ 200 ไร่ พันธุ์ที่มีชื่อเสียงคือพันธ์แบล็คควีน เปิดให้นักท่องเที่ยวเข้าชมที่สวนที่ สวยงามของไร่่องุ่น ได้ความรู้เกี่ยวกับการปลูกองุ่นทั้งสำหรับทำไวน์ องุ่นทานเป็นผลสดๆ ชมโรงบ่มไวน์ ที่ไร่ องุ่นนี้

ที่อยู่ ถนนตลิ่งชัน-บึงสามพัน อ.ดงเจริญ

สวนเกษตรวังทับไทร

รายละเอียด

เป็นแหล่งปลูกมะม่วง น้ำดอกไม้สีทอง เพชรบ้านลาด ฟ้าลั่น โชคอนันต์ และมะปรางหวาน มะยงชิดพันธุ์พันธุ์ ไข่ไก่

ที่อยู่ ตำบลวังทับไทร

วัดโรงช้าง

รายละเอียด

เป็นวัดเก่าแก่สมัยกรุงศรีอยุธยาเมื่อสมัยพระยาโคตรบองขึ้นครองราชย์ สถานที่แห่งนี้เรียกว่า กองช้าง เพราะ เป็นที่พักของกองช้าง บริเวณวัดโรงช้างมีพระพุทธรูปใหญ่อยู่กลางแจ้ง 3 องค์ เป็น พระพุทธรูปปางมารวิชัย ปางห้ามญาติ และปางไสยาสน์ สิ่งที่น่าสนใจของวัดนี้คือเจดีย์องค์ใหญ่ของวัด สร้างขึ้นเมื่อปี พ.ศ. 2517 บริเวณรอบองค์เจดีย์มีตู้พระไตรปิฎก จำนวน 108 ตู้ เพื่อให้ประชาชนทั่วไปได้ทำบุญใส่ตู้เพื่อเป็นสิริมงคล และภายในองค์เจดีย์ได้สร้างเป็นห้องลับใต้ดินเพื่อใช้สำหรับ เก็บแผ่นอิฐจารึกพระไตรปิฎกจำนวน 84,000 พระธรรมขันธ์

ที่อยู่ ตำบลโรงช้าง อำเภอเมือง

สถานแสดงพันธุ์ปลาเฉลิมพระเกียรติ

รายละเอียด

เพื่อเป็นอนุสรณ์สถานเฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ และเป็นที่ท่องเที่ยวพักผ่อนหย่อนใจของประชาชนทั่วไป ให้ความรู้กระตุ้นให้ประชาชนมีความรักหวงแหนและตระหนักถึงความเป็นเจ้าของร่วมกัน ที่จะต้องร่วมรับผิดชอบอนุรักษ์ทรัพยากรสัตว์น้ำต่าง ๆ ซึ่งเป็นมรดกล้ำค่าของชาติให้คงอยู่สืบต่อไป

ที่อยู่ ต.ในเมือง อ.เมืองพิจิตร

วัดนครชุม

รายละเอียด

สร้างในสมัยสุโขทัย มีอายุราว 800 ปี ด้านตะวันออกมีพระอุโบสถเก่าแก่มาก ก่อสร้างด้วยอิฐฉาบปูน

ที่อยู่ ต.เมืองเก่า อ.เมือง

วัดห้วยเขน

รายละเอียด

ภายในวัดมีโบสถ์เก่าซึ่งกรมศิลปากรได้ขึ้นทะเบียนอนุรักษ์ไว้ ภายใน โบสถ์มีภาพจิตรกรรมฝาผนังเกี่ยวกับเรื่องพุทธประวัติเรื่องรามเกียรติ์ เป็นภาพของเก่าโบราณที่ยังไม่มีการตกแต่งเพิ่มเติมใดๆ

ที่อยู่ หมู่ที่ ๓ บ้านท้ายน้ำ ตำบลห้วยเขน อำเภอบางมูลนาก

วัดบ้านน้อย

รายละเอียด

เป็นอีกวัดหนึ่งที่มีการจัดสร้างวัดอุ้มงคลหลวงพ่ोजินในลักษณะประติมากรรมศิลปะจกสานด้วยเส้นลวด

ทองเหลือง

ที่อยู่ อำเภอโพนทะเล

วัดสังกัสรัตนคีรี

รายละเอียด

เป็นวัดเก่าแก่สร้างเมื่อปี พ.ศ. 2443 ตั้งอยู่เชิงเขาสะแกกรัง จากบริเวณลานวัดที่เชิงเขา มีบันไดขึ้นสู่ยอดเขาสะแกกรัง 449 ขั้น บนยอดเขามีมณฑปประดิษฐานรอยพระพุทธรูปบาทจำลอง ด้านหน้ามีระฆังใบใหญ่ ถือว่าเป็นระฆังที่ศักดิ์สิทธิ์ ผู้ใดที่ไปเยือน

ที่อยู่ ตำบลอุทัยใหม่ หมู่ที่/หมู่บ้าน วังยาง ตำบล อุทัยใหม่อำเภอ เมืองอุทัยธานีจังหวัด อุทัยธานี

เขาสะแกกรัง

รายละเอียด

ชาวเมืองอุทัยธานีสมัยโบราณมีความเชื่อว่า เขาสะแกกรังมีลักษณะเหมือนมังกรนอนหมอบเฝ้าเมืองอุทัยธานีอยู่เมื่อมังกรพิโรธจะพ่นไฟเผาบ้านเมือง การสร้างสิ่งศักดิ์สิทธิ์บนเขาตรงหัวมังกรนั้นเพื่อเป็นการสะกดมิให้มังกรลุกขึ้นมาพ่นไฟได้ จึงได้สร้างมณฑปขึ้นบนยอดเขาแห่งนั้นประดิษฐานสิ่งศักดิ์สิทธิ์ทางพระพุทธศาสนาที่ชาวอุทัยธานีเคารพบูชา

ที่อยู่ เขาสะแกกรัง อำเภอ เมืองอุทัยธานีจังหวัด อุทัยธานี

วัดถ้ำเขาวง

รายละเอียด

ตั้งอยู่ในตำบลบ้านไร่ ตัววัดเป็นอาคาร 4 ชั้น มีลักษณะสถาปัตยกรรมเป็นแบบไทย ใต้ถุนเป็นลานเอนกประสงค์รวมทั้งร้านขายของ ชั้นที่ 2 เป็นวิหาร ชั้นที่ 3 เป็นกุฏิ ส่วนโบสถ์จะอยู่ชั้นที่ 4 สร้างด้วยไม้สักและไม้มะค่า รวมทั้งไม้เก่าจากเรือนไทยแถวอยุธยา อ่างทอง หลังคานำมาจากลำพูน ช่างที่เข้าตัวเรือนรวมทั้งทำส่วนตัวเหงา ป้านลม และจั่วมาจากอยุธยา วัดถ้ำเขาวงแต่เดิมชื่อ “ธรรมสถานถ้ำเขาวง” คือโดยภูมิประเทศแล้วเป็นสถานที่ที่มีภูเขาล้อมรอบ ด้านบนมีถ้ำหลายแห่งในหน้าฝนจะมีน้ำตกไหลให้ความร่มเย็นชุ่มชื้นพระภิกษุที่มาอยู่อาศัยก็มีความตั้งใจที่จะพัฒนาสถานที่ให้เป็นที่ปฏิบัติธรรมจึงได้ตั้งชื่อว่า ธรรมสถานถ้ำเขาวง

ที่อยู่ ตำบล บ้านไร่อำเภอ บ้านไร่จังหวัด อุทัยธานี

แหล่งทอผ้าพื้นเมืองบ้านโคกหม้อ

รายละเอียด

ชาวบ้านโคกหม้อเป็นชาวลาวครั้งที่อยู่พยพามาจากเวียงจันทน์ตั้งแต่สมัยต้นกรุงรัตนโกสินทร์ มีฝีมือการทอผ้ามาก หลังจากเสร็จสิ้นภาระกิจการทำนาผู้หญิงในหมู่บ้านจะทอผ้ากัน ผ้าทอนี้เป็นมรดกทางวัฒนธรรมของชาวลาวครั้งที่สืบทอดต่อกันมา 200 กว่าปี ผ้าที่ทอจะเป็นผ้ามัดหมี่ต่อตีนจก ฝ่ายกดอกลายเชิงแบบเก๋าลวดลายบนผ้าเป็นแบบโบราณ เช่น ลายค่านเมืองลาว ลายนาค ลายค่านใหญ่

ที่อยู่ กลุ่มทอผ้าแม่บ้านโคกหม้อ หมู่ที่/หมู่บ้าน 2 บ้านโคกหม้อ ตำบล โคกหม้ออำเภอ ทัพทันจังหวัดอุทัยธานี

ขนมพื้นทอง

รายละเอียด

นางสาวสะอาด เกษตรกรรม อายุ 80 ปี มีอาชีพ ค้าขาย มีประสบการณ์ในการทำงานมา ประมาณ 50ปี อยู่บ้านเลขที่ 18 หมู่ที่ 5 ตำบลสว่างอารมณ์ อำเภอสว่างอารมณ์ จังหวัดอุทัยธานี เรียนรู้วิธีทำงานมาจากมารดา ป้าแก่บอกว่า ขนมพื้นทองไม่ค่อยมีใครทำกัน หากินยากในสมัยนี้ ท่านเลยถ่ายทอดวิธีการทำให้เราได้ เผยแพร่ถ่ายทอดแก่สาธารณชนที่สนใจ ได้ทราบโดยทั่วกัน ประเพณี/ความเชื่อ 1. รับประทานขนมหน้าหนาวจะทำให้ร่างกายอบอุ่นขึ้น 2. การทำงานห่อสมัยโบราณ ทำให้สัมพันธ์ภาพในครอบครัวชุมชนมีความรักความสามัคคีกันยิ่งขึ้น เพราะมีขั้นตอนและกระบวนการทำมากมายที่ต้องช่วยกัน และแจกจ่ายเพื่อนบ้านได้สะดวก เก็บไว้รับประทานนานกว่าขนมน้ำ เครื่องปรุง/ส่วนผสม 1. แป้งข้าวเจ้า 2. กะทิ 3. มะพร้าวขูด 4. ถั่วเหลืองกะเทาะเปลือก 5. นำตาลทรายแดง 6. เกลือป่น อุปกรณ์ที่ใช้ เตา หม้อ กระจ้อน กระจ่ายขูด มะพร้าว ผ้าขาวบาง ไม้พาย ใบตอง กะละมัง ถ้วยตวง ถาด ขั้นตอนวิธีทำ วิธีการทำตัวแป้ง 1. นำแป้งข้าวเจ้ามาร่อน 2. ขูดมะพร้าวคั้นกะทิ 3. นำแป้งข้าวเจ้าที่ร่อนแล้วมาผสมกับกะทิที่คั้นไว้ ผสมให้ความเหลวของแป้งพอเหมาะ 4. ใส่น้ำตาลหวานพอเหมาะ 5. นำหม้อที่ผสมแป้งเรียบร้อยแล้วไปตั้งบนไฟแล้วกวน วิธีการทำให้ขึ้นนม 1. นำถั่วเหลืองที่กะเทาะเปลือกแล้ว มาต้มให้สุก (ถ้าเราจะมีก็ได้ให้แช่ถั่วเหลืองทิ้งไว้สักพักหนึ่งแล้วจึงนำไปต้ม) 2. พอถั่วเหลืองสุกแล้ว นำมาผึ่งให้เย็นแล้วใส่เกลือป่นคนให้ทั่วให้ออกรส เค็มนิดๆ วิธีการห่อขนม 1. นำใบตองมาฉีกกว้างประมาณ 15 ซม. ตัดหัวท้ายให้เรียบร้อย 2. ใบตองวางซ้อนกันสองใบ (กลับหน้าหลัง) 3. ตักแป้งที่กวนไว้ใส่ที่ใบตอง พอประมาณ 4. ตักใส่ขนมที่เตรียมไว้ลงบนแป้ง

ประมาณ 2 ซ้อน หรือคูให้พอดีกลับแบ่ง 5. แล้วม้วนใบตองลง พับชายสองข้าง (ไม่ต้องทำจีบนม) 6. นำขนมที่ห่อวางลงในซึ้งที่จะนึ่ง 7. นำไปนึ่ง (ขนมพันตองจะสุกเร็ว เพราะส่วนประกอบทำสุกไว้ ขั้นตอนหนึ่งแล้ว) เทคนิคในการทำ (เคล็ดลับ) 1. แบ่งข้าวเจ้า ถ้าไม่แบ่งเองแบ่งจะสดและหอม 2. ใบตองต้องตัดไว้หนึ่งคืน จะทำให้ใบตองไม่กรอบและแตก 3. ขนมพันตองดั้งเดิมแบ่งจะไม่ผสมกะทิ ไม่แบ่งกรองผสมน้ำพอเหมาะ แล้วนำไปกวนเลย แล้วจะไม่ใส่น้ำตาล 4. ถั่วถ้าเราต้มเช็ดน้ำแล้วต้องคงถั่ว (คงคั้นการเอาหม้อถั่วที่ต้มเช็ดน้ำแล้ว ไปวางบนเตาไฟให้ถั่วแห้งพอหมาดๆ) แต่ต้องระวังถั่วจะไหม้ถ้าไฟแรง ถูที่นิยมกิน ช่วงงานเทศกาลต่างๆ รสชาติ หอมหวานมันเค็ม คุณค่าโภชนาการ 1. คาร์โบไฮเดรต 2. ไขมัน 3. กลูโคส

ที่อยู่ บ้านหลังโรงสี เลขที่ 18 หมู่ที่/หมู่บ้าน 5/บ้านหลังโรงสีชอย - ถนน - ตำบล สว่างอารมณ์อำเภอ สว่างอารมณ์จังหวัด อุทัยธานี

สวนอาหารบ้านยาย

รายละเอียด

รายการอาหาร ปลาแรดหนึ่งมะนาว - ทอดกระเทียม ยำผักกูดกรอบ ทอดมันปลากราย ไก่แซ่บน้ำปลา ความประทับใจ สด อร่อย บรรยากาศใช้ได้ ราคาไม่แพง

ที่อยู่ เชียง ส.ภ.อ บ้านไร่

ผ้าหมัก

รายละเอียด

ผ้าหมักเป็นผ้าทอมือ สำหรับใช้ในงานพิธีมงคลสมรสของชาวลาวเวียงซึ่งถูกกวาดต้อนมาจาก สปป.ลาว ตั้งแต่สมัยรัชกาลที่ 1 และได้ตั้งถิ่นฐานในพื้นที่อำเภอบ้านไร่ ได้แก่ ตำบลบ้านไร่ ตำบลบ้านบึง ตำบลห้วยแห้ง ตำบลทัพหลวง สมัยก่อนนี้ ผู้หญิงชาวลาวเวียงจะต้องทอผ้าหมักได้ หากหญิงคนใดไม่สามารถทอผ้าหมักก็หมายถึงยังไม่สามารถออกเรือน(มีสามี/หรือมีครอบครัว)ได้ สมัยโบราณผ้าหมักจะนำไปปิดที่หน้ามุ้งนอนของคู่บ่าวสาวเพื่อแสดงว่าเจ้าสาวคนนั้นมีความพร้อมที่จะออกเรือน ส่วนลวดลาย สี สัน แล้วแต่ความสามารถของแต่ละบุคคล สำหรับผ้าหมักผืนนี้มีอายุ 80 ปี ขึ้นไป ปัจจุบันผ้าหมักได้หมดความสำคัญลงไป

ที่อยู่ ศูนย์จำหน่ายผ้าทอพื้นเมืองบ้านบึง เลขที่ 73 หมู่ที่/หมู่บ้าน 1 ตำบล บ้านบึงอำเภอ บ้านไร่จังหวัด
อุทัยธานี

ผ้าทอโบราณบ้านผาตั้ง

รายละเอียด

เป็นเครื่องนุ่งห่มของชาวลาวเวียงในอำเภอบ้านไร่ ที่ทอด้วยกี่แบบโบราณ มีอายุมากกว่า 100ปี ขึ้นไปและ
เป็นมรดกตกทอดมาสู่ลูกหลาน ปัจจุบันได้รับการเก็บรักษาไว้ที่ศูนย์ผ้าทอโบราณบ้านผาตั้ง หมู่ที่ 2 ตำบล
ห้วยแห้ง อำเภอบ้านไร่ จังหวัดอุทัยธานี มีผ้าชนิดต่างๆ เช่น 1.ผ้าห่มลายลายพญานาคอายุ 150ปี 2.ผ้าห่มลาย
บันไดลิง อายุ200 ปี 3.ผ้าห่มลายช่อฟ้า อายุ 200 ปี 4.ผ้าห่มโรดลายนาคคู่ อายุ 200 ปี

ที่อยู่ เลขที่ 32 หมู่ที่/หมู่บ้าน 2 ตำบล ห้วยแห้งอำเภอ บ้านไร่จังหวัด อุทัยธานี

อุโบสถวัดวังสาริกา

รายละเอียด

อุโบสถวัดวังสาริกา ตั้งอยู่ที่บ้านวังสาริกา หมู่ที่ 4 หนองกระทุ่ม อำเภอทัพทัน จังหวัดอุทัยธานี ถนนทัพทัน
-หนองสระ-เขาปลู่วิว ห่างจากอำเภอทัพทัน15 กิโลเมตร เป็นอุโบสถที่สร้างฝาผนังด้วยไม้ กว้าง8 เมตร ยาว
16 เมตร หน้าบันเป็นลวดลายปูนปั้น แสดงภาพพุทธประวัติ พื้นล่างก่อด้วยอิฐถือปูน ประตูทางเข้า 2 บาน
สร้างเมื่อ พ.ศ. 2494

ที่อยู่ วัดวังสาริกา เลขที่ 1หมู่ที่/หมู่บ้าน4 ตำบล หนองกระทุ่มอำเภอ ทัพทันจังหวัด อุทัยธานี

ประเพณีไหว้เจดีย์

รายละเอียด

ประเพณีไหว้เจดีย์ เป็นประเพณีของชาวกะเหรี่ยงในพื้นที่อำเภอห้วยคต จังหวัดอุทัยธานี จะจัดขึ้นในเดือน
เมษายน (แรม 15ค่ำ เดือน 5) ของทุกปี เพื่อบูชาสิ่งศักดิ์สิทธิ์ เจ้าป่า เจ้าเขา เจ้าที่ เจ้าทาง ให้คุ้มครองผู้คนใน
หมู่บ้านกะเหรี่ยง ให้มีความสุขสงบสุข กินดีอยู่ดี ทำมาหากินอุดมสมบูรณ์ ให้ปราศจากสิ่งที่ไม่ดี ที่จะเกิดขึ้น
ในหมู่บ้าน และเป็นการสะเดาะเคราะห์ เสริมสร้างบุญบารมี ให้กับหมู่บ้าน และที่อยู่อาศัย ของชาวกะเหรี่ยง

เป็นประเพณีที่สืบทอดกันมาช้านาน ของชาวกะเหรี่ยงหมู่ที่ 1 บ้านคลองแห้ง และหมู่ที่ 8 บ้านภูเหม็น อำเภอ
ห้วยคด จังหวัดอุทัยธานี

ที่อยู่ หมู่ที่/หมู่บ้าน หมู่ที่ 1 บ้านคลองแห้ง, หมู่ที่ 8 บ้านภูเหม็น ตำบล ทองหลางอำเภอ ห้วยคดจังหวัด
อุทัยธานี

ภาษากะเหรี่ยงอำเภอบ้านไร่

รายละเอียด

ภาษาเปรียบเสมือนหัวใจของมนุษย์ เพราะเป็นเครื่องมือติดต่อสื่อสารที่สำคัญยิ่ง ทุกชนชาติทุกเผ่าพันธุ์ล้วน
มีภาษาประจำชาติ เช่นเดียวกับภาษาของ ชนกลุ่มน้อยในประเทศไทย ซึ่งอาศัยอยู่ตามป่าเขาและถ้ำ
ทิวกันดารห่างไกลความเจริญ แม้ว่าพวกเขาเหล่านี้จะมีปัญหาด้านการสื่อสารกับคนไทยส่วนใหญ่ แต่ก็ยังมี อด
ลักษณะของภาษาที่ควรค่าแก่การอนุรักษ์มิให้สูญหาย "กะเหรี่ยง" เป็นชนพื้นเมืองดั้งเดิมของเอเชียตะวันออกเฉียง
เฉียงใต้แผ่นดินใหญ่ ที่มีวิถีชีวิตความเป็นอยู่ ความเชื่อประเพณี พิธีกรรม รวมทั้งการแต่งกายที่น่าสนใจ ที่
ผ่านมา มีการศึกษาค้นคว้าทั้งแนววิชาการที่เป็นความรู้เบื้องต้น และแนวสารคดีเกี่ยวกับกลุ่มชาติพันธุ์
กะเหรี่ยงที่ให้ความรู้และความบันเทิง อย่างไรก็ตาม การศึกษาวิจัยเกี่ยวกับภาษากะเหรี่ยงแนวภาษาศาสตร์
ในช่วง 50 กว่าปีที่ผ่านมา พบว่ามีผลงานวิจัยด้านสัทศาสตร์เพียงรายการเดียว นอกนั้นเป็นด้านภาษาศาสตร์
พรรณนา และภาษาศาสตร์เปรียบเทียบและเชิงประวัติ คณะวิจัยซึ่งมี ดร.ธีระพันธ์ เหลืองทองคำ จาก
ภาควิชาภาษาศาสตร์ คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เป็นหัวหน้าโครงการ "ภาษาศาสตร์ภาษา
กะเหรี่ยง" ได้รับทุนสนับสนุนจากฝ่ายวิชาการ สกว. ได้ลงพื้นที่เพื่อศึกษาวิจัยเกี่ยวกับสัทศาสตร์ภาษา
กะเหรี่ยง ในพื้นที่ต่างๆ ของประเทศไทย ตามรอยพระราชดำริ ของ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยาม
บรมราชกุมารี ในการอนุรักษ์วิถีชีวิตและวัฒนธรรมประจำเผ่าของชาวกะเหรี่ยง

ที่อยู่ อำเภอบ้านไร่

รูปหอมทองตะนาว

รายละเอียด

ถ้าจะพูดถึงเรื่องรูปแล้วนั้น กล่าวได้ว่าเป็นสิ่งจำเป็นตัวหนึ่งในสังคมไทยที่มีความผูกพันตั้งแต่ลิ้มตาจนถึงลิ้มรสชาติ สำหรับรูปหอมทองตะนาวมีประวัติยาวนานมากกว่า 16 ปีซึ่งสมัยก่อนนั้น ยังไม่มีการตั้งโรงรูปแต่เมื่อมาถึง ผู้สืบทอดมรดกภูมิปัญญาไทยสาขาเครื่องหอมไทยรุ่นที่ 3 ของตระกูลชื่อนายชาติ ทองตะนาวได้นำตำราการทำรูปมาประยุกต์และพัฒนาให้ทันสมัยมากขึ้น จนได้เริ่มก่อตั้งโรงรูปมายาวนานมากกว่า 5 ปีแล้วซึ่งในอดีตนั้นตั้งอยู่ที่ 102 ถ.ศรีอุทัย อ.เมืองจ.อุทัยธานี แต่เนื่องจากว่าการทำรูปนั้น ทำให้เกิดมลพิษเป็นอย่างมากจึงได้ย้ายโรงรูปมาอยู่ที่บ้านเลขที่ 62 หมู่ 2 ต.เกาะเทโพ อ.เมืองจ.อุทัยธานี นายชาติ ทองตะนาว เป็นอาจารย์อยู่ที่วิทยาลัยเทคนิคอุทัยธานีซึ่งเดิมทีเป็นคนสุพรรณบุรี จบปริญญาตรีสาขาวิทยาศาสตร์ทั่วไปและยังเป็นวิทยากรสอนมรดกภูมิปัญญาไทย สาขาเครื่องหอมไทยซึ่งได้รื้อฟื้นการทำรูปในแบบอื่น เพื่อให้มีความหลากหลายทั้งสี และกลิ่นและได้สมรสกับนางลำไยทองตะนาว มีบุตรชาย 1 คน บุตรหญิง 1 คนได้ร่วมกันพัฒนาซึ่งได้รับการยกย่องว่าเป็น " บุคลากรผู้นุรักษ์สาขาเครื่องหอมไทยเดิมมากที่สุดในประเทศไทย "

ที่อยู่ เลขที่ 62 หมู่ที่/หมู่บ้าน 2 ตำบล เกาะเทโพอำเภอ เมืองอุทัยธานีจังหวัด อุทัยธานี

แม่ตะเคียน (วัดปางไม้ไผ่)

รายละเอียด

ได้รับคำบอกเล่าจากเจ้าอาวาสวัดปางไม้ไผ่ (พระอาจารย์ปราโมทย์ เปสโล) ว่าชาวบ้านพบไม้ตะเคียนในลำน้ำทับเสลาหลังวัดปางไม้ไผ่ เมื่อปี พ.ศ. 2550 ชาวบ้านได้ช่วยกันยกขึ้นจากน้ำมาไว้บริเวณศาลาวัดปางไม้ไผ่ใกล้ต้นไทร ได้พบสิ่งมหัศจรรย์ เมื่อครั้งชาวบ้านจัดงานบวชนาคที่วัด คณะแตรวงก็ได้มานั่งพักบนท่อนไม้ตะเคียน (ก่อนหน้านั้นได้เล่นที่วัดห้วยปล้ำมาด้วย) ปรากฏว่า มีชายชื่อช่างรักษ์นอนตัวแข็งไม่รู้สติไม่รู้สีกตัว จนถูกเมียช่างไปคูดวง (ล้วงเบ๊ย) ปรากฏว่าได้ถามว่าโดนของที่ไหนจึงนอนตัวแข็ง พอล้วงเบ๊ยก็พบว่าโดนที่วัดปางไม้ไผ่ พอรู้แล้วว่าโดนที่วัดปางไม้ไผ่จึงถามต่อว่าทำอย่างไรถึงจะหายจากอาการตัวแข็ง จึงถามว่าจะเอาหัวหมูใหม่ เอาไก่ใหม่ บอกว่าไม่เอา แต่พอลถามว่าเอาแตรวงใหม่ปรากฏบอกว่าเอา จึงได้ว่าโดนไม้ตะเคียน จึงแก้บนด้วยการรำแตรวง 3 รอบ ช่างรักษ์จึงหายจากอาการตัวแข็ง (จุดรูป 1 ดอก บอก

กล่าวแม่ตะเคียนก็หายเป็นปรกติ) ปัจจุบันพอมิตลาดน้ดก็มีประชาชนมาบนบานศาลกล่าวให้ค้าขายดี ก็นำ
น้ำแดงมาถวายเป็น

ที่อยู่ วัดปางไม้ไผ่ เลขที่ 351 หมู่ที่/หมู่บ้าน 13 ตำบล ระบายอำเภอ ลานสักจังหวัด อุทัยธานี

เสาหลักบ้าน (หมู่บ้านร่องตาทิ)

รายละเอียด

สาเหตุที่เกิดเสาหลักบ้านเพราะประชาชนส่วนใหญ่ย้ายมาจากภาคอีสาน หลาย ๆ จังหวัดมารวมตัวกัน ซึ่ง
แต่ก่อนนั้นเป็นบริเวณเขตป่าสงวน มีสัตว์ป่ามากมาย และมีการเจ็บป่วยล้มตายของคนในหมู่บ้านระแวกนั้น
จึงมีความเชื่อว่า น่าจะมีเสาหลักบ้านเพื่อเป็นสิ่งยึดเหนี่ยวและป้องกันภัยอันตรายของคนในหมู่บ้านร่องตาทิ
อำเภอลานสัก จังหวัดอุทัยธานี และจะมีการทำบุญกลางบ้านทุกวันที่ 15 เมษายน (ช่วงสงกรานต์) โดยจะมี
พระเกจิอาจารย์ชื่อดังมาร่วมประกอบพิธี ซึ่งลูกหลานที่ไปทำงานต่างจังหวัดจะกลับมาทำบุญและรดน้ำคำ
หัวผู้เฒ่า ผู้แก่ เพื่อขอศีลขอพรเป็นสิริมงคลแก่ตนเองและครอบครัว

ที่อยู่ อยู่ระหว่างหมู่ 6 (หมู่บ้านร่องตาทิ) และ หมู่ 10 (หมู่บ้านสุขเสถียร) หมู่ที่/หมู่บ้าน ร่องตาทิ ตำบล ลาน
สักอำเภอ ลานสักจังหวัด อุทัยธานี

มณฑปเขาสะแกกรัง

รายละเอียด

ชาวเมืองอุทัยธานีสมัยโบราณมีความเชื่อว่า เขาสะแกกรังมีลักษณะเหมือนมังกรนอนหมอบเฝ้าเมือง
อุทัยธานีอยู่เมื่อมังกรพิโรธจะพ่นไฟเผาบ้านเมือง การสร้างสิ่งศักดิ์สิทธิ์บนเขาตรงหัวมังกรนั้นเพื่อเป็นการ
สะกดมิให้มังกรลุกขึ้นมาพ่นไฟได้ จึงได้สร้างมณฑปขึ้นบนยอดเขาแห่งนั้นประดิษฐานสิ่งศักดิ์สิทธิ์ทาง
พระพุทธศาสนาที่ชาวอุทัยธานีเคารพบูชา

ที่อยู่ เขาสะแกกรัง อำเภอ เมืองอุทัยธานีจังหวัด อุทัยธานี

พิธีบวงสรวงบรรพบุรุษชาวมอญ

รายละเอียด

เป็นพิธีที่มีการจัดขึ้นเป็นประจำทุกปี โดยชาวมอญที่อยู่แต่ละที่ แต่ละชุมชนจะมาร่วมมือรวมแรงกันจัดพิธีบวงสรวงบรรพบุรุษของชาวมอญขึ้นที่เจดีย์เจ้ามอญ 3 องค์ วันเวลาจะตกลงกันแต่ละปี

ที่อยู่ วัดป่าช้า หมู่ที่/หมู่บ้าน 4 บ้านม่วงน้อย ตำบล บ้านเก่าอำเภอหนองฉางจังหวัด อุทัยธานี

การเล่นสะบ้า

รายละเอียด

การเล่นสะบ้า เป็นการละเล่นพื้นบ้าน ของชาวไทยกะเหรี่ยง ประเภทหนึ่ง เหตุที่เรียกว่า "สะบ้า" ก็เพราะมีการนำเอาลูกสะบ้า มาเป็นเครื่องมือในการเล่น ลักษณะของลูกสะบ้า จะมีเปลือกแข็ง กลม จะแบนเฉพาะตรงกลาง หนุนล่อได้ดี ชาวกะเหรี่ยง อำเภอห้วยคต จึงนิยมนำเอามาเป็นเครื่องมือในการเล่นสะบ้า ที่สร้างความสนุกสนาน ครึกครื้น เรียกเสียงหัวเราะ ให้กับผู้เล่น และ ผู้ชมการเล่น ได้อย่างสนุกสนาน เป็นการเล่นยามว่างจากการทำไร่ เพื่อต้อนรับฤดูร้อน ของชาวไทยกะเหรี่ยง บ้านภูเหม็น อำเภอห้วยคต จังหวัดอุทัยธานี

ที่อยู่ บ้านภูเหม็น ตำบลทองหลาง อำเภอห้วยคต หมู่ที่/หมู่บ้าน ภูเหม็น ตำบล ทองหลางอำเภอ ห้วยคต จังหวัด อุทัยธานี

การละเล่นพื้นบ้านทำโพ – พันสี

รายละเอียด

เป็นการรวมกลุ่มของคนหมู่บ้านทำโพ ซึ่งตั้งอยู่ในเขตอำเภอหนองขาหย่าง จังหวัดอุทัยธานี ตั้งอยู่ห่างจากตัวอำเภอเมืองอุทัยธานีประมาณ 23 กิโลเมตร เป็นหมู่บ้านที่สืบค้นพบว่ามีมาตั้งแต่สมัยอยุธยา การละเล่นพื้นบ้าน ทำโพ- พันสี และเพลงพื้นบ้านบ้านทำโพ เป็นเพลงพื้นบ้านของเดิมที่เล่นกันอยู่ในหมู่บ้านตามที่สืบทอดมาจากบรรพบุรุษ และผู้ที่จดจำกันมาไม่ได้เคยนำเนื้อร้องของใครมาเสริมแต่งตัดแปลง เพลงพื้นบ้าน ทำโพ - พันสี แบ่งออกเป็น 3 ประเภท 1.เพลงที่เล่นตามฤดูกาล ได้แก่เพลงเกี่ยวข้าว 2.เพลงที่เล่นตาม

เทศกาลได้แก่เพลงพื้นบ้านเพลงซึกคะเย่อเพลงโลมเพลงรำวงโบราณ ฯลฯ 3.เพลงที่เล่นตามงานต่างๆได้แก่ เพลงบวชนาคเพลงรำสวดเพลงกล่อมเด็ก

ที่อยู่ บ้านท่าโพ หมู่ที่/หมู่บ้าน บ้านท่าโพ ตำบล ท่าโพอำเภอ หนองขาหย่างจังหวัด อุทัยธานี

ตะเกียงเรือ

รายละเอียด

เป็นตะเกียงเรือเก่าแก่ที่ใช้สำหรับแขวนส่องไฟหน้าเรือในยุคสมัยที่ใช้เรือเป็นพาหนะในการเดินทาง ซึ่ง ตะเกียงเรื่องนี้ถูกเก็บรักษามาตั้งแต่ช่วงสมัยรัชกาลที่ 5

ที่อยู่ ถนน ศรีอุทัย ตำบล อุทัยใหม่อำเภอ เมืองอุทัยธานีจังหวัด อุทัยธานี

ที่มา : <http://www.thaiculture.in.th/thaiculturalroute/>